

INHOUDSOPGAVE

1. VOORWAARDEN BELEGGINGSDIENSTVERLENING WIJS & VAN OOSTVEEN	2
• Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten	2
• Voorwaarden Vermogensbeheer	15
• Voorwaarden Beleggingsadvies en Orderexecutie	17
2. VOORWAARDEN TRIPARTIETE RELATIE	19
3. VOORWAARDEN THEODOOR GILISSEN BANKIERS	24
• Algemene Bankvoorwaarden	24
• Voorwaarden Betaaldiensten	30
• Voorwaarden voor een Gezamenlijke Rekening	34
• Voorwaarden Opties en andere Derivaten	34
• Voorwaarden Basistransacties	35
• Algemene Voorwaarden van Kredietverlening	37
• Voorwaarden Bewaring	52
4. KENMERKEN VAN FINANCIËLE INSTRUMENTEN EN DAARAAN VERBONDEN SPECIFIEKE RISICO'S	54
5. VERGOEDINGEN EN KOSTEN	75
• Vergoeding voor de dienstverlening	75
• Vergoedingen tussen marktpartijen	75
• Provisietarieven, Bewaarloon en Overige	75
6. BELANGRIJKE ADRESSEN EN ANDERE INFORMATIE	76

ROLVERDELING

Wijs & van Oostveen en Theodoor Gilissen Bankiers

Al naar gelang de keuze voor de soort beleggingsdienstverlening zal Wijs & van Oostveen voor u optreden als vermogensbeheerder, beleggingsadviseur dan wel orderuitvoerder. Voor al uw vragen over de beleggingsdienstverlening kunt u contact opnemen met Wijs & van Oostveen.

De afwikkeling van de beleggingstransacties vindt plaats op de bij Theodoor Gilissen Bankiers op uw naam geopende rekeningen. Theodoor Gilissen Bankiers en haar bewaarbedrijf zullen zorg dragen voor bewaring van de financiële instrumenten. Afschriften van uw rekeningen ontvangt u van Theodoor Gilissen Bankiers.

WIJS & VAN OOSTVEEN
VERMOGENSBEHEER

Theodoor GILISSEN

1. VOORWAARDEN

BELEGGINGSDIENSTVERLENING

WIJS & VAN OOSTVEEN

ALGEMENE VOORWAARDEN BELEGGINGSDIENSTEN

Artikel 1. Reikwijdte, Beleggingsdienstverlening en Definities

- 1.1 Door ondertekening door Cliënt van de Verklaring van Aanvaarding van Voorwaarden verklaart Cliënt deze Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten te hebben ontvangen, gelezen en begrepen en de toepasselijkheid daarvan te aanvaarden.
- 1.2 De Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten hebben in de relatie tussen Cliënt en Wijs & van Oostveen kracht van overeenkomst, ongeacht welke soort beleggingsdienst ('vermogensbeheer', 'beleggingsadvies' of 'orderexecutie') partijen zijn overeengekomen.
- 1.3 In deze Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten en alle overige tussen partijen geldende voorwaarden en overeenkomsten hebben onderstaande termen de daarbij vermelde betekenis:
- **Wijs & van Oostveen:** Wijs & Van Oostveen B.V., een beleggingsonderneming in de zin der Wet met vergunning van en registratie bij de Stichting Autoriteit Financiële Markten;
 - **Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten:** de onderhavige voorwaarden, inclusief de bijbehorende bijlagen, die van toepassing zijn op iedere soort beleggingsdienstverlening welke tussen Cliënt en Wijs & van Oostveen is overeengekomen;
 - **Bank:** de geregistreerde kredietinstelling die fungeert als depotbank voor de gelden en Financiële Instrumenten van Cliënt;
 - **Beleggingstransacties:** transacties in Financiële Instrumenten;
 - **Belangenconflictenbeleid:** de in bijlage 2 en de op Internet opgenomen samenvatting van het beleid van Wijs & van Oostveen van de genomen maatregelen inzake het voorkomen en beheersen van belangenconflicten;
 - **Beurs:** elk handelsplatform waarop via Wijs & van Oostveen kan worden gehandeld, waaronder begrepen, maar niet beperkt tot: effectenbeurs, optiebeurs, termijnmarkt, enig andere Gereguleerde Markt, Multilaterale Handelsfaciliteit, enig handelssysteem waarop Financiële Instrumenten worden verhandeld en/of waar orders bestemd zijn uitgevoerd te worden, etc;
 - **Bewaarnemer:** het bewaarbedrijf van de Bank;
 - **Clearinginstituut:** de instelling die voor de Beurs

de clearing verzorgt van de Beleggingstransacties en posities;

- **Cliënt:** de natuurlijke of rechtspersoon met wie Wijs & van Oostveen de voorwaarden inzake een beleggingsdienst overeenkomt en voor wiens rekening en risico Wijs & van Oostveen Beleggingstransacties verricht en doet verrichten;
- **Financieel Instrument:** een financieel instrument als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet.
- **Gereguleerde Markt:** een gereguleerde markt als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet;
- **Internet:** www.wijs.nl, www.wijsonline.nl en/of enig ander door Wijs & van Oostveen gebruikte website.
- **Klachtenprocedure:** de in bijlage 3 en de op Internet opgenomen en door Cliënt te volgen procedure ingeval Cliënt een klacht heeft.
- **Multilaterale Handelsfaciliteit:** een multilaterale handelsfaciliteit als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet;
- **Orderuitvoeringsbeleid:** de in bijlage 1 en de op Internet opgenomen samenvatting van het beleid van Wijs & van Oostveen voor een optimale orderuitvoering met betrekking tot Financiële Instrumenten;
- **Rekeningen:** de bij de Bank en ten name van Cliënt aangehouden rekeningen voor het administreren van gelden (al dan niet in vreemde valuta) en Financiële Instrumenten;
- **Specifieke Voorwaarden:** de Voorwaarden Vermogensbeheer en de Voorwaarden Beleggingsadvies en Orderexecutie;
- **Verklaring van Aanvaarding van Voorwaarden:** akte houdende aanvaarding door Cliënt van toepasselijkheid van de voorwaarden die tussen partijen kracht van overeenkomst zullen hebben;
- **Voorwaarden Beleggingsadvies en Orderexecutie:** de in het kader van de beleggingsdienstverlening, in aanvulling op de Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten, van toepassing zijnde voorwaarden met betrekking tot de beleggingsdiensten 'beleggingsadvies' en 'orderexecutie';
- **Voorwaarden Tripartiete Relatie:** de in het kader van de beleggingsdienstverlening van toepassing zijnde voorwaarden tussen Cliënt, Wijs & van Oostveen en de Bank;
- **Voorwaarden Vermogensbeheer:** de in het kader van de beleggingsdienstverlening, in aanvulling op de Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten, van toepassing zijnde voorwaarden met betrekking tot de beleggingsdienst 'vermogensbeheer';

- **Wet:** Wet op het financieel toezicht (Wet van 28 september 2006) en de hierop gebaseerde regelgeving, zoals gewijzigd van tijd tot tijd, alsmede enige wet die daarvoor in de plaats treedt.

- 1.4 Indien en voor zover het in de Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten bepaalde afwijkt van de tussen partijen van toepassing zijnde overige voorwaarden, waaronder de Specifieke Voorwaarden, dan prevaleren de overige voorwaarden boven de Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten.
- 1.5 Indien Wijs & van Oostveen te eniger tijd toelaat dat Cliënt enige bepaling van de Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten, of welke andere tussen hen geldende voorwaarden ook, overschrijdt of overtreedt, geeft dit Cliënt geen enkel recht op voortzetting van die overschrijding of overtreding en behoudt Wijs & van Oostveen te allen tijde het recht om van Cliënt te verlangen dat deze terstond weer aan de bepalingen van genoemde voorwaarden voldoet, zonder tot uitoefening van dat recht verplicht te zijn.

Artikel 2. Cliëntclassificatie

- 2.1 Wijs & van Oostveen kan Cliënt classificeren als niet-professionele belegger en professionele belegger. De classificatie van Cliënt is bepalend voor het beschermingsniveau waarop Cliënt recht heeft. Wijs & van Oostveen zal bij aanvang van de beleggingsdienstverlening aan Cliënt de classificatie toekennen van 'niet-professioneel'. Gedurende de beleggingsdienstverlening kan Cliënt verzoeken om een andere cliëntclassificatie. Wijs & van Oostveen zal niet verplicht zijn het verzoek van Cliënt te honoreren. Indien het verzoek van Cliënt wordt ingewilligd, kan Wijs & van Oostveen aan de nieuwe cliëntclassificatie voorwaarden verbinden.
- 2.2 De cliëntclassificatie kan uitsluitend schriftelijk worden gewijzigd. Cliënt dient daartoe een met redenen omkleed verzoek in. Wijs & van Oostveen beslist schriftelijk op het verzoek. Zij is vrij het verzoek af te wijzen op grond van bij of krachtens de Wet gestelde criteria of op de grond dat zij het, om redenen gelegen in haar bedrijfsvoering of met het oog op de belangen van Cliënt om welke reden ook, niet opportuun acht om het verzoek toe te wijzen.
- 2.3 Indien het in artikel 2.2 genoemde verzoek van een niet-professionele cliënt een wijziging van de classificatie in 'professioneel' inhoudt, dan kan dat verzoek slechts worden toegewezen indien Cliënt voldoet aan de bij of krachtens de Wet gestelde eisen en Cliënt in dat verzoek separaat nogmaals bevestigt dat Cliënt zich bewust is van de gevolgen die aan het verlies van de status van 'niet-professioneel' zijn

verbonden. Wijs & van Oostveen kan aan de nieuwe classificatie nadere voorwaarden stellen.

- 2.4 Ook zonder verzoek van Cliënt kan Wijs & van Oostveen de classificatie wijzigen (en daarvan schriftelijk aan Cliënt mededeling doen), indien zij uit welken hoofde ook beschikking krijgt over informatie waaruit blijkt dat Cliënt (inmiddels) niet (meer) voldoet aan de bij of krachtens de Wet gestelde eisen voor de classificatie 'professioneel'. Cliënt is doorlopend verplicht om informatie als bedoeld in de vorige zin onverwijld aan Wijs & van Oostveen te verstrekken, evenals elke andere wijziging van omstandigheden die de kwalificatie van 'professioneel' zou kunnen beïnvloeden.
- 2.5 Indien Wijs & van Oostveen aan Cliënt de classificatie 'professioneel' toekent, komen aan hem geen rechten toe onder de collectieve regelingen bedoeld in artikel 11 van de Voorwaarden Tripartiete Relatie.

Artikel 3. Beleggingsprofiel en informatieplicht van Cliënt

- 3.1 In het belang van een adequate beleggingsdienstverlening en afhankelijk van de soort van beleggingsdienst wint Wijs & van Oostveen bij aanvang van de relatie informatie in over de financiële positie van Cliënt, over zijn kennis van en ervaring met beleggen in Financiële Instrumenten, zijn beleggingsdoelstellingen en risicobereidheid. Cliënt is verplicht Wijs & van Oostveen volledig en voldoende gedetailleerd de informatie te verschaffen die Wijs & van Oostveen vraagt alsmede – ongevraagd – alle overige informatie welke in dat kader relevant is. In geval Cliënt kiest voor de beleggingsdienst 'orderexecutie', kan Wijs & van Oostveen zich beperken tot het inwinnen van informatie omtrent diens kennis van en ervaring met de beleggingsdienst en het beleggen in de Financiële Instrumenten, waarin via de beleggingsdienst 'orderexecutie' kan worden belegd. Indien op initiatief van Cliënt de beleggingsdienst 'orderexecutie' wordt verleend met betrekking tot een type Financieel Instrument dat bij of krachtens de Wet als een zogenaamd 'niet-complex' instrument wordt aangemerkt, berust op Wijs & van Oostveen geen verplichting de passendheid van de beleggingsdienst of het betreffend Financieel Instrument voor Cliënt te beoordelen en is Wijs & van Oostveen ook niet gehouden om Cliënt te waarschuwen indien de door Cliënt aldus geïnitieerde Beleggingstransactie niet passend is.
- 3.2 Cliënt is tijdens de duur van de relatie – ook ongevraagd – verplicht om Wijs & van Oostveen onverwijld schriftelijk op de hoogte te stellen van wijzigingen in de in dit artikel bedoelde individuele gegevens.

- 3.3 Cliënt staat ervoor in dat alle door hem verstrekte informatie volledig en juist is. Cliënt is zich ervan bewust dat onjuiste en/of onvolledige informatie ertoe kan leiden dat Wijs & van Oostveen – indien van toepassing – beleggingsadviezen geeft (bijvoorbeeld voor de keuze van het beleggingsbeleid en/of voor specifieke Beleggingstransacties) of vermogensbeheer voert dat niet passend of zelfs nadelig is voor Cliënt.
- 3.4 Voordat de beleggingsdienst aanvangt, zullen Wijs & van Oostveen en Cliënt een schriftelijke opgave opstellen waarin de in dit artikel bedoelde gegevens zijn vastgelegd. Cliënt is verplicht te controleren of zijn hiervoor genoemde gegevens juist en volledig zijn opgenomen.
- 3.5 Indien Cliënt tijdens de relatie wijzigingen wil aanbrengen in de gegevens vermeld in dit artikel, dient hij dat schriftelijk aan Wijs & van Oostveen mede te delen. Dergelijke wijzigingen worden van kracht indien en zodra Wijs & van Oostveen de ontvangst schriftelijk heeft bevestigd en heeft verklaard dat zij de wijzigingen in acht zal nemen. Indien Wijs & van Oostveen daartoe niet bereid is, deelt zij dit aan Cliënt mede.
- 3.6 Indien voor Cliënt zelf of voor bepaalde personen binnen de organisatie van Cliënt op grond van een zogenaamde prive-beleggingstransactieregeling of andere voorschriften bij of krachtens de Wet beperkingen gelden in de bevoegdheid om te handelen of posities te hebben in (bepaalde) Financiële Instrumenten, gelden de in de vorige leden van dit artikel genoemde mededelingsplichten van Cliënt jegens Wijs & van Oostveen ook voor die informatie. Cliënt en de betreffende personen binnen zijn organisatie blijven steeds zelf verantwoordelijk en aansprakelijk voor naleving van de bedoelde beperkingen. Indien Cliënt geheel aan de genoemde mededelingsplicht heeft voldaan, rust op Wijs & van Oostveen een inspanningsverplichting om Cliënt behulpzaam te zijn bij diens streven om te zorgen dat de beperkingen in acht worden genomen. Indien door derden civiel-rechtelijke of bestuursrechtelijke claims tegen Wijs & van Oostveen worden ingesteld in verband met het feit dat Cliënt (of personen binnen diens organisatie) hebben gehandeld in strijd met die beperkingen, is Cliënt jegens Wijs & van Oostveen tot vrijwaring gehouden voor zodanige claims inclusief redelijke kosten van rechtsbijstand van Wijs & van Oostveen.

Artikel 4. Bewaring gelden en Financiële Instrumenten en uitlenen Financiële Instrumenten

- 4.1 De gelden en Financiële Instrumenten van Cliënt waarop de beleggingsdienstverlening van Wijs &

van Oostveen betrekking heeft, zullen worden geadministreerd op de Rekeningen.

- 4.2 De Cliënt geeft hierbij toestemming aan Wijs & van Oostveen om Financiële Instrumenten die op de Rekeningen worden aangehouden uit te lenen aan derden. Een uitleentransactie van Financiële Instrumenten is een verbruikleenovereenkomst waarbij de uitlener een zekere hoeveelheid Financiële Instrumenten ter beschikking stelt aan de inlener en de inlener zich verplicht om Financiële Instrumenten, gelijk aan de ter beschikking gestelde Financiële Instrumenten, na de afgesproken termijn te leveren aan de uitlener. Aan de uitleentransactie is onder meer het risico verbonden dat de Financiële Instrumenten niet worden terug geleverd. Wijs & van Oostveen heeft maatregelen, waaronder de maatregel genoemd in artikellid 4.3, getroffen die zo veel mogelijk uitsluiten dat het genoemde risico zich voordoet. Wijs & van Oostveen garandeert de Cliënt dat deze als gevolg van een uitleentransactie geen nadeel ondervindt. Indien Wijs & van Oostveen Financiële Instrumenten uitleent, dan verandert daardoor niet het saldo van de Cliënt op de Rekeningen.
- 4.3 De in het eerste artikellid genoemde Financiële Instrumenten kunnen worden uitgeleend tot een maximum van 100%. Bij het uitlenen van Financiële Instrumenten bestaat de mogelijkheid dat de inlenende partij niet aan haar verplichtingen kan voldoen. Dit risico zal door Wijs & van Oostveen worden afgedekt door de overeenkomsten van bruikleen uitsluitend aan te gaan met banken in de Europese Unie en uitsluitend tegen afgifte van een contractueel overeengekomen garantie van ten minste 100% van het aantal betrokken Financiële Instrumenten.
- 4.4 Van de totale inkomsten uit het uitlenen van Financiële Instrumenten komt 100% toe aan Wijs & van Oostveen.

Artikel 5. Zorgvuldigheid

Wijs & van Oostveen zal bij het verlenen van de beleggingsdiensten steeds de bij of krachtens de Wet vereiste zorgvuldigheid in acht nemen en daarbij naar beste kunnen met de belangen van Cliënt rekening houden.

Artikel 6. Orderuitvoering

- 6.1 Wijs & van Oostveen zal – al naar gelang de aard van de beleggingsdienstverlening – hetzij op verzoek van Cliënt, hetzij op eigen initiatief Financiële Instrumenten (doen) kopen, (doen) verkopen, (doen)

uitoefenen en afwikkelen, alles voor rekening en risico van Cliënt.

- 6.2 Het Orderuitvoeringsbeleid van Wijs & van Oostveen beschrijft de wijze waarop Wijs & van Oostveen invulling geeft aan een optimale orderuitvoering. Wijs & van Oostveen heeft maatregelen getroffen om zowel bij de eigen uitvoering van orders in Financiële Instrumenten als bij het bij derden ter uitvoering plaatsen van dergelijke orders een optimale orderuitvoering te bewerkstelligen voor Cliënt. Op verzoek kan Cliënt nadere informatie worden verstrekt met betrekking tot het Orderuitvoeringsbeleid.
- 6.3 Het door Cliënt aan Wijs & van Oostveen doorgeven van een order in Financiële Instrumenten wordt telkens geacht mede instemming in te houden met het Orderuitvoeringsbeleid.
- 6.4 Op grond van het Orderuitvoeringsbeleid kunnen in bepaalde gevallen Beleggingstransacties buiten een Gereguleerde Markt of Multilaterale Handelsfaciliteit worden uitgevoerd. Indien uit het Orderuitvoeringsbeleid blijkt dat orders in een bepaald type Financieel Instrument mede buiten een Gereguleerde Markt of Multilaterale Handelsfaciliteit kunnen worden uitgevoerd en de beleggingsdienstverlening van Wijs & van Oostveen aan Cliënt, gelet op de door Cliënt verstrekte specificatie van kwalitatieve en/of kwantitatieve beperkingen, zich mede uitstrekt tot het desbetreffende type Financieel Instrument, wordt Cliënt geacht toestemming te verlenen voor de uitvoering van Beleggingstransacties buiten een Gereguleerde Markt of Multilaterale Handelsfaciliteit.

Artikel 7. Belangenconflicten

- 7.1 Wijs & van Oostveen is een beleggingsonderneming en verleent beleggingsdiensten als vermogensbeheerder, beleggingsadviseur, orderuitvoerder en het overnemen of plaatsen van Financiële Instrumenten en zij handelt voor eigen rekening. Wijs & van Oostveen verricht tevens financiële analyses, doet onderzoek op beleggingsgebied en brengt beleggingsaanbevelingen uit. Daarnaast voert Wijs & van Oostveen het beheer over beleggingsinstellingen. In die hoedanigheden kan zij betrokken zijn bij de handel in Financiële Instrumenten waarin ook Cliënt handelt. Wijs & van Oostveen is voorts onderdeel van een groep van financiële instellingen en kan bij de uitvoering van haar werkzaamheden voor Cliënt gebruikmaken van de diensten van de tot deze groep behorende instellingen. Wijs & van Oostveen heeft een Belangenconflictenbeleid vastgesteld met

betrekking tot het voorkomen en beheersen van belangenconflicten. Indien Cliënt verzoekt om nadere bijzonderheden over het Belangenconflictenbeleid, zal Wijs & van Oostveen Cliënt van nadere informatie voorzien.

- 7.2 Vergoedingen voor de beleggingsdienstverlening van Wijs & van Oostveen en transactiekosten, die in rekening wordt gebracht bij de uitvoering van Beleggingstransacties, komen direct toe aan Wijs & van Oostveen. Wijs & van Oostveen betaalt hieruit haar eigen kosten en de bij de beleggingsdienstverlening betrokken derden, zoals orderuitvoerende derden en de Bank waar de Rekeningen worden aangehouden. Alle aan Cliënt in rekening gebrachte kosten zijn, voor zover van toepassing, opgenomen in de verslaglegging aan Cliënt.
- 7.3 In het kader van de door Wijs & van Oostveen verleende beleggingsdiensten kan het voorkomen dat Wijs & van Oostveen vergoedingen of provisies betaalt aan dan wel ontvangt van derden – met inbegrip van de Bank – danwel voordelen behaalt die niet uit geld bestaan, waaronder research en dergelijke.
- 7.4 Op verzoek kan Cliënt nadere informatie verkrijgen met betrekking tot de geldende regelingen voor vergoedingen en provisies.

Artikel 8. Risico's van beleggen in Financiële Instrumenten

- 8.1 De kenmerken van de Financiële Instrumenten waar de beleggingsdienstverlening betrekking op heeft, waaronder de aan die Financiële Instrumenten verbonden specifieke beleggingsrisico's, zijn nader toegelicht in hoofdstuk 4 'Kenmerken van Financiële Instrumenten en daaraan verbonden specifieke risico's'. Deze toelichting is niet uitputtend. Wijs & van Oostveen zal Cliënt op diens verzoek aanvullende informatie verstrekken. Cliënt verklaart dat hij de toelichting heeft gelezen en zich van de inhoud bewust is.
- 8.2 Beleggen in Financiële Instrumenten houdt het nemen van risico in. Indien uit de financiële positie, de beleggingsdoelstelling of de risicobereidheid van Cliënt blijkt dat deze in het geheel geen risico van waardevermindering kan of wil nemen, dan is beleggen in Financiële Instrumenten voor hem niet geschikt.
- 8.3 Indien Cliënt (mede) belegt met geleend geld, dan schept dit extra risico's; onder meer het risico dat na liquidatie van de belegging een schuld overblijft. Ingeval de Financiële Instrumenten tot zekerheid van de lening strekken, loopt Cliënt het risico dat de onderpandwaarde van de Financiële Instrumenten

door koersdaling onvoldoende wordt en hij zekerheden moet aanvullen. Cliënt verklaart deze risico's te begrijpen en te aanvaarden en staat ervoor in dat hij in staat is deze risico's te dragen.

- 8.4 Elke substantiële waardevermindering, maar ook elke substantiële waardevermeerdering van een belegging van Cliënt, geeft aan dat er een substantieel risico verbonden is aan die belegging. Het is voorts niet mogelijk hoge rendementen te verwerven zonder grote risico's te nemen. Cliënt verklaart dat deze basisbeginselen hem bekend zijn.
- 8.5 Cliënt verklaart hierbij dat hij de risico's, verbonden aan het doen van Beleggingstransacties, begrijpt en aanvaardt en staat ervoor in dat hij in staat is het verlies te dragen dat uit dergelijke Beleggingstransacties kan voortvloeien.
- 8.6 Indien Cliënt de risico's van één of meer voor zijn rekening en risico gedane Beleggingstransacties niet (meer) geheel overziet, is hij verplicht dit onmiddellijk schriftelijk aan Wijs & van Oostveen mee te delen. Wijs & van Oostveen is bevoegd, doch niet verplicht, na ontvangst van deze kennisgeving de uitvoering van orders op te schorten en/of de bedoelde Beleggingstransacties door tegengestelde Beleggingstransacties voor rekening en risico van Cliënt ongedaan te maken.

Artikel 9. Vergoedingen en kosten

- 9.1 Wijs & van Oostveen zal aan Cliënt, ter zake de door Wijs & van Oostveen verrichte beleggingsdienstverlening, vergoedingen en kosten in rekening brengen op basis van de bij Wijs & van Oostveen geldende tarieven. Een overzicht van de (huidige) vergoedingen en kosten is opgenomen in hoofdstuk 5.
- 9.2 Cliënt geeft hierbij een incassovolmacht aan Wijs & van Oostveen op grond waarvan Wijs & van Oostveen haar facturen ter zake het op grond van dit artikel aan haar toekomende in kopie toe zal zenden aan de Bank en de Bank de rekeningen van Cliënt respectievelijk Wijs & van Oostveen voor de factuurbedragen zal debiteren respectievelijk crediteren.
- 9.3 Indien de relatie – waarop deze voorwaarden betrekking hebben – eindigt, is Wijs & van Oostveen niet gehouden tot gehele of gedeeltelijke restitutie van aan haar betaalde vergoedingen en kosten en blijft Cliënt reeds vervallen doch nog niet betaalde vergoedingen en kosten onverminderd verschuldigd.
- 9.4 Vergoedingen en kosten, welke in verband met de uitvoering van deze voorwaarden door derden aan Wijs & van Oostveen in rekening gebracht worden, zullen door Wijs & van Oostveen aan Cliënt afzonderlijk in rekening worden gebracht en door Cliënt

aan Wijs & van Oostveen worden betaald.

- 9.5 Wijs & van Oostveen heeft het recht de tarieven van de in dit artikel bedoelde vergoedingen en kosten eenzijdig te wijzigen, onverminderd het recht van Cliënt om de relatie met Wijs & van Oostveen naar aanleiding van de tariefswijziging op te zeggen. Wijs & van Oostveen zal Cliënt hieromtrent informeren en maakt daarbij gebruik van de vorm en het (tele)communicatiemiddel (telefoon, brief, fax, dagafschrift, e-mailbericht, publicatie op Internet etc.), welke zij naar de omstandigheden van het geval redelijk acht. Wijs & van Oostveen wordt daarmee geacht Cliënt deugdelijk te hebben geïnformeerd. De wijziging gaat met onmiddellijke ingang in, tenzij Wijs & van Oostveen een andere ingangsdatum bepaalt. De wijziging kan niet met terugwerkende kracht in werking treden.
- 9.6 Het voorgaande laat onverlet dat Cliënt aan de Bank de kosten voor haar dienstverlening verschuldigd is. De Bank brengt haar kosten rechtstreeks aan Cliënt in rekening.
- 9.7 Op Internet kan Wijs & van Oostveen nadere informatie over de in dit artikel bedoelde vergoedingen en kosten geven. Cliënt zal daarvan kennisnemen, onverminderd het recht van Cliënt om ter zake informatie op te vragen bij Wijs & van Oostveen.

Artikel 10. Informatieverstrekking en communicatie

- 10.1 Wijs & van Oostveen zal in overeenstemming met de Wet rapporteren aan Cliënt. De aard, frequentie en inhoud van de door Wijs & van Oostveen aan Cliënt te verstrekken verslagen is afhankelijk van de aard van de beleggingsdienstverlening. De Specifieke Voorwaarden bevatten nadere informatie ter zake.
- 10.2 Cliënt geeft toestemming aan Wijs & van Oostveen om persoonlijk tot Cliënt gerichte informatie in plaats van in fysieke vorm tevens op een andere duurzame drager, zoals via elektronische mededelingen (waaronder begrepen maar niet beperkt tot e-mailberichten, Internet, etc.) te verstrekken. Cliënt stemt er mee in dat Wijs & van Oostveen niet persoonlijk tot Cliënt gerichte informatie verbandhoudend met de beleggingsdienstverlening in plaats van in fysieke vorm tevens via elektronische mededelingen (waaronder begrepen maar niet beperkt tot e-mailberichten, Internet, etc.) kan verstrekken. Ingeval van informatieverstrekking op Internet zal Wijs & van Oostveen zorgdragen dat de informatie actueel is en, zolang dat voor cliënten van belang is, op Internet toegankelijk blijft.
- 10.3 Wijs & van Oostveen communiceert met Cliënt in de Nederlandse taal. Cliënt bevestigt hierbij dat zijn

kennis van de Nederlandse taal toereikend is om te begrijpen wat hij met Wijs & van Oostveen is overeengekomen en nog zal overeenkomen en dat hij elk risico draagt en aanvaardt dat voortkomt uit zijn eventuele ontoereikende kennis van de Nederlandse taal.

- 10.4 Alle communicatie van Cliënt naar Wijs & van Oostveen – waaronder mede begrepen: orders tot Beleggingstransacties – dient primair mondeling, telefonisch of schriftelijk te geschieden met het kantoor van Wijs & van Oostveen.
- 10.5 Ingeval Cliënt schriftelijke instructie(s) (waaronder begrepen: per brief, fax of e-mailbericht) aan Wijs & van Oostveen verstrekt, brengt dat het risico met zich mee dat deze instructie(s) niet direct worden ontvangen door de medewerker die de instructie(s) uitvoert. Dat kan leiden tot vertraging in de uitvoering van de instructie(s). Cliënt accepteert dat risico. Voor uitvoering van spoedeisende, schriftelijke instructie(s) dient Cliënt met Wijs & van Oostveen vooraf nadere afspraken te maken.

Artikel 11. Protest en reclame

- 11.1 Cliënt is verplicht alle door Wijs & van Oostveen en/of de Bank aan hem, al dan niet langs elektronische weg, gezonden opgaven (waaronder periodieke overzichten, (transactie)bevestigingen, (dag)afschriften, nota's, dekkingsoverzichten of andere opgaven) terstond na ontvangst te controleren. Voorts dient Cliënt te controleren of door of namens hem, althans voor zijn rekening en risico, gegeven orders juist en volledig zijn uitgevoerd en geen bezwaar oproepen. Bij constatering van een onjuistheid of onvolledigheid of uitvoering van een Beleggingstransactie, welke naar de mening van Cliënt – voor zover van toepassing – niet past binnen zijn financiële positie, beleggingsdoelstellingen of risicobereidheid of waartegen hij anderszins bezwaren heeft, is Cliënt gehouden Wijs & van Oostveen daarvan zo spoedig mogelijk schriftelijk in kennis te stellen. Indien Cliënt van mening is dat zijn gebruikelijke contactpersoon of andere medewerkers bij Wijs & van Oostveen niet adequaat op zijn protest of klacht hebben gereageerd, is Cliënt verplicht de directie van Wijs & van Oostveen schriftelijk te informeren.
- 11.2 Indien Cliënt de inhoud van de in artikel 11.1 genoemde opgaven niet heeft betwist respectievelijk zijn bezwaren tegen een Beleggingstransactie niet aan Wijs & van Oostveen heeft medegedeeld binnen vijf werkdagen nadat die bescheiden redelijkerwijs geacht kunnen worden Cliënt te hebben bereikt, wordt vermoed dat Cliënt met de verrichte Beleg-

gingstransactie en het beleggingsbeleid instemt, behoudens door Cliënt te leveren tegenbewijs.

- 11.3 Cliënt erkent en aanvaardt zijn plicht tot schadebeperking; Cliënt erkent en aanvaardt dat hij alles zal doen wat redelijkerwijs in zijn vermogen ligt om eventuele schade tot een minimum te beperken. Indien Cliënt nalaat tijdig zijn schade te beperken, erkent en aanvaardt Cliënt dat alle schade, vanaf het moment dat hij zijn schade had kunnen beperken, voor zijn eigen rekening en risico is. Onder schadebeperkende maatregelen kunnen onder meer worden verstaan het verkopen van Financiële Instrumenten dan wel het terugkopen van reeds verkochte Financiële Instrumenten om een positie zonder (verder) verlies te kunnen herstellen. Wijs & van Oostveen is niet gehouden om – op het moment dat Cliënt zijn schade dient te beperken – Cliënt nogmaals uitdrukkelijk en/of schriftelijk te wijzen op het bestaan van zijn plicht tot schadebeperking.

Artikel 12. Bijzondere beperkingen

- 12.1 Alle door lokale, nationale of internationale overheden, toezichthouders of zelfregulerende organisaties opgelegde of op te leggen voorschriften of beperkingen, waarin in deze voorwaarden niet is voorzien en die van invloed zijn op de in deze overeenkomst bedoelde Financiële Instrumenten van Cliënt, zijn voor rekening en risico van Cliënt.
- 12.2 Ingezetenen van de Verenigde Staten van Amerika en tevens een ieder (rechts)persoon die in genoemd land belastingplichtig is, kunnen geen beleggingsdiensten bij Wijs & van Oostveen afnemen en kunnen in voornoemd kader geen enkele overeenkomst met Wijs & van Oostveen sluiten.

Artikel 13. Vertegenwoordigingsbevoegdheid

- 13.1 Mededelingen van of aan een door Cliënt aangewezen gemachtigde of contactpersoon gelden onvoorwaardelijk als mededelingen van of aan Cliënt. Indien Cliënt een rechtspersoon is, heeft Wijs & van Oostveen te allen tijde het recht, zonder daartoe verplicht te zijn, mededelingen of orders van de aan Cliënt verbonden bestuurders aan te merken als gedaan door Cliënt. Hetzelfde geldt voor mededelingen of orders van personen binnen de organisatie van Cliënt waarvan bestuurders, gemachtigde of contactpersoon het vertrouwen hebben opgewekt dat deze daartoe bevoegd waren.
- 13.2 Wijs & van Oostveen mag ervan uitgaan dat een eenmaal bestaande vertegenwoordigingsbevoegdheid als bedoeld in het vorige lid jegens haar van kracht blijft totdat Cliënt schriftelijk aan Wijs &

van Oostveen heeft bericht dat die is vervallen en zodanig bericht redelijkerwijs in de administratie van Wijs & van Oostveen kan zijn verwerkt. Dit geldt ongeacht of de vertegenwoordigingsbevoegdheid voortkwam uit overeenkomst (volmacht) of wet en/of statuten en ongeacht of er een (wijziging in een) inschrijving in (openbare) registers heeft plaatsgehad.

Artikel 14. Aansprakelijkheid

- 14.1 Wijs & van Oostveen is niet aansprakelijk voor een eventueel negatief rendement of schade als gevolg van waardevermindering, koersfluctuaties op Beurzen, door Cliënt geleden verliezen en/of schade door welke andere oorzaak dan ook, met inbegrip van storingen of capaciteitstekortkomingen in computer-, communicatie- of andere systemen, lijnen of apparatuur. Evenmin is Wijs & van Oostveen aansprakelijk indien de beleggingsdoelstelling van Cliënt of een beoogd rendement of een of meerdere vergelijkingsmaatstaven niet wordt behaald, tenzij indien en voor zover komt vast te staan dat de schade een rechtstreeks gevolg is van opzet of grove schuld van Wijs & van Oostveen bij de uitvoering van de beleggingsdienstverlening aan Cliënt. Ingeval aansprakelijkheid van Wijs & van Oostveen vast komt te staan, is de schadevergoedingsplicht van Wijs & van Oostveen te allen tijde gemaximeerd tot het werkelijk geleden verlies, bestaande uit het geldelijke verschil tussen de vermogenspositie van Cliënt voorafgaand aan het gewraakte handelen van Wijs & van Oostveen, enerzijds, en die als gevolg van het gewraakte handelen, anderzijds.
- 14.2 Wijs & van Oostveen draagt er zorg voor dat adviezen van medewerkers in haar dienst naar beste kunnen en te goeder trouw worden gegeven. Onder advies wordt in geval van de beleggingsdienst 'vermogensbeheer' verstaan: de visie die ten grondslag ligt aan Beleggingstransacties die door de medewerkers worden uitgevoerd. In geval van de beleggingsdienst 'beleggingsadvies' zijn adviezen van Wijs & van Oostveen vrijblijvend en laten onverlet dat de verantwoordelijkheid voor de transacties bij Cliënt berust. Wijs & van Oostveen kan niet garanderen dat elke medewerker in haar dienst dezelfde of gelijksoortige adviezen uitbrengt of eenzelfde visie op de financiële markten in het algemeen of op individuele fondsen naar buiten brengt. Een individueel advies aan Cliënt behoeft niet overeen te stemmen met adviezen of opinies van analisten van Wijs & van Oostveen zelf of andere instellingen. Een koopadvies respectievelijk verkoopadvies van Wijs & van

Oostveen houdt geen garantie of toezegging in van koersstijging respectievelijk koersdaling, noch enigerlei andere garantie of toezegging, behoudens dat Wijs & van Oostveen, althans de desbetreffende medewerker, te goeder trouw in het advies gelooft.

- 14.3 Als Wijs & van Oostveen, de Bank, de Bewaarnemer dan wel een door hen ingeschakelde derde lid of contractant is van of aangesloten is bij een Beurs, een Clearinginstituut of een andere organisatie, is Wijs & van Oostveen nimmer aansprakelijk jegens Cliënt voor handelen of nalaten van daaraan verbonden personen, noch voor storingen of capaciteitstekortkomingen in computer-, communicatie- of andere systemen, lijnen of apparatuur, waarvan eigendom of houderschap berust bij een dergelijke Beurs, Clearinginstituut of andere organisatie.
- 14.4 Wijs & van Oostveen is nimmer aansprakelijk voor indirecte schade, gevolgschade en/of gederfde winst. Voorts is Wijs & van Oostveen nimmer aansprakelijk voor enige schade voortvloeiende uit of samenhangende met een (rechts)handeling of specifieke instructie van de Cliënt, of voor schade als gevolg van maatregelen die Wijs & van Oostveen op basis van enig dwingend voorschrift of onder buitengewone omstandigheden heeft genomen.

Artikel 15. Wijziging voorwaarden

- 15.1 Wijs & van Oostveen is te allen tijde bevoegd de Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten en de Specifieke Voorwaarden geheel of gedeeltelijk te wijzigen. Wijs & van Oostveen zal Cliënt hieromtrent informeren en maakt daarbij gebruik van de vorm en het (tele)communicatiemiddel (telefoon, brief, fax, dagafschrift, e-mailbericht, publicatie op Internet etc.), welke zij naar de omstandigheden van het geval redelijk acht. Wijs & van Oostveen wordt daarmee geacht Cliënt deugdelijk te hebben geïnformeerd. De wijziging gaat met onmiddellijke ingang in, tenzij Wijs & van Oostveen een andere ingangsdatum bepaalt. De wijziging kan niet met terugwerkende kracht in werking treden.
- 15.2 Wijzigingen ten nadele van Cliënt zullen pas ingaan dertig dagen nadat Cliënt van deze wijzigingen in kennis is gesteld. Binnen deze termijn van dertig dagen heeft Cliënt de bevoegdheid de relatie schriftelijk op te zeggen tegen de datum van inwerking-treding van de betreffende wijzigingen.
- 15.3 Voor zover bij of krachtens de Wet nadere eisen gesteld worden aan de Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten en/of de Specifieke Voorwaarden, zal een dergelijke wijziging automatisch deel uitmaken van deze voorwaarden, zonder dat daarvoor de

instemming van Cliënt of Wijs & van Oostveen is vereist.

Artikel 16. Duur en beëindiging van de relatie

- 16.1 De relatie wordt aangegaan voor onbepaalde tijd. Zowel Cliënt als Wijs & van Oostveen kan de relatie zonder opgaaf van redenen opzeggen, met inachtneming van een opzegtermijn van dertig dagen. Opzegging dient te geschieden door middel van schriftelijke kennisgeving van de opzeggende partij aan de andere partij.
- 16.2 De relatie kan direct door middel van schriftelijke kennisgeving worden opgezegd, indien zich één van de volgende situaties voordoet:
- een partij voldoet niet, niet-tijdig of niet-geheel aan enige verplichting uit hoofde van deze voorwaarden;
 - een partij geraakt in surseance van betaling of faillissement;
 - een partij overlijdt, onder curatele wordt geplaatst, ontbonden wordt of de activiteiten staakt;
 - de registratie, vergunning of vrijstelling etc. van Wijs & van Oostveen bij of van de Autoriteit Financiële Markten vervalt.
- 16.3 Indien Cliënt in surseance van betaling of faillissement geraakt of (als rechtspersoon) wordt ontbonden of (als natuurlijk persoon) overlijdt, onder curatele wordt gesteld of zijn vermogen geheel of gedeeltelijk onder bewind wordt gesteld, danwel indien Cliënt verzoekt om toepassing van de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen, eindigt de relatie tussen partijen daardoor niet onmiddellijk vanzelf. Cliënt en diens rechtsopvolgers onder algemene of bijzondere titel en zijn gemachtigden zijn verplicht Wijs & van Oostveen onmiddellijk mee te delen dat zich een van de genoemde omstandigheden voordoet. Nadat Wijs & van Oostveen deze mededeling heeft ontvangen, wordt de beleggingsdienstverlening opgeschort (en worden reeds opgegeven maar nog niet uitgevoerde orders niet meer uitgevoerd) en zal Wijs & van Oostveen met Cliënt in contact treden over voortzetting van de relatie, alles onverminderd de bevoegdheid van partijen om de relatie te beëindigen als bedoeld in artikellid 16.1 van deze Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten.
- 16.4 Beleggingstransacties, welke op de datum van beëindiging van de relatie nog niet zijn afgewikkeld, zullen door Wijs & van Oostveen zo veel mogelijk overeenkomstig de bepalingen van deze voorwaarden worden afgewikkeld, behoudens voor zover Cliënt en Wijs & van Oostveen schriftelijk anders overeenkomen.

Artikel 17. Toepasselijk recht/Jurisdictie, Klachten en Geschillen

- 17.1 De Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten en de Specifieke Voorwaarden vormen, onverminderd de tussen partijen van toepassing zijnde overige voorwaarden van Wijs & van Oostveen, de uitsluitende grondslag voor de beleggingsdiensten die Wijs & van Oostveen in de uitoefening van haar bedrijf aan Cliënt verleent en worden beheerst door Nederlands recht.
- 17.2 Indien Cliënt, ondanks de inspanningen van Wijs & van Oostveen om zijn belangen zo goed mogelijk te behartigen en een adequate beleggingsdienstverlening te waarborgen, een klacht heeft, dan is de Klachtenprocedure van toepassing. Cliënt dient in de eerste plaats gebruik te maken van de interne klachtenprocedure van Wijs & van Oostveen. Wijs & van Oostveen is aangesloten bij de Stichting Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (KiFiD). Indien het niet mogelijk blijkt om de klacht in onderling overleg af te handelen, kan Cliënt zich wenden tot hetzij KiFiD, hetzij de bevoegde rechter te Amsterdam.
- 17.3 Wijs & van Oostveen is bevoegd geschillen met Cliënt in verband met de Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten en de Specifieke Voorwaarden aanhangig te maken bij de bevoegde rechter te Amsterdam of bij elke andere rechter welke bevoegd is krachtens Nederlands burgerlijk procesrecht.

BIJLAGE 1: ORDERUITVOERINGSBELEID

Beleid van Wijs & van Oostveen voor een optimale orderuitvoering.

Artikel 1. Inleiding

In het kader van de beleggersbescherming dient een beleggingsonderneming bij het uitvoeren van orders in alle soorten financiële instrumenten alle redelijke maatregelen te nemen om voor niet-professionele en professionele cliënten het best mogelijke resultaat, ook wel 'best execution' genoemd, te behalen en zij dient hiertoe een orderuitvoeringsbeleid op te stellen en na te leven.

In deze bijlage wordt het orderuitvoeringsbeleid van Wijs & van Oostveen uiteengezet. Wijs & van Oostveen zal haar orderuitvoeringsbeleid jaarlijks evalueren en de cliënt op de hoogte houden van wijzigingen door het plaatsen van de meest recente versie op de website van Wijs & van Oostveen: www.wijs.nl.

Artikel 2. Toepassingsbereik van dit orderuitvoeringsbeleid

Dit orderuitvoeringsbeleid is van toepassing indien

Wijs & van Oostveen voor cliënten orders uitvoert of laat uitvoeren bij derden of doorgeeft aan derden. Dit orderuitvoeringsbeleid geldt zowel voor niet-professionele als professionele cliënten.

Artikel 3. Best Execution: factoren en relevante aspecten

Bij het uitvoeren van orders ten behoeve van een cliënt dient een beleggingsonderneming alle redelijke maatregelen te treffen voor een optimale uitvoering van orders, waarbij rekening wordt gehouden met de prijs, de (uitvoerings)kosten, de snelheid, de waarschijnlijkheid van uitvoering en afwikkeling, de omvang, de aard en alle andere voor de uitvoering van orders relevante aspecten.

De relevante aspecten bij het bepalen van het relatieve gewicht van de verschillende genoemde factoren zijn:

- de kenmerken van de plaats van uitvoering van de order (zie paragraaf 6);
- de kenmerken van de order (zie paragraaf 7);
- de kenmerken van de betreffende financiële instrumenten (zie paragraaf 8);
- de kenmerken van de belegger; en
- de totale tegenprestatie.

Wijs & van Oostveen houdt hierbij ook rekening met de (on)mogelijkheid van het uitvoeren van een order op een gereguleerde markt of buiten een gereguleerde markt om (over-the-counter).

De regelgeving bepaalt niet wat in iedere denkbare situatie het best mogelijke resultaat is, maar richt zich op maatregelen die zijn genomen om de belangen van de cliënt zo goed mogelijk te behartigen.

Een orderuitvoerende beleggingsonderneming kan zowel Wijs & van Oostveen als orderuitvoerende derden zijn. Een orderuitvoerende derde kan meer of minder gewicht toekennen aan één of meerdere van de genoemde factoren in verhouding tot Wijs & van Oostveen zelf of een andere orderuitvoerende derde, indien dat binnen het orderuitvoeringsbeleid van die derde tot het best mogelijke resultaat leidt.

Indien de cliënt Wijs & van Oostveen voor de uitvoering van een order speciale instructies geeft, zal Wijs & van Oostveen de order conform de instructies laten uitvoeren, tenzij Wijs & van Oostveen te kennen heeft gegeven niet aan het verzoek van de cliënt te kunnen voldoen. Het laten uitvoeren van een order conform de specifieke instructies van de

cliënt kan betekenen dat Wijs & van Oostveen en/of de door haar ingeschakelde derde(n) niet in staat is/zijn die handelingen te verrichten, die genoemde partijen in hun orderuitvoeringsbeleid hebben opgenomen om een optimale orderuitvoering mogelijk te maken.

Artikel 4. De instrumenten waar dit orderuitvoeringsbeleid betrekking op heeft

Het orderuitvoeringsbeleid heeft betrekking op de volgende financiële instrumenten:

- aandelen;
- derivaten (opties, futures, warrants en dergelijke);
- vastrentende waarden, waaronder obligaties;
- beleggingsinstellingen; en
- gestructureerde producten, waaronder notes.

Artikel 5. Orderuitvoerende derden

Wijs & van Oostveen kan orders ten behoeve van de cliënt ter uitvoering doorgeven aan (een) derde(n). Deze orderuitvoerende derde(n) worden door Wijs & van Oostveen geselecteerd op grond van onder andere:

- het beschikken over een eigen orderuitvoeringsbeleid;
- de (uitvoerings)kosten;
- het serviceniveau;
- de kennis en ervaring; en
- de depotbank, waar de rekening van de cliënt wordt aangehouden.

In het geval Wijs & van Oostveen dat nodig acht, kan zij Theodoor Gilissen Bankiers N.V. inschakelen als orderuitvoerende derde. Wijs & van Oostveen heeft in het kader van de orderuitvoering tevens de mogelijkheid om andere partijen hiervoor te selecteren.

Alle orderuitvoerende derden beschikken over een eigen orderuitvoeringsbeleid. Dit beleid wordt door Wijs & van Oostveen minimaal jaarlijks getoetst om te beoordelen of dit (nog) in overeenstemming is met het orderuitvoeringsbeleid van Wijs & van Oostveen en of herziening hiervan vereist is.

Artikel 6. Plaats van uitvoering

Het orderuitvoeringsbeleid van Wijs & van Oostveen is erop gericht om orders uit te laten voeren op de primaire markt. De primaire markt is de markt die de beste verhandelbaarheid biedt, waarbij uitvoering plaatsvindt tegen de prijs van dat moment.

Wijs & van Oostveen verzendt de meeste orders elektronisch. Wijs & van Oostveen maakt hierbij gebruik van elektronische order routing systemen. Het elektronisch verzenden van orders draagt bij aan de snelheid van uitvoering en afwikkeling.

In het geval van een over-the-counter order zal Wijs & van Oostveen die order niet op een reguliere markt uitvoeren, maar zal zij een professionele tegenpartij zoeken die bereid is tegen goede voorwaarden voor de cliënt een contract af te sluiten.

Tevens is het mogelijk dat orderuitvoerende derden andere plaatsen van uitvoering selecteren dan welke Wijs & van Oostveen in deze paragraaf heeft opgenomen of welke orderuitvoerende derden hebben opgenomen in hun orderuitvoeringsbeleid om een order uit te voeren op grond van onder meer het criterium prijs, liquiditeit of waarschijnlijkheid van uitvoering met het doel om het best mogelijke resultaat te bereiken voor de uitvoering van die order.

Artikel 7. Orderspecifieke kenmerken

Het algemene uitgangspunt is dat alle orders direct worden uitgevoerd. Door instemming met ons beleid geeft de cliënt Wijs & van Oostveen toestemming om – indien van toepassing – orders samen te voegen met die van andere cliënten en om deze tegelijkertijd te verwerken of tegelijkertijd uit te (laten) voeren. Orders die op initiatief van Wijs & van Oostveen worden uitgevoerd in het kader van vermogensbeheer zullen vrijwel altijd worden samengevoegd. Het samenvoegen doet Wijs & van Oostveen normaliter indien het onwaarschijnlijk is dat de samenvoeging negatieve gevolgen heeft voor de cliënt. Desondanks kan het effect van het samenvoegen van orders in sommige gevallen in het nadeel werken voor de cliënt.

Indien Wijs & van Oostveen niet in de mogelijkheid verkeert om samengevoegde orders volledig uit te voeren dan worden de desbetreffende financiële instrumenten toegewezen op basis van een random toewijzingssysteem van Wijs & van Oostveen. Alle toewijzingen van orders zullen worden uitgevoerd tegen de gemiddelde koers van het uitgevoerde gedeelte.

Bij orders van een bepaalde omvang kan Wijs & van Oostveen besluiten de order uit te (laten) voeren als een zogenoemde 'special care order'. Het gaat hierbij om orders, waarvan de omvang – afhankelijk van het financieel instrument, de plaats van uitvoering

en de marktomstandigheden – de prijsvorming op de beurs substantieel kan beïnvloeden. Het gevolg kan zijn dat er geen waarborg is voor een uitvoering tegen een billijke prijs. Door orders als 'special care orders' uit te (laten) voeren, beoogt Wijs & van Oostveen de best mogelijke prijs op de geselecteerde markt te realiseren.

De wijze van aanleveren van de order, de grootte en de productsoort zijn medebepalend voor de snelheid van uitvoering, de te bepalen primaire markt en de keuze voor de derde, door wie Wijs & van Oostveen de order – indien van toepassing – laat uitvoeren. Naast de primaire markten die door Wijs & van Oostveen zijn geselecteerd, zijn binnen het orderuitvoeringsbeleid andere derden en plaatsen van uitvoering toegankelijk, indien dit voor de cliënt voordelen biedt.

Artikel 8. Productspecifieke kenmerken

Voor Wijs & van Oostveen is de combinatie van handelbaarheid van het financieel instrument en de prijs de belangrijkste criteria voor een optimale uitvoering van orders.

Voor de orderuitvoerende derden zijn bij de uitvoering van orders in aandelen en beursgenoteerde beleggingsinstellingen prijs, snelheid, waarschijnlijkheid van uitvoering en handelbaarheid in de regel de belangrijkste criteria. Aangaande de meeste beursgenoteerde beleggingsfondsen kan niet op ieder moment gedurende de openingstijden van een beursplaats worden gehandeld. Orders kunnen wel op een willekeurig tijdstip gedurende de openingstijden worden ingelegd. Een transactie vindt slechts plaats op één of soms meerdere tijdstippen gedurende de handelsdag. In het geval van niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen worden inschrijvings- en redemption orders verzonden aan het door de aanbieder van het fonds geselecteerde administratiekantoor. Verrekening met cliënt geschiedt op basis van de intrinsieke waarde van het fonds. De belangrijkste criteria zijn de kosten en de prijs.

Orders met betrekking tot derivaten en warrants, die aan een gereguleerde markt zijn genoteerd en daar worden verhandeld, worden op die markt uitgevoerd, aangezien het onwaarschijnlijk is dat de betreffende contracten op een andere beurs tegen betere voorwaarden worden verhandeld. Belangrijkste criteria voor de orderuitvoerende partijen zijn:

prijs en waarschijnlijkheid van uitvoering. Orders in derivaten met een volume, die handel in het 'professionele circuit' mogelijk maakt, zullen – indien dit in prijs dan wel liquiditeit voordelig is – via dit circuit worden verhandeld en vervolgens via de beurs worden bevestigd.

De obligatiemarkt is een andere dan de aandelen- en derivatenmarkt. Obligatietransacties vinden veelal plaats 'over the counter', direct met professionele tegenpartijen. Belangrijkste criteria voor de keuze van de tegenpartij zijn prijs, snelheid en waarschijnlijkheid van uitvoering en afwikkeling. Meestal ontbreekt een efficiënt gereguleerde markt voor obligaties. Daarom worden obligaties meestal verhandeld met 'andere' tegenpartijen, niet zijnde brokers. Indien er een notering is op een gereguleerde markt, dan vindt de handel bij voorkeur daar plaats. De prijzen voor obligaties zijn beperkt beschikbaar en slechts te vinden via enkele data vendors.

Producten die slechts één tegenpartij kennen (zoals sommige gestructureerde producten), worden bij deze tegenpartij tegen de best mogelijke prijs uitgevoerd. Belangrijkste criterium voor de orderuitvoerende partij is hierbij de waarschijnlijkheid van uitvoering. Wijs & van Oostveen beoordeelt de prijsvorming van dit soort orders.

Bij orders in gestructureerde producten is voor Wijs & van Oostveen naast de gebruikelijke uitgangscriteria voor een optimale uitvoering van orders tevens van belang de van toepassing zijnde overige regels, waaronder bijvoorbeeld de regels in het prospectus van het gestructureerde product en de regelgeving van de desbetreffende beurzen.

Artikel 9. Uitzonderlijke marktomstandigheden

Het reguliere orderuitvoeringsbeleid van Wijs & van Oostveen is niet van toepassing in het geval van uitzonderlijke marktomstandigheden, zoals ernstige marktturbulentie, het uitvallen van interne of externe systemen, etc. In deze gevallen wordt de tijdige uitvoering van orders, voor zover mogelijk, de belangrijkste factor. Bij storingen in systemen zal Wijs & van Oostveen en/of orderuitvoerende derden mogelijk niet in staat zijn om de in hun orderuitvoeringsbeleid geselecteerde plaatsen van uitvoering te bereiken. Indien deze uitzonderlijke marktomstandigheden zich voordoen, zal Wijs & van Oostveen de cliënt hiervan op de hoogte stellen indien de cliënt een order plaatst.

Artikel 10. Wijziging orderuitvoeringsbeleid

Wijs & van Oostveen zal ervoor zorg dragen dat eventuele wijzigingen in haar orderuitvoer worden bijgewerkt in haar orderuitvoeringsbeleid, waarvan de laatste versie op de website van Wijs & van Oostveen wordt gepubliceerd: www.wijs.nl.

BIJLAGE 2: BELANGENCONFLICTENBELEID

Beleid van Wijs & van Oostveen inzake belangenconflicten.

Inleiding

Bij de uitoefening van de dienstverlening en werkzaamheden van Wijs & van Oostveen zouden zich mogelijk belangenconflicten voor kunnen doen tussen Wijs & van Oostveen (waaronder begrepen haar medewerkers) en haar cliënten, en tussen cliënten onderling. Wijs & van Oostveen heeft in eerste instantie maatregelen getroffen om belangenconflicten te voorkomen. Daarnaast zijn maatregelen getroffen om betreffende conflicten en de potentiële impact op de cliënten van Wijs & van Oostveen zichtbaar te maken, te beheersen en te controleren. In dit document zijn de belangrijkste zaken rond belangenconflicten samengevat.

Belangenconflict

Van een belangenconflict is sprake, indien Wijs & van Oostveen of een persoon verbonden aan Wijs & van Oostveen, inclusief bij Wijs & van Oostveen aangesloten derden:

- Mogelijk een financieel voordeel zou kunnen hebben, of een financieel nadeel zou kunnen vermijden, ten nadele van Cliënt;
- Een belang heeft bij de uitkomst van de dienst welke aan Cliënt is geleverd dat verschilt van het belang van Cliënt bij de uitkomst;
- Een financiële of ander soort stimulans heeft om het belang van de ene Cliënt te stellen boven het belang van een andere Cliënt;
- Hetzelfde bedrijf uitoefent als Cliënt;
- Geld, goederen of diensten ontvangt van derden in relatie tot diensten verricht aan Cliënt anders dan de standaard commissie of beloning voor de geleverde dienst.

Het beleid ten aanzien van belangenconflicten

De diversiteit van de beleggingsdiensten en -activiteiten van Wijs & van Oostveen is relatief beperkt. Zo is bij Wijs & van Oostveen bijvoorbeeld geen sprake van een (zakelijk) kredietbedrijf en heeft zij geen bemoeienis met de clearing & settlement van transacties van Cliënt. Deze activiteiten kunnen

derhalve geen basis zijn voor een mogelijk belangenconflict.

Wijs & van Oostveen heeft de belangenconflicten binnen haar dienstverlening in kaart gebracht en heeft maatregelen genomen die naar het inzicht van Wijs & van Oostveen adequaat zijn om de betreffende conflicten en de potentiële impact op Cliënt zichtbaar te maken, te beheersen en te controleren. De directie van Wijs & van Oostveen draagt hiervoor de eindverantwoordelijkheid.

Op de naleving van de procedures wordt in eerste instantie toezicht gehouden door het verantwoordelijke management van de afdeling. Daarnaast is een onafhankelijk optredende compliance-afdeling binnen Wijs & van Oostveen verantwoordelijk voor het uitvoeren van controle op de naleving van de belangrijkste maatregelen. Toezicht wordt tenslotte eveneens uitgeoefend door de toezichthouders, zoals de De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële markten.

De getroffen maatregelen bestaan onder meer uit:

- Interne richtlijnen en procedures;
- Fysieke-, personele en organisatorische scheidingen, aangebracht tussen medewerkers en afdelingen;
- Een intern reglement met regelgeving omtrent:
 - het gebruik van (koersgevoelige) informatie; en
 - de uitvoering van privé-beleggingstransacties.

Indien een belangenconflict onvermijdelijk blijkt te zijn, indien getroffen maatregelen niet toereikend blijken en een belangenconflict onvermijdelijk is, voorziet Wijs & van Oostveen in de signalering en vastlegging van het belangenconflict en treft waar mogelijk passende nieuwe maatregelen, waarbij het belang van Cliënt voor zal gaan.

Als blijkt dat een belangenconflict binnen de beleggingsdienstverlening van Wijs & van Oostveen onvoldoende kan worden beheerst en het belang van Cliënt onvoldoende kan worden gewaarborgd, kan Wijs & van Oostveen de gevraagde dienstverlening weigeren. Wijs & van Oostveen zal in dit geval de betrokken Cliënt vanzelfsprekend hiervan tijdig informeren.

BIJLAGE 3: KLACHTENPROCEDURE

Klachtenprocedure van Wijs & van Oostveen.

Wijs & van Oostveen zal zich inspannen om de belangen van Cliënt zo goed en zorgvuldig mogelijk en conform de geldende voorwaarden en gemaakte afspraken te behartigen. Desondanks is het mogelijk dat Cliënt in een enkel geval van mening is dat Wijs & van Oostveen in strijd met de geldende voorwaarden en gemaakte afspraken heeft gehandeld. In dat geval geldt onderstaande procedure.

Wat te doen bij een klacht?

In geval van een klacht dient Cliënt dit zo snel mogelijk aan Wijs & van Oostveen kenbaar te maken. Dit kan door telefonisch, schriftelijk of per e-mail contact op te nemen met de contactpersoon bij Wijs & van Oostveen. Indien Cliënt niet tevreden is over de afhandeling van de klacht, dan kan Cliënt de klacht schriftelijk indienen ter attentie van de directie van Wijs & van Oostveen.

Klachteninstituut Financiële Dienstverlening

Wijs & van Oostveen is als financiële onderneming aangesloten bij de Stichting Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (KiFiD). Het KiFiD is bedoeld voor de beslechting van (dreigende) conflicten met financiële dienstverleners.

Gebruiken van interne klachtenprocedure

Op basis van de klachtenprocedure bij KiFiD mag Cliënt bij KiFiD pas schriftelijk een klacht indienen met betrekking tot de dienstverlening van Wijs & van Oostveen, nadat Cliënt de betreffende klacht eerst aan Wijs & van Oostveen heeft voorgelegd.

Ombudsman van KiFiD

Indien beide partijen niet tot een vergelijk kunnen komen en Cliënt in voornoemd kader een definitieve, schriftelijke uitspraak heeft ontvangen, kan Cliënt zijn klacht indienen bij de Ombudsman van KiFiD. Cliënt dient binnen drie maanden na ontvangst van deze schriftelijke uitspraak van Wijs & van Oostveen de klacht voor te leggen aan de Ombudsman. De Ombudsman zal proberen door bemiddeling het geschil alsnog op te lossen.

Cliënt kan in plaats van zijn klacht neer te leggen bij de Ombudsman de klacht aanhangig maken bij de burgerlijke rechter. In dat geval zal KiFiD de klacht niet in behandeling nemen.

Geschillencommissie van KiFiD

Indien bemiddeling door de Ombudsman niet tot het gewenste resultaat leidt, kan Cliënt de klacht binnen drie maanden, na de dagtekening van het oordeel van de Ombudsman, voorleggen aan de Geschillencommissie van KiFiD.

De Geschillencommissie neemt een klacht niet in behandeling, indien onder meer:

- meer dan een jaar is verstreken tussen het tijdstip waarop Cliënt van de feiten waarop het geschil betrekking heeft kennis heeft genomen of redelijkerwijs kennis had kunnen nemen en het tijdstip waarop de klacht aan Wijs & van Oostveen is voorgelegd; of
- de geclaimde waarde of het belang van de klacht beneden de € 100,- ligt; of
- het klachten of geschillen betreft die een vordering van € 1.000.000,- te boven gaan; of
- de klacht reeds bij een burgerlijke rechter aanhangig is.

De uitspraak van de Geschillencommissie is verbindend indien zowel Wijs & van Oostveen als Cliënt vooraf verklaren de uitspraak als bindend te aanvaarden. Indien Wijs & van Oostveen heeft verklaard zich bij voorbaat aan de oordelen van de Geschillencommissie in de vorm van een bindend advies te onderwerpen, dient Cliënt bij het indienen van de klacht bij de Geschillencommissie schriftelijk te verklaren dat Cliënt de uitspraak als bindend advies zal aanvaarden. Indien Cliënt weigert, zal de Geschillencommissie de klacht niet in behandeling nemen.

De uitspraak van de Geschillencommissie is niet verbindend, indien zowel Wijs & van Oostveen als Cliënt dit niet wensen of in een uitspraak aan hoofdsom (exclusief verdragingsrente en kosten) een bedrag wordt toegewezen van meer dan € 150.000,-. Wijs & van Oostveen en Cliënt verbinden zich hierbij aan uitspraken tot een hoger bedrag dan het plafondbedrag voor de bindendheid van uitspraken van de Geschillencommissie.

Commissie van Beroep

Indien Cliënt het niet eens is met de bindende beslissing van de Geschillencommissie dan kan Cliënt het geschil binnen zes weken voorleggen aan de Commissie van Beroep. Het financieel belang moet wel meer zijn dan € 25.000,-.

Indien Wijs & van Oostveen het niet eens is met de bindende beslissing van de Geschillencommissie dan kan Wijs & van Oostveen ook in beroep tegen de beslissing van de Geschillencommissie. Het financieel belang moet wel meer zijn dan € 25.000,- of het belang voor de betrokken bedrijfstak bedraagt minstens 5 miljoen euro.

De Commissie van Beroep doet in laatste instantie een definitieve, bindende uitspraak.

Een uitspraak van de Commissie van Beroep is niet verbindend, indien in een uitspraak aan hoofdsom (exclusief verdragingsrente en kosten) een bedrag wordt toegewezen van meer dan € 150.000. Wijs & van Oostveen en Cliënt verbinden zich hierbij aan uitspraken tot een hoger bedrag dan het plafondbedrag voor de bindendheid van uitspraken van de Geschillencommissie.

Cliënt dient een eigen bijdrage te betalen in verband met de klachtafhandeling door KiFiD.

Actuele informatie KiFiD

Zie voor actuele informatie omtrent KiFiD en de huidige reglementen van de Ombudsman en de Geschillencommissie, de website van KiFiD (www.kifid.nl).

Wijziging klachtenprocedure

De laatste geldende versie van de klachtenprocedure is op www.wijs.nl gepubliceerd.

VOORWAARDEN VERMOGENSBEHEER

Artikel 1. Reikwijdte, Beleggingsdienstverlening en Definities

- 1.1 Door ondertekening door Cliënt van de Verklaring van Aanvaarding van Voorwaarden verklaart Cliënt de Voorwaarden Vermogensbeheer te hebben ontvangen, gelezen en begrepen en de toepasselijkheid daarvan te aanvaarden.
- 1.2 De Voorwaarden Vermogensbeheer hebben in de relatie tussen Cliënt en Wijs & van Oostveen kracht van overeenkomst en zijn van toepassing in aanvulling op de Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten, indien Cliënt en Wijs & van Oostveen de beleggingsdienst 'vermogensbeheer' zijn overeengekomen.
- 1.3 In deze voorwaarden wordt verstaan onder:
- **Beheer:** het verrichten van alle beheers- en beschikkingshandelingen, waaronder aankoop, vervreemding, belegging en herbelegging, het aangaan van debetstanden, bezwaring, het doen bewaren en al hetgeen Wijs & van Oostveen in verband daarmee nuttig of nodig zal oordelen; het schrijven van opties en het doen van andere transacties, waardoor ten laste van Cliënt verplichtingen kunnen ontstaan, en het uitoefenen van optiecontracten; het incasseren van coupons, dividenden en aflosbaar gestelde obligaties, alsmede alle andere handelingen die uit het Beheer voortvloeien; een en ander behalve voor zover uitgesloten.
 - **Vermogen:** de vermogensbestanddelen (gelden en Financiële Instrumenten) van Cliënt op de aan het Beheer onderworpen Rekeningen van Cliënt.
 - **Aanvangsvermogen:** het bij aanvang van de relatie door Cliënt op de Rekeningen ingebrachte Vermogen.

Artikel 2. Opdracht en volmacht

Cliënt geeft hierbij opdracht, last en voor zover nodig volmacht aan Wijs & van Oostveen om namens Cliënt en voor diens rekening en risico, het Beheer over het Vermogen te voeren met inachtneming van hetgeen in de Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten en deze voorwaarden is bepaald, welke opdracht, last en volmacht Wijs & van Oostveen hierbij aanvaardt.

Artikel 3. Wijze van Beheer

Onverminderd hetgeen in de Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten en in deze voorwaarden is bepaald, is Wijs & van Oostveen in het kader van het Beheer vrij in de wijze van belegging en herbelegging van het Vermogen en zal zij steeds bevoegd

zijn om bestaande bestanddelen van het Vermogen door andere te (doen) vervangen.

Artikel 4. Beleggingsreikwijdte

- 4.1 In aanvulling op het in artikel 3 van de Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten genoemde beleggingsprofiel, is Cliënt voorts bevoegd aan Wijs & van Oostveen een specificatie te verstrekken ter zake de kwalitatieve en/of kwantitatieve beperkingen ten aanzien van de Financiële Instrumenten of categorieën van Financiële Instrumenten waarin mag worden belegd. Deze specificatie zal separaat schriftelijk worden vastgelegd.
- 4.2 Wijs & van Oostveen zal het beleggingsprofiel, waarin onder meer de beleggingsdoelstelling is opgenomen, en de specificatie, als bedoeld in artikellid 4.1, in acht nemen bij het Beheer.
- 4.3 Indien Cliënt tijdens de relatie wijzigingen wil aanbrengen in de specificatie, als bedoeld in artikellid 4.1, dient hij dat schriftelijk aan Wijs & van Oostveen mede te delen. Dergelijke wijzigingen worden van kracht indien en zodra Wijs & van Oostveen de ontvangst schriftelijk heeft bevestigd en heeft verklaard dat zij de wijzigingen in acht zal nemen. Indien Wijs & van Oostveen daartoe niet bereid is, deelt zij dit aan Cliënt mede.
- 4.4 Het is Wijs & van Oostveen toegestaan voor Cliënt te beleggen in Financiële Instrumenten die door haarzelf zijn geïntroduceerd en/of ontwikkeld, waaronder beleggingsinstellingen waarover zij de directie voert en/of als beheerder optreedt. Bij de keuze tussen deze en soortgelijke Financiële Instrumenten van andere financiële instellingen zal de voorkeur van Wijs & van Oostveen in beginsel uitgaan naar de door haarzelf geïntroduceerde en/of ontwikkelde Financiële Instrumenten. Voor het introduceren en/of ontwikkelen van genoemde Financiële Instrumenten kan Wijs & van Oostveen een vergoeding ontvangen.

Artikel 5. Uitoefening Stemrecht

- 5.1 Cliënt machtigt Wijs & van Oostveen hierbij tot uitoefening van de zeggenschapsrechten (waaronder het stemrecht), welke zijn verbonden aan de Financiële Instrumenten van Cliënt waarover Wijs & van Oostveen het Beheer voert.
- 5.2 Indien – in een concreet geval – Cliënt zelfstandig de in het eerste artikellid bedoelde zeggenschapsrechten wil uitoefenen, dient hij Wijs & van Oostveen daarover tijdig te informeren.

Artikel 6. Uitleenen Financiële Instrumenten

Wijs & van Oostveen is bevoegd voor eigen reke-

ning en risico Financiële Instrumenten behorend tot het Vermogen van Cliënt uit te lenen aan derden. Een uitleentransactie van Financiële Instrumenten is een verbruikleenovereenkomst waarbij de uitlener een zekere hoeveelheid Financiële Instrumenten ter beschikking stelt aan de inlener en de inlener zich verplicht om Financiële Instrumenten, gelijk aan de ter beschikking gestelde Financiële Instrumenten, na de afgesproken termijn te leveren aan de uitlener. Aan de uitleentransactie is onder meer het risico verbonden dat de Financiële Instrumenten niet worden geleverd. Wijs & van Oostveen heeft maatregelen getroffen die zo veel mogelijk uitsluiten dat het genoemde risico zich voordoet. Wijs & van Oostveen garandeert Cliënt dat deze als gevolg van een uitleentransactie geen nadeel ondervindt.

Artikel 7. Bijzonderheden omtrent aansprakelijkheid

In een geval waarin aansprakelijkheid van Wijs & van Oostveen komt vast te staan, is haar schadevergoedingsplicht te allen tijde gemaximeerd tot het werkelijk verlies. Het werkelijk verlies is het verschil tussen enerzijds de actuele waarde van het Vermogen vermeerderd met de onttrekkingen en anderzijds het Aanvangsvermogen vermeerderd met de stortingen.

Artikel 8. Verslaglegging

- 8.1 Wijs & van Oostveen zal Cliënt eens per maand een afschrift verstrekken waarop alle in die periode uitgevoerde Beleggingstransacties zijn bevestigd, onder vermelding van de relevante gegevens van de transacties. Cliënt ontvangt zodoende niet van iedere Beleggingstransactie een afzonderlijke nota. Cliënt is ervan op de hoogte dat dit tijdelijk leidt tot verminderd inzicht in de samenstelling van de beleggingsportefeuille. Indien Cliënt gedurende de wettelijke bewaartermijn Wijs & van Oostveen verzoekt om een (kopie van een) nota van een specifieke Beleggingstransactie, dan zal Wijs & van Oostveen deze onverwijld aan Cliënt verstrekken. Indien Cliënt per uitgevoerde Beleggingstransactie de betreffende nota wenst te ontvangen, zal Wijs & van Oostveen nadat de uitvoering van de Beleggingstransactie definitief is geworden volgens de regels van de betreffende Beurs, in de meeste gevallen uiterlijk de eerste beursdag na uitvoering of indien Wijs & van Oostveen een bevestiging ontvangt van een derde partij, uiterlijk de eerste beursdag na ontvangst van bevestiging van deze derde, schriftelijk dan wel elektronisch een nota zenden aan Cliënt.
- 8.2 Wijs & van Oostveen verstrekt Cliënt ten minste één keer per halfjaar een schriftelijke of elektronische

overzicht van de ontwikkeling van het Vermogen. Genoemd periodiek overzicht bevat ten minste de gegevens genoemd in artikel 70 lid 2 Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen en wordt vergezeld van de tussen Cliënt en Wijs & van Oostveen overeengekomen vergelijkingsmaatstaven. Het in dit kader opnemen van een bepaalde index of meerdere indices als vergelijkingsmaatstaf houdt niet in dat Cliënt aanspraak kan maken op eenzelfde rendement in het kader van het Beheer, noch dat Cliënt aanspraak kan maken op (schade) vergoeding in geval de ontwikkeling van het Vermogen achterblijft bij de ontwikkeling van de desbetreffende index of indices. Indien dat laatste zich voordoet, impliceert dat niet dat Wijs & van Oostveen niet aan haar verplichting uit hoofde van deze voorwaarden zou hebben voldaan. Wijs & van Oostveen verstrekt de genoemde vergelijkingsmaatstaven tevens op Internet. Indien Cliënt verzoekt om een afschrift van deze vergelijkingsmaatstaven, zal Wijs & van Oostveen deze versturen aan Cliënt.

- 8.3 Cliënt heeft het recht Wijs & van Oostveen schriftelijk te verzoeken om het in het vorige artikellid genoemde periodiek overzicht per kwartaal te ontvangen. Wijs & van Oostveen zal aan dit verzoek voldoen.
- 8.4 Indien de tussen Cliënt en Wijs & van Oostveen van toepassing zijnde voorwaarden hefboomwerking, zoals gedefinieerd bij of krachtens de Wet, toestaat, ontvangt Cliënt op maandelijkse basis het in artikellid 8.3 genoemde periodiek overzicht. Cliënt verklaart dat hij zich bewust is dat maandelijkse rapportage en in het bijzonder maandelijkse vergelijking met de overeengekomen vergelijkingsmaatstaven het risico in zich bergt dat een verminderd inzicht wordt verkregen in de ontwikkeling van het Vermogen en dat een verantwoorde en integrale beoordeling van het Beheer in samenhang met de beleggingshorizon van Cliënt wordt bemoeilijkt door een zodanig frequente rapportage.

Artikel 9. Beschikkingsmacht Cliënt

Partijen wensen dat Wijs & van Oostveen te allen tijde volledig inzicht en overzicht heeft in het Vermogen dat onder haar Beheer berust en dat haar visie en de door haar toegepaste technieken en strategieën niet worden geschaad of belemmerd door handelingen van Cliënt of derden. Partijen komen daarom overeen dat Cliënt tijdens de duur van het Beheer alleen in overleg met Wijs & van Oostveen zelfstandig kan beschikken over het Vermogen en de Rekeningen; alles onverminderd de bevoegdheid van Cliënt om de relatie op te zeggen.

VOORWAARDEN BELEGGINGSADVIES EN ORDEREXECUTIE

Artikel 1. Reikwijdte en Beleggingsdienstverlening

- 1.1 Door ondertekening door Cliënt van de Verklaring van Aanvaarding van Voorwaarden verklaart Cliënt de Voorwaarden Beleggingsadvies en Orderexecutie te hebben ontvangen, gelezen en begrepen en de toepasselijkheid daarvan te aanvaarden.
- 1.2 De Voorwaarden Beleggingsadvies en Orderexecutie hebben in de relatie tussen Cliënt en Wijs & van Oostveen kracht van overeenkomst en zijn van toepassing in aanvulling op de Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten, indien Cliënt en Wijs & van Oostveen de beleggingsdienst 'beleggingsadvies' of 'orderexecutie' zijn overeengekomen.
- 1.3 Wijs & van Oostveen zal in opdracht van Cliënt voor diens rekening en risico Beleggingstransacties verrichten. Wijs & van Oostveen draagt zorg voor correcte uitvoering van de orders van Cliënt.
- 1.4 Wijs & van Oostveen draagt zorg voor administratie van uitgevoerde en nog niet uitgevoerde, maar nog geldige orders van Cliënt.
- 1.5 **(Alleen van toepassing indien de beleggingsdienst 'beleggingsadvies' is overeengekomen):**
Op verzoek van Cliënt zal Wijs & van Oostveen hem van advies dienen over zijn beleggingen, specifieke Beleggingstransacties en de toestand op de financiële markten.
- 1.5 **(Alleen van toepassing indien de beleggingsdienst 'orderexecutie' is overeengekomen):**
Cliënt heeft geen recht op meer of andere beleggingsdiensten van Wijs & van Oostveen dan die genoemd in de artikelleden 1.3 en 1.4. Wijs & van Oostveen verstrekt aan Cliënt geen adviezen over diens beleggingen noch over diens specifieke Beleggingstransacties. Cliënt heeft uitdrukkelijk aan Wijs & van Oostveen te kennen gegeven geen advies van Wijs & van Oostveen te wensen. Cliënt staat er jegens Wijs & van Oostveen voor in dat hij de kennis en ervaring heeft om de reikwijdte en de risico's van zijn orders te overzien. Hij bevestigt hierbij voor zover nodig nogmaals dat hij alle verantwoordelijkheid voor zijn orders en beleggingsbeleid zelf kan en wil dragen en dat hij beseft dat Wijs & van Oostveen nimmer voor de gevolgen van die orders en dat beleid aansprakelijkheid aanvaardt, aangezien de rol van Wijs & van Oostveen uitdrukkelijk beperkt is tot de beleggingsdiensten vermeld in de artikelleden 1.3 en 1.4.

Artikel 2. Instructies en mededelingen

- 2.1 Cliënt kan Wijs & van Oostveen mondelinge en

schriftelijke instructies geven, waaronder opdrachten tot het voor zijn rekening en risico verrichten van Beleggingstransacties. Wijs & van Oostveen draagt er zorg voor dat de instructies van Cliënt in beginsel onverwijld worden uitgevoerd in overeenstemming met haar algemene zorgplicht, tenzij een bijzondere, tussen partijen van kracht zijnde, bepaling zich daartegen verzet.

- 2.2 Onverminderd hetgeen in artikellid 10.5 van de Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten is bepaald, draagt Wijs & van Oostveen er zorg voor dat onverwijld na ontvangst van de instructies de materiële details worden geregistreerd, zoals naam van de ontvangende medewerker, datum en tijdstip van ontvangst, alsmede de inhoud van de instructies.

Artikel 3. Orders en bijzonderheden

- 3.1 Orders gelden – behoudens andersluidende afspraak – als geldig voor dezelfde beursdag (dagorders).
- 3.2 Cliënt kan door hem gegeven orders herroepen, mits herroeping Wijs & van Oostveen zo tijdig bereikt dat zij de uitvoering van de order redelijkerwijs nog kan stopzetten.
- 3.3 Op gewone beursdagen dienen orders van Cliënt tot aankoop en verkoop van Financiële Instrumenten en orders tot uitoefening van Financiële Instrumenten door Wijs & van Oostveen te zijn ontvangen uiterlijk 15 minuten voor het tijdstip waarop de handel op de Beurs in dat fonds sluit, alles behoudens andersluidende afspraak. Komt een order later binnen, dan zal Wijs & van Oostveen bezien of uitvoering redelijkerwijs nog mogelijk is, doch zij aanvaardt daarvoor geen verantwoordelijkheid.
- 3.4 Met betrekking tot elke order tot aankoop van Financiële Instrumenten zal Cliënt er zorg voor dragen dat zijn Rekeningen, waarop de Beleggingstransacties plaatsvinden, voldoende dispositieruimte bevat om de aankoopprijs te voldoen.
- 3.5 Wijs & van Oostveen kan weigeren orders uit te voeren indien zij in redelijkheid van mening is dat er een belangrijke wijziging is of dreigt in de financiële positie van Cliënt. Wijs & van Oostveen is niet gehouden die informatie eerst te verifiëren of de feitelijke juistheid ervan te bewijzen.
- 3.6 Instructies van Cliënt tot uitoefening van opties en/of andere derivaten kunnen niet worden uitgevoerd, indien deze niet door Wijs & van Oostveen zijn ontvangen op de laatste beursdag voor de dag van expiratie en uiterlijk 15 minuten voor het tijdstip waarop de handel op de Beurs in dat fonds sluit, alles behoudens andersluidende afspraak.

- 3.7 Het in de artikelliden 3.3 en 3.6 bepaalde is uitsluitend van toepassing op transacties in aan Nederlandse Beurzen genoteerde Financiële Instrumenten. Indien Cliënt orders geeft voor transacties in niet-beursgenoteerde Financiële Instrumenten of voor transacties in aan buitenlandse beurzen genoteerde Financiële Instrumenten, dan worden de in de artikelliden 3.3 en 3.6 bedoelde tijdstippen door Wijs & van Oostveen op aanvraag aan Cliënt verstrekt.
- 3.8 Bij gebreke van tijdige instructies van Cliënt op de laatste beursdag voor de dag van expiratie heeft Wijs & van Oostveen het recht, zonder daartoe ooit verplicht te zijn, opties voor rekening en risico van Cliënt uit te oefenen (of de desbetreffende longpositie te sluiten), wanneer naar de redelijke verwachting van Wijs & van Oostveen dat in het voordeel van Cliënt is. Indien Cliënt verlangt dat Wijs & van Oostveen geen actie in hiervoor bedoelde zin onderneemt, dan dient Cliënt dit aan Wijs & van Oostveen te melden uiterlijk op het tijdstip tot hetwelk hij krachtens de artikelliden 3.6 en 3.7 instructies kan geven.

- een overzicht van lopende orders welke nog niet zijn uitgevoerd.

Artikel 4. Verslaglegging en administratie

- 4.1 Wijs & van Oostveen stuurt Cliënt schriftelijk dan wel elektronisch een nota van de uitvoering van een order, onder vermelding van de relevante gegevens van de order, nadat de uitvoering van de Beleggingstransactie definitief is geworden volgens de regels van de betreffende Beurs. In de meeste gevallen is dit uiterlijk de eerste beursdag na uitvoering van de order of indien Wijs & van Oostveen een bevestiging ontvangt van een derde partij, uiterlijk de eerste beursdag na ontvangst van bevestiging van deze derde.
- 4.2 Wijs & van Oostveen zal een beperkte administratie bijhouden van de beleggingsportefeuille van Cliënt, welke voldoet aan de daaraan bij of krachtens de Wet gestelde eisen.
- 4.3 Wijs & van Oostveen houdt een administratie voor Cliënt bij van diens orders. Deze administratie geeft weer:
- de Financiële Instrumenten en de aantallen waarop de orders betrekking hebben;
 - de limieten die door Cliënt zijn aangegeven;
 - de datum en het tijdstip waarop de order is ontvangen;
 - de soort van de order, alsmede de overige gegevens met betrekking tot de wijze waarop Cliënt de order wil laten uitvoeren;
 - de tijdstippen waarop de orders zijn uitgevoerd;

2. VOORWAARDEN TRIPARTIETE RELATIE

Artikel 1. Reikwijdte en (Beleggings)dienstverlening

- 1.1 Door ondertekening door Cliënt van de Verklaring van Aanvaarding van Voorwaarden verklaart Cliënt de Voorwaarden Tripartiete Relatie te hebben ontvangen, gelezen en begrepen en de toepasselijkheid daarvan te aanvaarden.
- 1.2 De Voorwaarden Tripartiete Relatie hebben in de relatie tussen Cliënt, Wijs & van Oostveen en de Bank kracht van overeenkomst.
- 1.3 Alle met een hoofdletter geschreven begrippen die in de onderhavige voorwaarden voorkomen, hebben de betekenis die aan hen is toegekend in de Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten van Wijs & van Oostveen, tenzij uit de context duidelijk anders blijkt.
- 1.4 Wijs & van Oostveen voert voor rekening en risico van Cliënt Beleggingstransacties uit, ongeacht welke specifieke soort beleggingsdienstverlening partijen zijn overeengekomen.
- 1.5 De Bank opent ten name van Cliënt de Rekeningen. De afwikkeling van de voor rekening en risico van Cliënt verrichte Beleggingstransacties en het verdere verloop van de posities zullen op de Rekeningen van Cliënt worden geadmistreerd.

Artikel 2. Bijzondere omstandigheden en risico's

De rechten van Cliënt hangen samen met en worden mede bepaald door de reglementering van de Beurs waarop de Beleggingstransacties worden uitgevoerd. Cliënt verklaart zich ervan bewust te zijn dat zich op de markten bijzondere omstandigheden kunnen voordoen en/of dat de Beurzen of Clearing-instituten op grond van de reglementering besluiten en maatregelen kunnen nemen, zowel in noodsituaties als daarbuiten, welke invloed kunnen hebben op zijn posities. Zo kan de handel op de Beurzen of de uitvoering van orders door Wijs & van Oostveen in bijzondere omstandigheden geheel of gedeeltelijk worden opgeschort en kunnen de Beurzen reeds uitgevoerde Beleggingstransacties doorhalen en orders annuleren, ook zonder Wijs & van Oostveen daarvan in kennis te stellen. Bijzondere omstandigheden zijn onder meer: ongewoon grote toevloed van orders op de Beurs of bij Wijs & van Oostveen, storingen of capaciteitstekortkomingen in computer-, communicatie- of andere systemen, lijnen of apparatuur en gehele of gedeeltelijke opschorting, belemmering op de markt van de onderliggende waarden en in geval een partij in surseance van betaling of faillissement geraakt. Voor de nadelige gevolgen van in

dit artikel bedoelde bijzondere omstandigheden zijn Wijs & van Oostveen en de Bank niet aansprakelijk.

Artikel 3. Informatie over de Rekeningen

Cliënt machtigt de Bank om aan Wijs & van Oostveen alle informatie te verstrekken over de Rekeningen van Cliënt en de (Beleggings)transacties daarvoor en de posities daarop.

Artikel 4. Volmacht

Cliënt geeft hiermee volmacht aan Wijs & van Oostveen om te beschikken over de Rekeningen voor zover zulks nodig is in verband met het voor rekening en risico van Cliënt verrichten van Beleggingstransacties in de ruimste zin van het woord, waaronder valutatransacties, het aangaan van debetstanden, het inschrijven op emissies, het innemen van posities waaruit verplichtingen voortvloeien, het plaatsen van gelden op deposito en het beëindigen van deposito's, het beslissen ten aanzien van keuzedividend en al wat met het voorgaande samenhangt.

Artikel 5. Taakverdeling

- 5.1 Het voor rekening en risico van Cliënt aankopen en verkopen van Financiële Instrumenten, het inschrijven op emissies en andere beleggingsdaden geschiedt door Wijs & van Oostveen dan wel door een door haar ingeschakelde derde. De bevoegdheid van Wijs & van Oostveen om over de gelden en Financiële Instrumenten van Cliënt te beschikken, is beperkt tot datgene wat noodzakelijk is ter uitvoering van de beleggingsdiensten, welke Wijs & van Oostveen op grond van de overeengekomen beleggingsdienstverlening en bij of krachtens de Wet voor Cliënt mag verlenen. Wijs & van Oostveen is verplicht er zorg voor te dragen dat geen vermenging optreedt van haar eigen vermogen en het vermogen van Cliënt en dat gelden en Financiële Instrumenten van Cliënt niet voor eigen rekening van Wijs & van Oostveen worden gebruikt.
- 5.2 De Bank, respectievelijk de Bewaarnemer van de Bank, treedt op als bewaarder van de gelden en Financiële Instrumenten van Cliënt.
- 5.3 Met het oog op en voorafgaand aan haar beleggingsdienstverlening is Wijs & van Oostveen verplicht om bij Cliënt informatie in te winnen. Al naar gelang de aard van de door Wijs & van Oostveen aan Cliënt te verlenen beleggingsdienst zal Wijs & van Oostveen overeenkomstig de Wet informatie inwinnen betreffende de financiële positie van Cliënt, diens kennis van en ervaring met beleggen, zijn beleggingsdoelstellingen en risicobereidheid,

voor zover zulks redelijkerwijs relevant is voor Wijs & van Oostveen om haar beleggingsdienst op basis van de aldus verkregen informatie aan Cliënt te kunnen verlenen. De Bank beschikt niet over die informatie.

- 5.4 De Bank is niet verantwoordelijk noch aansprakelijk voor de door Wijs & van Oostveen voor rekening en risico van Cliënt uitgevoerde Beleggingstransacties en welk ander handelen of nalaten van Wijs & van Oostveen ook. Cliënt heeft geen recht op beleggingsadvies van de Bank en het is de Bank niet toegestaan Cliënt beleggingsadvies te geven. De Bank is niet bevoegd noch in staat om te toetsen in hoeverre de adviezen, Beleggingstransacties en het beheer van Wijs & van Oostveen in overeenstemming zijn met de afspraken die Wijs & van Oostveen heeft gemaakt met Cliënt, of met de informatie, als bedoeld in artikel 5.3 van de onderhavige voorwaarden, waarover Wijs & van Oostveen beschikt. De rol van de Bank en daarmee haar verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid zijn beperkt tot de taken welke zij in deze voorwaarden uitdrukkelijk op zich neemt.
- 5.5 Cliënt en Wijs & van Oostveen kunnen zich tegenover de Bank niet beroepen op een beperking, gebrek of bevoegdheidsoverschrijding welke hun onderlinge rechtsverhouding betreft, voor zover die rechtsverhouding niet uitdrukkelijk (ook) in deze voorwaarden is geregeld.

Artikel 6. Mutaties Rekeningen

- 6.1 Mutaties in de Rekeningen van Cliënt geschieden uitsluitend met inachtneming van de bij de Bank geldende condities en bepalingen.
- 6.2 Wijs & van Oostveen zal schriftelijk aan Cliënt (doen) bevestigen dat een Beleggingstransactie is uitgevoerd, onder vermelding van de relevante gegevens van de transactie.
- 6.3 Afwikkeling van Beleggingstransacties geschiedt door middel van levering tegen betaling.
- 6.4 Cliënt en Wijs & van Oostveen zijn ieder afzonderlijk verplicht er zorg voor te dragen dat Cliënt voldoende saldi op zijn Rekeningen heeft om de gevolgen van de Beleggingstransacties en de beleggingsposities te dragen. Onder saldi wordt verstaan: creditsaldi in geld, de algemeen bij de Bank gehanteerde, dan wel krachtens bijzondere afspraak voor Cliënt geldende bevoorschottingswaarde van diens Financiële Instrumenten en de waarde van overige zekerheden. Onder gevolgen van Beleggingstransacties en beleggingsposities zijn onder meer begrepen: een te betalen koopsom, een leveringsverplichting,

verschuldigde kosten en margin en andere dekkingsverplichtingen. Wijs & van Oostveen en/of Cliënt mogen geen orders voor rekening van Cliënt (laten) uitvoeren indien de saldi onvoldoende zijn om die gevolgen te dragen; de Bank heeft het recht de afwikkeling van dergelijke orders te weigeren.

Artikel 7. Te stellen zekerheid

- 7.1 Met betrekking tot iedere voor zijn rekening en risico geschreven of te schrijven optie en geopende of te openen positie in termijncontracten, is Cliënt verplicht om onmiddellijk aan Wijs & van Oostveen c.q. de Bank zekerheid (margin) te stellen en te handhaven tot ten minste een minimumhoogte en in de vorm zoals van tijd tot tijd bepaald wordt door een bevoegd toezichthouder, Wijs & van Oostveen of de Bank.
- 7.2 Met betrekking tot iedere voor zijn rekening geopende of te openen baissepositie is Cliënt verplicht om onmiddellijk aan Wijs & van Oostveen c.q. de Bank zekerheid (margin) te stellen en te handhaven tot ten minste een minimumhoogte, uitgedrukt in een percentage van de actuele beurswaarde van de betreffende Financiële Instrumenten en van tijd tot tijd gewijzigd:
- aandelen: 150%;
 - staatsobligaties in de eurozone: 110%;
 - andere obligaties: 130%.
- 7.3 Als zekerheid in de zin van de vorige artikellieden kunnen dienen de tegoeden in geld en Financiële Instrumenten op de Rekeningen, welke tegoeden op grond van de toepasselijke algemeen geldende voorwaarden en bedingen aan de Bank zijn verpand en/of ten aanzien van welke tegoeden de Bank een verrekeningsrecht heeft, alsmede alle andere tegoeden, waarden en goederenrechtelijke zekerheidsrechten als de Bank te eniger tijd als zekerheid van Cliënt zal aanvaarden.
- 7.4 Wijs & van Oostveen is verplicht om de te stellen zekerheid van Cliënt te bewaken. Wijs & van Oostveen zal van tijd tot tijd – en op verzoek van Cliënt tussentijds – aan Cliënt mededeling (laten) doen van de hoogte van de met zijn posities samenhangende te stellen zekerheid.
- 7.5 De in dit artikel genoemde te stellen zekerheid kan eenzijdig door Wijs & van Oostveen verhoogd worden – en met betrekking tot genoemde te stellen zekerheid kan Wijs & van Oostveen aanvullende dekking vorderen – indien naar haar uitsluitende oordeel een verhoogd risico aanwezig is met het oog op bijvoorbeeld de (eenzijdige) samenstelling van de beleggingsportefeuille van Cliënt, de gemiddelde dagomzet in een Financieel Instrument, het

belang dat zich in vaste hand bevindt, een beperkte leenmogelijkheid, dan wel indien algemene markt-omstandigheden waaronder volatiliteit of maatschappelijke omstandigheden of omstandigheden in de sfeer van persoon of bedrijf van Cliënt of aanwijzingen of voorschriften van een bevoegde toezicht-houder of de Beurs daartoe aanleiding geven.

- 7.6 Cliënt dient aan enig verzoek tot storting of bijstorting van (aanvullende) te stellen zekerheid in verband met dekkingsverplichtingen steeds onmiddellijk te voldoen. Bij een verzoek tot storting of bijstorting als hiervoor bedoeld, maakt Wijs & van Oostveen gebruik van de vorm en het (tele)communicatiemiddel (telefoon, brief, fax, e-mailbericht etc.), welke zij naar de omstandigheden van het geval, met het oog op de belangen van Cliënt of van Wijs & van Oostveen, redelijk acht.
- 7.7 Indien Wijs & van Oostveen op enig moment toelaat dat Cliënt een gestelde of een te stellen zekerheid niet in acht neemt, geeft dit Cliënt geen enkel recht op handhaving daarvan. Wijs & van Oostveen behoudt te allen tijde het recht, maar niet de plicht, om van Cliënt te verlangen dat deze terstond weer aan de bepalingen van deze voorwaarden (of een andere tussen partijen geldende overeenkomst) voldoet

Artikel 8. Voorwaarden bij debetstanden en kredietverlening

Indien daartoe overeengekomen, is het de Cliënt toegestaan om aan de Bank opdrachten voor betalingen en/of transacties te (doen) geven die (kunnen) leiden tot een debetstand op de Rekening. In dat geval – en overigens in elk geval waarin door welke oorzaak ook een debetstand op de Rekening ontstaat – zijn op de relatie automatisch toepasselijk de Algemene Voorwaarden van Kredietverlening van de Bank. Dit houdt onder meer in dat de waardering van de dekkingswaarde van de in de voorwaarden genoemde effecten steeds ter vrije beoordeling van de Bank staat en door deze gewijzigd kan worden.

Artikel 9. Overschrijding kredietlimiet

Indien de Bank te eniger tijd toelaat dat de Cliënt een kredietlimiet, een bevoorschottingsnorm, een positielimiet, een marginverplichting of welke bepaling ook van de onderhavige voorwaarden of welke andere tussen partijen geldende overeenkomst of voorwaarden ook, overschrijdt of overtreedt, geeft dit de Cliënt geen enkel recht op voortzetting van die overschrijding of overtreding, en de Bank behoudt te allen tijde het recht om van de Cliënt te verlangen dat deze terstond weer aan de bepa-

lingen van genoemde overeenkomst of voorwaarden voldoet, zonder tot uitoefening van dat recht verplicht te zijn.

Artikel 10. Vergoedingen en kosten

- 10.1 Cliënt is aan de Bank, ter zake het bewaren en administreren van de gelden en Financiële Instrumenten van Cliënt, de door de Bank vast te stellen vergoedingen en kosten verschuldigd. Hoofdstuk 5 bevat een beschrijving van de in dit artikellid bedoelde vergoedingen en kosten.
- 10.2 Cliënt is aan Wijs & van Oostveen ter zake de beleggingsdienstverlening de door Wijs & van Oostveen vast te stellen vergoedingen en kosten verschuldigd. Hoofdstuk 5 bevat een beschrijving van de in dit artikellid bedoelde vergoedingen en kosten.
- 10.3 Indien de (tripartiete) relatie – waarop deze voorwaarden betrekking hebben – eindigt, zijn Wijs & van Oostveen en/of de Bank niet gehouden tot gehele of gedeeltelijke restitutie van aan hen betaalde vergoedingen en kosten en blijft Cliënt reeds vervallen doch nog niet betaalde vergoedingen en kosten onverminderd verschuldigd.
- 10.4 Vergoedingen en kosten, welke in verband met de uitvoering van deze voorwaarden door derden aan Wijs & van Oostveen en/of de Bank in rekening gebracht worden, zullen door Wijs & van Oostveen en/of de Bank aan Cliënt afzonderlijk in rekening worden gebracht en door Cliënt aan Wijs & van Oostveen en/of de Bank worden betaald.
- 10.5 Wijs & van Oostveen en de Bank hebben het recht de tarieven van de in dit artikel bedoelde vergoedingen en kosten eenzijdig te wijzigen, onverminderd het recht van Cliënt om de (tripartiete) relatie naar aanleiding van de tariefwijziging op te zeggen. Wijs & van Oostveen en/of de Bank zullen Cliënt hieromtrent informeren en maken daarbij gebruik van de vorm en het (tele)communicatiemiddel (telefoon, brief, fax, dagafschrift, e-mailbericht, publicatie op Internet etc.), welke zij naar de omstandigheden van het geval redelijk achten. Wijs & van Oostveen en/of de Bank worden daarmee geacht Cliënt deugdelijk te hebben geïnformeerd. De wijziging gaat met onmiddellijke ingang in, tenzij Wijs & van Oostveen en/of de Bank een andere ingangsdatum bepalen. De wijziging kan niet met terugwerkende kracht in werking treden.
- 10.6 Wijs & van Oostveen en de Bank zijn gerechtigd – en worden hierbij voor zover vereist door Cliënt gemachtigd – de aan hen toekomende vergoedingen en kosten te incasseren door middel van debitering van de Rekeningen van Cliënt.

Artikel 11. Uitbesteding

- 11.1 Wijs & van Oostveen en de Bank zijn bevoegd in het kader van deze voorwaarden gebruik te maken van diensten van derden. Wijs & van Oostveen en de Bank zijn niet aansprakelijk voor tekortkomingen van de in dit artikellid bedoelde derden, indien zij aantonen dat zij bij de keuze van die derden de nodige zorgvuldigheid in acht hebben genomen.
- 11.2 Wijs & van Oostveen kan het opmaken van de in artikellid 11.1 van de Algemene Voorwaarden Beleggingsdiensten genoemde opgaven uitbesteden aan de Bank. Dat houdt niet in dat de Bank jegens Cliënt verantwoordelijkheid draagt of krijgt voor correcte uitvoering van de (Beleggings) transacties of correcte opgaaf van de dekkingsverplichtingen en de bewaking van diezelfde dekkingsverplichtingen. Die verantwoordelijkheden rusten uitsluitend bij Wijs & van Oostveen.

Artikel 12. Buitenlandse belastingwetgeving

- 12.1 Cliënt is gehouden alle administratieve voorschriften en procedures van de Bank stipt na te leven in het geval dat Cliënt belegt in Financiële Instrumenten waarvan de inkomsten zijn onderworpen aan belasting van andere landen.
- 12.2 Indien Cliënt niet of niet tijdig voldoet aan de in lid 1 van dit artikel bedoelde verplichting, is de Bank – in verband met de op haar in gevolge de betreffende wetgeving rustende verplichtingen – gerechtigd om de betreffende Financiële Instrumenten namens en voor rekening en risico van Cliënt te vervreemden, ongeacht de aldan te realiseren verkoopopbrengst.
- 12.3 De Bank spant zich in om de Cliënt waar mogelijk te ondersteunen bij het terugvorderen van buitenlandse bronbelasting namens, en voor rekening en risico van, de Cliënt. De Bank kan voor deze dienst kosten aan de Cliënt in rekening brengen. De structuur en hoogte van de kosten van dergelijke diensten publiceert de bank in de Bijlage Vergoedingen en Kosten Beleggingsdienstverlening en op haar website.

Artikel 13 Compensatie- en garantiestelsel

- 13.1 Wijs & van Oostveen en de Bank zijn krachtens de Wet aangesloten bij het Beleggerscompensatiestelsel. De Bank is bovendien krachtens de Wet aangesloten bij het Depositogarantiestelsel. Deze vangnetregelingen zijn bestemd om niet-professionele beleggers en crediteuren schadeloos te stellen voor oninbare vorderingen op banken en beleggingsondernemingen die in betalingsonmacht komen te verkeren door faillissement, fraude, administratief wanbeleid of andere oorzaken. Aan het Beleggers-

compensatiestelsel is een maximum verbonden van € 20.000,- per cliënt per betalingsonmachtige financiële onderneming. In het Depositogarantiestelsel bedraagt het maximum € 100.000,- per persoon per instelling (ongeacht het aantal rekeningen). In het geval van een en/of rekening van twee personen geldt dit per persoon.

- 13.2 De in het eerste artikellid genoemde regelingen worden uitgevoerd door De Nederlandsche Bank, die ook van geval tot geval bepaalt welke belegger/crediteur recht heeft op vergoeding en tot welk bedrag. Deze regelingen zijn uitdrukkelijk niet bestemd voor vergoeding van verliezen op beleggingen. Cliënt dient de website, www.dnb.nl, van De Nederlandsche Bank te raadplegen voor actuele informatie omtrent beide regelingen. Cliënt kan ingeval van een informatieverzoek tevens contact opnemen met de informatiedesk van De Nederlandsche Bank per e-mail, info@dnb.nl, of telefonisch, 0800 - 0201068.

Artikel 14. Privacy: persoonsgegevens Cliënt en bandopnamen

- 14.1 Cliënt gaat akkoord met opname van persoonsgegevens hem aangaande in de cliëntregistratie van Wijs & van Oostveen en de Bank. Deze persoonsgegevens omvatten ten minste naam, adres, woonplaats, e-mail en de overige gegevens welke bij of naar aanleiding van deze voorwaarden zijn verstrekt. Wijs & van Oostveen en de Bank zullen deze gegevens zorgvuldig en vertrouwelijk behandelen. Wijs & van Oostveen en de Bank gebruiken alleen die gegevens die nodig zijn voor hun dienstverlening. Zij stellen de gegevens niet aan derden ter beschikking, tenzij:
- dat voortvloeit uit verplichtingen welke Cliënt jegens hen is aangegaan;
 - dat voortvloeit uit de overeengekomen dienstverlening en de waarborging van de continuïteit daarvan;
 - gegevens op grond van een wettelijk voorschrift ter beschikking gesteld moeten worden;
 - dat noodzakelijk is voor het bewaken van de integriteit van het financiële stelsel.
- 14.2 In afwijking van het voorgaande gaat Cliënt ermee akkoord dat de door Cliënt verstrekte gegevens worden gebruikt door Wijs & van Oostveen, door aan haar gelieerde ondernemingen of door haar zorgvuldig geselecteerde derden ten behoeve van haar administratie alsmede om Cliënt te informeren over aanvullende en/of alternatieve financiële producten en diensten. Indien Cliënt hiertegen bezwaar heeft, kan Cliënt dit schriftelijk kenbaar maken aan Wijs & van Oostveen.

- 14.3 Cliënt heeft het recht op inzage, correctie, aanvulling, afscherming en verwijdering van zijn persoonsgegevens en voorts recht op verzet tegen het gebruik van persoonsgegevens voor marketing- en charitatieve doeleinden.
- 14.4 Wijs & van Oostveen en de Bank zijn bevoegd om van ieder telefoongesprek tussen hen en Cliënt een bandopname te (doen) maken, zodanige bandopname op te slaan in een archief en deze als bewijsmiddel te gebruiken tegen Cliënt. Wijs & van Oostveen en de Bank zijn niet verplicht om bandopnames te bewaren en/of te archiveren dan wel aan Cliënt ter beschikking te stellen in welke vorm dan ook.
- 14.5 Persoonsgegevens van cliënten die betalingen doen met behulp van het bankiersnetwerk SWIFT kunnen door de Amerikaanse autoriteiten worden ingevorderd in het kader van terrorismebestrijding. Het betreft onder meer de naam van de opdrachtgever, het bedrag van de overboeking, de naam van de ontvangende partij en diens rekeningnummer.

Artikel 15. Wijziging voorwaarden

- 15.1 Wijs & van Oostveen en de Bank zijn – in overleg – te allen tijde bevoegd deze voorwaarden geheel of gedeeltelijk te wijzigen. Wijs & van Oostveen zal Cliënt hieromtrent informeren en maakt daarbij gebruik van de vorm en het (tele)communicatiemiddel (telefoon, brief, fax, dagafschrift, e-mailbericht, publicatie op Internet etc.), welke zij naar de omstandigheden van het geval redelijk acht. Wijs & van Oostveen wordt daarmee geacht Cliënt deugdelijk te hebben geïnformeerd. De wijziging gaat met onmiddellijke ingang in, tenzij Wijs & van Oostveen en de Bank een andere ingangsdatum bepalen. De wijziging kan niet met terugwerkende kracht in werking treden.
- 15.2 Voor zover bij of krachtens de Wet nadere eisen gesteld worden aan deze voorwaarden, zal een dergelijke wijziging automatisch deel uitmaken van deze voorwaarden, zonder dat daarvoor de instemming van Cliënt, Wijs & van Oostveen of de Bank is vereist.

Artikel 16. Duur en beëindiging

- 16.1 De (tripartiete) relatie wordt aangegaan voor onbepaalde tijd. Ieder der partijen kan de (tripartiete) relatie zonder opgaaf van redenen opzeggen, met inachtneming van een opzegtermijn van dertig dagen. Opzegging dient te geschieden door middel van schriftelijke kennisgeving van de opzeggende partij aan de andere partijen.
- 16.2 De (tripartiete) relatie kan door middel van schriftelijke kennisgeving per direct worden opgezegd, indien

zich één van de volgende situaties voordoet:

- één van de andere partijen voldoet niet, niet-tijdig of niet-geheel aan enige verplichting uit hoofde van deze voorwaarden;
- één van de andere partijen geraakt in surseance van betaling of faillissement;
- één van de andere partijen overlijdt, onder curatele wordt geplaatst, ontbonden wordt of de activiteiten staakt;
- de registratie, vergunning of vrijstelling etc. van Wijs & van Oostveen of de Bank bij of van de Autoriteit Financiële Markten en/of De Nederlandse Bank vervalt.

- 16.3 Indien de relatie tussen Wijs & van Oostveen en Cliënt door een van hen wordt opgezegd of door andere oorzaak eindigt, zijn beide partijen afzonderlijk verplicht daarvan aan de Bank opgaaf te doen. De (tripartiete) relatie – waarop de onderhavige voorwaarden betrekking hebben – eindigt van rechtswege nadat de Bank daarvan heeft kennisgenomen en die informatie in haar administratie heeft verwerkt.
- 16.4 Indien bij beëindiging van de (tripartiete) relatie nog (Beleggings)transacties lopen en/of posities openstaan, worden deze zo veel mogelijk conform de onderhavige voorwaarden afgewikkeld.
- 16.5 Beëindiging van deze voorwaarden doet niet van rechtswege de Rekeningen van Cliënt bij de Bank eindigen en schulden van de Cliënt gaan hierdoor niet teniet.

Artikel 17. Toepasselijk recht en jurisdictie

- 17.1 Op de onderhavige voorwaarden is Nederlands recht van toepassing.
- 17.2 Zowel Wijs & van Oostveen als de Bank zijn aangesloten bij de Stichting Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (KiFiD). Indien Cliënt, ondanks de inspanningen van Wijs & van Oostveen en de Bank om zijn belangen zo goed mogelijk te behartigen en een adequate (beleggings)dienstverlening te waarborgen, een klacht heeft, dient Cliënt in de eerste plaats gebruik te maken van de interne klachtenprocedure van Wijs & van Oostveen of de Bank. Indien het niet mogelijk blijkt om de klacht in onderling overleg af te handelen, kan Cliënt zich wenden tot hetzij KiFiD, hetzij de bevoegde rechter te Amsterdam.
- 17.3 Wijs & van Oostveen en de Bank zijn bevoegd geschillen met Cliënt in verband met deze voorwaarden aanhangig te maken bij de bevoegde rechter te Amsterdam of bij elke andere rechter welke bevoegd is krachtens Nederlands burgerlijk procesrecht.

3. VOORWAARDEN

THEODOOR GILISSEN BANKIERS

Algemene Bankvoorwaarden

Deze algemene voorwaarden zijn tot stand gekomen in overleg tussen de Nederlandse Vereniging van Banken en de Consumentenbond in het kader van de Coördinatiegroep Zelfreguleringsoverleg van de Sociaal-Economische Raad en treden in werking per 1 november 2009. Over overige (product)voorwaarden die van toepassing kunnen zijn heeft geen overleg plaatsgevonden. De Consumentenbond behoudt zich het recht tot collectieve actie voor met betrekking tot dergelijke voorwaarden.

Artikel 1. Werkingssfeer

Deze algemene bankvoorwaarden gelden voor alle bestaande en toekomstige rechtsverhoudingen tussen de bank en de cliënt, voor zover daarvan niet is afgeweken in overeenkomsten en/of in bijzondere voorwaarden. Algemene voorwaarden die een buitenlandse vestiging van de bank gebruikt voor haar rechtsverhoudingen met de cliënt hebben voor die rechtsverhoudingen, voor zover er onderlinge strijdigheid is, voorrang op deze algemene bankvoorwaarden. Als door of namens een cliënt andere algemene voorwaarden van toepassing zijn of worden verklaard, gelden die niet in de rechtsverhouding met de bank, tenzij de bank daarmee schriftelijk heeft ingestemd.

Artikel 2. Zorgplicht bank en cliënt

- 2.1 De bank neemt bij haar dienstverlening de nodige zorgvuldigheid in acht en houdt daarbij naar beste vermogen rekening met de belangen van de cliënt. Geen van de bepalingen van deze algemene bankvoorwaarden of van de door de bank gebruikte bijzondere voorwaarden kan aan dit beginsel afbreuk doen.
- 2.2 De cliënt neemt jegens de bank de nodige zorgvuldigheid in acht en houdt daarbij naar beste vermogen rekening met de belangen van de bank. De cliënt stelt de bank in staat haar wettelijke en contractuele verplichtingen na te kunnen komen en haar dienstverlening correct te kunnen uitvoeren. De cliënt mag van de diensten en/of producten van de bank geen oneigenlijk of onrechtmatig gebruik (laten) maken, waaronder mede begrepen gebruik dat strijdig is met wet- en regelgeving, dienstbaar is aan strafbare feiten of schadelijk is voor de bank of haar reputatie of voor de integriteit van het financiële stelsel.

Artikel 3. Activiteiten en doeleinden

De cliënt verschaft de bank, met inachtneming van de geldende privacywetgeving, op haar eerste verzoek informatie over zijn activiteiten en doeleinden en over de redenen van (voorgenomen) afname van diensten en/of producten van de bank. De cliënt deelt desgevraagd aan de bank de herkomst mee van bij de bank gestorte of te storten gelden, ondergebrachte of onder te brengen waardepapieren en van in (open) bewaring gegeven of te geven zaken.

Artikel 4. Niet-openbare informatie

De bank hoeft bij haar dienstverlening geen gebruik te maken van niet-openbare informatie, waaronder koersgevoelige informatie.

Artikel 5. Inschakeling derden

- 5.1 De bank mag bij haar dienstverlening gebruikmaken van derden en werkzaamheden (deels) uitbesteden. De bank mag zaken, waardepapieren, effecten of financiële instrumenten van de cliënt, al dan niet op naam van de bank, aan derden in bewaring geven of door derden laten beheren.
- 5.2 Als de cliënt de bank een opdracht of volmacht geeft, mag de bank ter uitvoering daarvan ook handelen met zichzelf als wederpartij, en mag zij die opdracht of volmacht ook aan een derde geven.
- 5.3 De bank neemt bij de keuze van derden de nodige zorgvuldigheid in acht. Als de cliënt zelf een derde heeft ingeschakeld of aangewezen, zijn de gevolgen van die keuze voor rekening van de cliënt.

Artikel 6. Risico van verzendingen

Als de bank in opdracht van de cliënt gelden of financiële instrumenten, waaronder effecten, aan de cliënt of aan derden zendt, geschiedt de verzending voor risico van de bank. Als de bank in opdracht van de cliënt andere zaken of waardepapieren aan de cliënt of aan derden zendt, geschiedt die verzending voor risico van de cliënt.

Artikel 7. Cliëntgegevens

De cliënt en zijn vertegenwoordigers zijn verplicht aan de bank alle medewerking te verlenen en informatie te verstrekken voor het vaststellen en verifiëren van onder meer hun identiteit, burgerservicenummer, geboortedatum, burgerlijke staat, handelingsbekwaamheid en -bevoegdheid, huwelijks- of partnerschapsgoederenregime, rechtsvorm, woon- en/of (statutaire) vestigingsplaats, – voor zover van toepassing – hun inschrijvingsnummer in het handelsregister en/of andere registers en

hun BTW-nummer. Wijzigingen in deze gegevens moeten zo spoedig mogelijk schriftelijk aan de bank worden meegedeeld. De bank mag van documenten, waaruit deze gegevens blijken, kopieën maken, de gegevens registreren en bewaren. Als de cliënt een rechtspersoon of samenwerkingsverband is, zijn de cliënt en zijn vertegenwoordigers tevens verplicht op eerste verzoek van de bank inzicht te verschaffen in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de rechtspersoon of het samenwerkingsverband.

Artikel 8. Handtekening

De cliënt en zijn vertegenwoordigers deponeren op eerste verzoek van de bank een voorbeeld van hun handgeschreven handtekening bij de bank op een wijze en/of in een vorm als door de bank bepaald. Het van een persoon verkregen voorbeeld geldt tegenover de bank als weergave van zijn actuele handgeschreven handtekening, ongeacht de hoedanigheid waarin hij tegenover de bank handelt, totdat de bank van een wijziging in kennis is gesteld.

Artikel 9. Volmacht en vertegenwoordigingsbevoegdheid

- 9.1 De cliënt mag aan een derde volmacht geven om namens hem met de bank te handelen. De gevolmachtigde is niet bevoegd de aan hem verleende volmacht door te geven aan een derde. De cliënt is tegenover de bank aansprakelijk voor het nakomen van verplichtingen, die zijn aangegaan door de gevolmachtigde. De bank kan verlangen dat een volmacht op een bepaalde wijze en/of in een bepaalde vorm en/of volgens een bepaalde procedure wordt gegeven. De bank hoeft niet met een gevolmachtigde te (blijven) handelen.
- 9.2 Als de bevoegdheid van een vertegenwoordiger van de cliënt eindigt of zich in verband met die bevoegdheid een wijziging voordoet, is de cliënt verplicht, ongeacht inschrijving in openbare registers of openbaarmaking daarvan, dat einde of die wijziging zo spoedig mogelijk schriftelijk aan de bank mee te delen. De bank mag opdrachten die aan haar zijn gegeven door een vertegenwoordiger voordat of kort nadat de bank die mededeling van het einde of de wijziging heeft ontvangen, rechtsgeldig (blijven) uitvoeren als zij die uitvoering redelijkerwijs niet kan voorkomen.
- 9.3 De algemene bankvoorwaarden en alle overige tussen de cliënt en de bank toepasselijke bepalingen, regels en beperkingen zijn van overeenkomstige toepassing op de vertegenwoordiger in verband met de uitoefening van zijn vertegenwoordiging. De cliënt

is verantwoordelijk voor de naleving daarvan door zijn vertegenwoordiger en zal er voor zorgen dat de cliënt en de vertegenwoordiger elkaar volledig geïnformeerd houden over al hetgeen voor hen als cliënt en vertegenwoordiger van belang is of kan zijn.

Artikel 10. Persoonsgegevens

De bank mag persoonsgegevens van de cliënt en van diens vertegenwoordigers, alsmede gegevens met betrekking tot door de cliënt afgenomen producten en diensten, verwerken met inachtneming van de geldende wet- en regelgeving en de bank bindende gedragscodes en deze binnen de groep waartoe de bank behoort uitwisselen voor het beheer van de relatie met de cliënt, ter voorkoming en bestrijding van criminaliteit en voor commerciële doeleinden. Persoonsgegevens kunnen ook worden uitgewisseld met derden die de bank inschakelt bij haar bedrijfsvoering of de uitvoering van bankdiensten. Dit kan, onder meer in het kader van het betalingsverkeer, doorgifte meebrengen aan derden in landen die niet hetzelfde beschermingsniveau kennen als Nederland. Persoonsgegevens kunnen zowel tijdens als na de verwerking voorwerp zijn van onderzoek door bevoegde nationale autoriteiten van de landen waar dergelijke gegevens zich vanwege het verwerkingsproces bevinden.

Artikel 11. (Beeld- en geluid)opnamen

De bank mag binnen de grenzen van de toepasselijke wet- en regelgeving (beeld- en geluid)opnamen maken ten behoeve van doeleinden als een goede bedrijfsvoering, bewijslevering, criminaliteitsbestrijding en kwaliteitsbewaking. Als de cliënt nakoming door de bank verlangt van een verplichting tot afgifte van een kopie of transcriptie van een opname, moet hij eerst de relevante specificaties opgegeven zoals de relevante datum, tijdstip en locatie.

Artikel 12. Continuïteit in dienstverlening

De bank stelt zich het adequate functioneren van voorzieningen ten behoeve van haar dienstverlening (bijvoorbeeld apparatuur, programmatuur, systemen, infrastructuur, netwerken) ten doel, maar staat er niet voor in dat deze voorzieningen continu actief en storingsvrij zullen zijn. De bank streeft ernaar onderbreking/storing, voor zover dit binnen haar invloedssfeer ligt, binnen redelijke grenzen te vermijden of anderszins de onderbreking/storing binnen redelijke tijd te verhelpen.

Artikel 13. Overlijden cliënt

- 13.1 De bank moet zo spoedig mogelijk schriftelijk in kennis worden gesteld van het overlijden van de cliënt. Zolang de bank niet op deze wijze in kennis is gesteld van het overlijden van de cliënt, mag zij door of namens hem gegeven opdrachten (blijven) uitvoeren. De bank mag opdrachten die aan haar zijn gegeven voordat of kort nadat de bank in kennis is gesteld van het overlijden van een cliënt rechtsgeldig (blijven) uitvoeren als zij die uitvoering redelijkerwijs niet kan voorkomen.
- 13.2 Na het overlijden van de cliënt kan de bank verlangen dat degene(n) die stelt/stellen bevoegd te zijn (rechts)handelingen met betrekking tot de nalatenschap van de cliënt te verrichten ten bewijze daarvan een verklaring van erfrecht, afgegeven door een Nederlandse notaris, en/of andere door de bank acceptabel geoordeelde documenten aan de bank overlegt/overleggen.
- 13.3 De bank is niet verplicht opnieuw informatie te verschaffen over handelingen en transacties die zijn verricht voor het moment van het overlijden van de cliënt.

Artikel 14. Naam en adres van de cliënt

- 14.1 De cliënt deelt de bank mee naar welk adres voor hem bestemde documenten en/of informatie kunnen worden gezonden. De cliënt deelt naams- en adreswijzigingen zo spoedig mogelijk schriftelijk aan de bank mee. Als het adres van de cliënt door zijn toedoen niet (meer) bij de bank bekend is, kan de bank onderzoek doen naar het adres van de cliënt zonder daartoe verplicht te zijn. De kosten van een dergelijk onderzoek komen voor rekening van de cliënt. De cliënt die geen bij de bank bekend adres heeft, wordt geacht zijn postadres te hebben gekozen op het adres waar de bank gevestigd is, tenzij anders overeengekomen.
- 14.2 Als een product of dienst van de bank door twee of meer personen wordt afgenomen, zendt de bank de documenten en/of informatie naar het adres dat door die personen aan de bank is opgegeven. Als daarover geen overeenstemming (meer) bestaat tussen die personen, mag de bank zelf kiezen naar welk adres van die personen zij de documenten en/of informatie zendt.

Artikel 15. Nederlandse taal

De communicatie tussen de bank en de cliënt geschiedt in het Nederlands, tenzij schriftelijk anders is overeengekomen. De bank kan verlangen dat de cliënt documenten die luiden in een andere taal dan

het Nederlands, ten genoegen van haar op kosten van de cliënt in het Nederlands of in een andere door de bank akkoord bevonden taal laat vertalen door een daartoe naar het oordeel van de bank bekwame persoon. Een in Nederland in de desbetreffende taal beëdigd vertaler is in ieder geval daartoe bevoegd.

Artikel 16. Gebruik van communicatiemiddelen

De cliënt is verplicht in het verkeer met de bank zorgvuldig en veilig om te gaan met het gebruik van internet, fax, e-mail, post of andere communicatiemiddelen.

Artikel 17. Gegevens en opdrachten

- 17.1 De cliënt draagt er zorg voor dat de bank tijdig beschikt over alle gegevens waarvan de bank aangeeft of waarvan de cliënt redelijkerwijs moet begrijpen dat deze noodzakelijk zijn voor een correcte dienstverlening door de bank. De cliënt draagt er zorg voor dat tot de bank of tot een door de bank aangewezen derde gerichte verklaringen, zoals opdrachten, opgaven en mededelingen aan de bank, duidelijk en volledig zijn en de juiste gegevens bevatten. De cliënt houdt zich daarbij aan door de bank gegeven voorschriften en aanwijzingen.
- 17.2 De cliënt maakt bij zijn tot de bank, of tot een door de bank aangewezen derde, gerichte verklaringen gebruik van door de bank voorgeschreven of goedgekeurde gegevensdragers of communicatiemiddelen. De cliënt gebruikt deze met inachtneming van door de bank gegeven voorschriften en aanwijzingen.
- 17.3 De bank mag de uitvoering van opdrachten opschorten of weigeren als deze niet op een correcte wijze zijn gegeven. De bank mag in bijzondere omstandigheden weigeren een door of namens de cliënt gegeven opdracht uit te voeren of een gevraagde dienst te verrichten.

Artikel 18. Bewijskracht en bewaartermijn bankadministratie

Tegenover de cliënt strekt een uittreksel uit de administratie van de bank tot volledig bewijs, behoudens door de cliënt geleverd tegenbewijs. De bank hoeft haar administratie niet langer te bewaren dan de wettelijke bewaartermijnen.

Artikel 19. Controle van door de bank verschaft gegevens en uitgevoerde opdrachten

- 19.1 De cliënt moet de door de bank aan hem verzonden of op een andere wijze aan hem ter beschikking
- 19.2 Gestelde bevestigingen, rekeningafschriften, nota's

of andere opgaven of andere gegevens zo spoedig mogelijk na ontvangst controleren. Als de bank aan de cliënt dergelijke berichten elektronisch ter beschikking stelt, moet de cliënt de gegevens zo spoedig mogelijk controleren nadat zij aan hem ter beschikking zijn gesteld. Als datum van verzending of terbeschikkingstelling geldt de datum van verzending of terbeschikkingstelling zoals die blijkt uit kopieën, verzendlijsten of anderszins uit de administratie van de bank. De cliënt moet zo spoedig mogelijk controleren of de bank door of namens hem gegeven opdrachten juist en volledig heeft uitgevoerd. Als de cliënt geen bericht van de bank ontvangt, terwijl hij weet of zou moeten weten dat hij een bericht van de bank kan verwachten, stelt hij de bank daarvan zo spoedig mogelijk schriftelijk in kennis.

- 19.3 Als de cliënt een onjuistheid of onvolledigheid constateert, moet hij de bank daarvan zo spoedig mogelijk schriftelijk in kennis stellen en alle redelijke maatregelen nemen ter voorkoming van (verdere) schade. Als de bank constateert dat zij een fout of vergissing heeft gemaakt, herstelt zij die zo spoedig mogelijk. De bank stelt de cliënt zo spoedig mogelijk in kennis van de geconstateerde fout of vergissing.
- 19.4 De bank is bevoegd een fout of vergissing zonder instemming van de cliënt te herstellen en om een onterechte boeking ongedaan te maken. De bank is bevoegd om de creditering van een rekening van de cliënt ingevolge een door een beschikkingsonbevoegde of handelingsonbekwame persoon gegeven opdracht ongedaan te maken.
- 19.5 Als de cliënt een kopie vraagt van al eerder door de bank aan hem verstrekte gegevens, zal de bank die binnen redelijke termijn en tegen vergoeding van door de bank te maken redelijke kosten aan de cliënt verschaffen, tenzij de bank de gegevens niet meer heeft of de bank een redelijke grond heeft om niet aan het verzoek te voldoen.

Artikel 20. Goedkeuring opgaven bank

Als de cliënt de inhoud van de door of namens de bank aan hem gezonden of ter beschikking gestelde bevestigingen, rekeningafschriften, nota's, andere opgaven of andere gegevens van de bank aan de cliënt niet schriftelijk heeft betwist binnen dertien maanden nadat die gegevens door of namens de bank aan de cliënt ter beschikking zijn gesteld, geldt de inhoud van die gegevens in elk geval en onverminderd de voor de cliënt uit artikel 19 voortvloeiende verplichtingen als door de cliënt te zijn goedge-

keurd. Als in die gegevens rekenfouten voorkomen, herstelt de bank die, ook nadat de termijn van dertien maanden is verstreken.

Artikel 21. Bewaar- en geheimhoudingsplicht

- 21.1 De cliënt moet aan hem ter beschikking gestelde middelen zoals formulieren, informatiedragers, communicatie- en beveiligingsmiddelen, passen, pin- en toegangscode en wachtwoorden zorgvuldig bewaren en behandelen. De cliënt moet met persoonlijke pin- en toegangscode en dergelijke zorgvuldig omgaan en deze geheim houden voor andere personen. De cliënt houdt zich aan de door de bank gegeven beveiligingsvoorschriften.
- 21.2 Als de cliënt weet of redelijkerwijze kan vermoeden dat door of namens de bank aan hem ter beschikking gestelde middelen in handen van een onbevoegde zijn geraakt of daarmee misbruik is of kan worden gemaakt of dat een onbevoegde zijn pin- en/of toegangscode(s) kent, moet hij daarvan terstond mededeling doen aan de bank.

Artikel 22. Provisies, rente en kosten

- 22.1 De bank brengt voor haar dienstverlening provisie, rente en kosten in rekening. De bank mag de hoogte hiervan wijzigen, tenzij schriftelijk anders is overeengekomen. Als de hoogte van die provisie, rente en kosten niet vooraf tussen de cliënt en de bank is overeengekomen, zal de bank de bij haar gebruikelijke provisie, rente en kosten in rekening brengen.
- 22.2 In haar dienstverlening informeert de bank de cliënt zo veel als redelijkerwijs mogelijk over de hoogte van haar tarieven (provisie, rente, kosten). De bank draagt er zorg voor dat informatie hierover op eenvoudige wijze verkrijgbaar is.
- 22.3 De bank mag de door de cliënt aan haar verschuldigde provisie, rente en kosten debiteren ten laste van een rekening van de cliënt bij de bank zonder voorafgaande kennisgeving aan de cliënt. Als door de debitering een ongeoorloofde debetstand op de rekening ontstaat, moet de cliënt die debetstand onmiddellijk aanzuiveren zonder dat daartoe een ingebrekestelling door de bank vereist is.

Artikel 23. Creditering onder voorbehoud

Bij creditering van een ten gunste van de cliënt (te) ontvangen bedrag geldt als voorbehoud dat de bank dit bedrag daadwerkelijk, definitief en onvoorwaardelijk, ontvangt. Als hieraan niet is voldaan, mag de bank de creditering – zonder voorafgaande kennisgeving – door debitering van een gelijk

bedrag, met terugwerkende kracht, ongedaan maken. Als het (te) ontvangen bedrag bij creditering is omgezet in een andere valuta dan mag de bank de debitering uit voeren in die andere valuta tegen de wisselkoers op het moment van uitvoering. In verband met de ongedaanmaking gemaakte kosten komen voor rekening van de cliënt.

Artikel 24. Pandrecht

24.1 Door het van toepassing worden van deze algemene bankvoorwaarden heeft de cliënt:

- a. zich verbonden de volgende goederen met inbegrip van de daarbij behorende nevenrechten aan de bank te verpanden tot zekerheid van al hetgeen de bank op enig moment, uit welken hoofde ook, van hem te vorderen heeft of verkrijgt:
 - i. alle (geld-)vorderingen die de cliënt, uit welken hoofde ook, op de bank heeft of verkrijgt;
 - ii. alle zaken, waardepapieren, effecten en andere financiële instrumenten die de bank of een derde voor haar, uit welken hoofde ook, van of voor de cliënt onder zich heeft of verkrijgt;
 - iii. alle aandelen in verzameldepots die de bank onder haar beheer heeft of verkrijgt;
 - iv. alle goederen die in de plaats van de goederen onder a, b, of c (zullen) treden;
- b. voor zover rechtens mogelijk, de sub a bedoelde goederen aan de bank in pand gegeven;
- c. de bank onherroepelijk volmacht gegeven, met het recht van substitutie, om die goederen namens de cliënt, eventueel steeds herhaald, aan zichzelf te verpanden, en alles te doen wat dienstig is voor de verpanding.

24.2 De cliënt staat er voor in dat hij tot de verpanding bevoegd is en dat de desbetreffende goederen vrij (zullen) zijn van rechten en aanspraken van anderen dan de bank.

24.3 De bank zal de verpande goederen, als de cliënt daarover wil beschikken, vrijgeven indien de waarde van de daarna resterende verpande goederen voldoende dekking biedt voor al hetgeen zij, uit welken hoofde ook, van de cliënt te vorderen heeft of zal krijgen. De bank mag pas tot uitwinning van het verpande overgaan als zij een opeisbare vordering heeft op de cliënt en de cliënt met de nakoming daarvan in verzuim is. De bank zal niet meer van het verpande uitwinnen dan nodig is voor de voldoening van de schuld van de cliënt. Nadat de bank van haar uitwinningbevoegdheid gebruik heeft gemaakt, zal zij de cliënt daarvan zo spoedig mogelijk schriftelijk in kennis stellen.

Artikel 25. Verrekening

De bank mag altijd hetgeen zij al dan niet opeisbaar of onder voorwaarde van de cliënt te vorderen heeft, verrekenen met al dan niet opeisbare tegenvorderingen van de cliënt op de bank, ongeacht de valuta waarin de vorderingen en tegenvorderingen luiden. Als de vordering van de bank op de cliënt of de tegenvordering van de cliënt op de bank nog niet opeisbaar is, maakt de bank – als de vordering van de bank en de tegenvordering van de cliënt in dezelfde valuta luiden – van haar verrekeningsbevoegdheid geen gebruik tenzij op de tegenvordering beslag wordt gelegd of daarop anderszins verhaal wordt gezocht, daarop een beperkt recht wordt gevestigd, de cliënt zijn tegenvordering onder bijzondere titel overdraagt, de cliënt failliet wordt verklaard of in surseance van betaling geraakt of een andere insolventieregeling of een wettelijke schuldsanering op de cliënt van toepassing wordt. Vorderingen in vreemde valuta worden verrekend tegen de koers van de dag van verrekening. De bank stelt de cliënt zo mogelijk voorafgaand aan de verrekening daarvan in kennis.

Artikel 26. Zekerheden

26.1 Door het van toepassing worden van deze algemene bankvoorwaarden heeft de cliënt zich jegens de bank verbonden om voor alle bestaande en alle toekomstige vorderingen van de bank op de cliënt, uit welken hoofde ook, op eerste verzoek van de bank, ten genoegen van de bank, (aanvullende) zekerheid te stellen. Deze dient steeds zodanig te zijn, en daartoe zo nodig door de cliënt ten genoegen van de bank te worden vervangen en / of aangevuld, dat de bank gelet op het risicoprofiel van de cliënt, de dekkingswaarde van de zekerheden en eventuele andere voor de bank relevante factoren, doorlopend voldoende zekerheid heeft en zal hebben. De bank zal op verzoek van de cliënt de reden van die zekerheidstelling, of de vervanging of aanvulling daarvan, meedelen. De omvang van de gevraagde zekerheid moet in een redelijke verhouding staan tot de verplichtingen van de cliënt.

26.2 Pand- en hypotheekrechten van de bank strekken voor het geval een andere bankinstelling als haar rechtsopvolgster onder algemene titel de bankrelatie van de bank met de cliënt, geheel of gedeeltelijk, voortzet mede ten gunste van die andere bankinstelling alsof deze de bank zelf was.

26.3 De bank kan haar pand- of hypotheekrechten op ieder moment, geheel of gedeeltelijk, door opzegging beëindigen.

26.4 Vestiging van een (nieuwe) zekerheid ten gunste van

de bank strekt niet tot vervanging of vrijgave van (bestaande) zekerheden.

- 26.5 Als deze algemene bankvoorwaarden tegenover de cliënt worden gebruikt ter wijziging, aanvulling en/of vervanging van eerdere algemene (bank)voorwaarden, blijven alle uit hoofde van die eerdere algemene (bank-)voorwaarden bestaande zekerheden, rechten op zekerheden en verrekenbevoegdheden, onverkort van kracht naast de overeenkomstige rechten en bevoegdheden uit hoofde van deze algemene bankvoorwaarden.

Artikel 27. Onmiddellijke opeisbaarheid

Als de cliënt in verzuim is met de nakoming van enige verplichting jegens de bank, mag de bank haar vorderingen op de cliënt door opzegging onmiddellijk opeisbaar maken, tenzij dit gelet op de geringe betekenis van het verzuim niet gerechtvaardigd is. Een dergelijke opzegging geschiedt schriftelijk met vermelding van de reden.

Artikel 28. Bijzondere kosten

- 28.1 Als de bank wordt betrokken bij een beslag, geschil of procedure tussen de cliënt en een derde, dan zal de cliënt de daaruit voor de bank voortvloeiende kosten (bijvoorbeeld rechtsbijstandskosten) volledig aan haar vergoeden.
- 28.2 Alle overige bijzondere kosten van de bank voortvloeiend uit de relatie met de cliënt komen voor rekening van de cliënt voor zover dit redelijk is.

Artikel 29. Belastingen en heffingen

Alle belastingen, heffingen en dergelijke – onder welke naam dan ook en door wie ook geheven – die betrekking hebben op de relatie tussen de cliënt en de bank komen voor rekening van de cliënt, tenzij schriftelijk anders is overeengekomen of een bepaling van dwingend recht anders voorschrijft.

Artikel 30. Vorm mededelingen

Mededelingen aan de bank moeten schriftelijk worden gedaan, tenzij uitdrukkelijk met de bank een andere wijze van communicatie is overeengekomen.

Artikel 31. Incidenten en calamiteiten

Als zich bij (de uitvoering van) een overeenkomst tussen de bank en de cliënt een incident of calamiteit dreigt voor te doen, voordoet of zich heeft voorgedaan, moet de cliënt op verzoek van de bank alles doen of nalaten wat de bank in verband daarmee redelijkerwijs noodzakelijk acht.

Artikel 32. Partiële nietigheid of vernietigbaarheid

Mocht een bepaling in deze algemene bankvoorwaarden nietig of vernietigbaar zijn, dan heeft dit niet tot gevolg dat een andere bepaling daarvan (deels) nietig of vernietigbaar is. Als een bepaling in deze algemene bankvoorwaarden nietig of vernietigbaar mocht zijn, wordt zij vervangen door een geldige bepaling die het meest de strekking van de nietige of vernietigbare bepaling benadert.

Artikel 33. Toepasselijk recht

Op de relatie tussen de bank en de cliënt is Nederlands recht van toepassing, tenzij dwingend recht anders bepaalt of anders is overeengekomen.

Artikel 34. Klachten en geschillen

- 34.1 Als de cliënt niet tevreden is over de dienstverlening van de bank, moet hij zich eerst wenden tot de bank met inachtneming van de bij de bank daarvoor geldende procedure.
- 34.2 Geschillen tussen de cliënt en de bank worden uitsluitend voorgelegd aan de bevoegde Nederlandse rechter, behoudens dwingend recht en het volgende:
- a. De cliënt kan een geschil ook voorleggen aan de bevoegde geschillen- en klachtencommissies.
 - b. De bank kan een geschil ook voorleggen aan de voor de cliënt in aanmerking komende buitenlandse rechter.

Artikel 35. Opzegging van de relatie

Zowel de cliënt als de bank kan de relatie tussen hen schriftelijk geheel of gedeeltelijk opzeggen. Als de bank de relatie opzegt, deelt zij desgevraagd de reden van de opzegging aan de cliënt mee. Na opzegging van de relatie worden de tussen de cliënt en de bank bestaande individuele overeenkomsten zo spoedig mogelijk afgewikkeld met inachtneming van de daarvoor geldende termijnen. Tijdens de afwikkeling blijven deze algemene bankvoorwaarden en de op de individuele overeenkomsten toepasselijke specifieke voorwaarden van toepassing.

Artikel 36. Contractoverneming

Door het van toepassing worden van deze algemene bankvoorwaarden heeft de cliënt, voor het geval van (gedeeltelijke) overdracht van de onderneming van de bank, er bij voorbaat medewerking aan verleend dat zijn rechtsverhouding met de bank in het kader van die (gedeeltelijke) overdracht (gedeeltelijk) op een derde overgaat.

Artikel 37. Wijzigingen en aanvullingen van de algemene bankvoorwaarden

Wijzigingen en aanvullingen van deze algemene bankvoorwaarden worden niet van kracht dan nadat met representatieve Nederlandse consumenten- en ondernemersorganisaties overleg is gepleegd over die wijzigingen en aanvullingen en over de wijze waarop die wijzigingen en aanvullingen ter kennis van de cliënt worden gebracht. De wijzigingen en aanvullingen worden gedeponereerd ter griffie van de rechtbank te Amsterdam. De wijzigingen en aanvullingen zullen niet eerder van kracht worden dan zestig dagen na de datum van deponering.

De tekst van deze algemene bankvoorwaarden is op 27 juli 2009 door de Nederlandse Vereniging van Banken gedeponereerd onder nummer 61/2009 ter griffie van de rechtbank te Amsterdam.

Voorwaarden Betaaldiensten

Definities

In de onderhavige voorwaarden hebben de volgende termen de volgende betekenis:

Bank: Theodoor Gilissen Bankiers N.V.

Begunstigde: degene aan wie een bedrag wordt betaald ten laste van de Geld- en Effectenrekening van Cliënt.

Betaaldiensten: de in artikel 3 beschreven verschillende soorten dienstverlening met betrekking tot Betaaltransacties.

Betaalopdracht: opdracht van Cliënt aan de Bank om ten laste van de Geld- en Effectenrekening van Cliënt een Betaaldienst te verrichten.

Betaaltransactie: bancaire handeling waardoor de Betaaldienst kan worden uitgevoerd.

Binnenkomende Overboeking: ontvangst door de Bank van een bedrag ten behoeve van Cliënt.

Cliënt: de partij aan wie de Bank Betaaldiensten verleent.

EER: Europese Economische Ruimte, zijnde de Lid-Staten van de Europese Unie, IJsland, Liechtenstein en Noorwegen.

Geld- en Effectenrekening: een ten name van Cliënt gestelde rekening in de administratie van de Bank voor het bewaren en administreren van Effecten van Cliënt en voor het debiteren en crediteren van gelden, ondermeer samenhangende met transacties en posities in Effecten.

Opdrachtdatum: de datum waarop de Bank van Cliënt een Betaalopdracht ontvangt, met inachtneming van hetgeen in artikel 5 is bepaald.

Overzicht Betaaldiensten: overzicht en informatie betreffende Betaaldiensten van de Bank, wisselkoersen, kosten, limieten en andere informatie van de Bank.

SEPA-gebied (Single Euro Payments Area): Gemeenschappelijk Europees Betaalgebied, dat thans alle lidstaten van

de Europese Unie, IJsland, Liechtenstein, Monaco, Noorwegen en Zwitserland omvat.

Uitgaande Overboeking: een Betaaldienst waarbij de Bank ten laste van de Geld- en Effectenrekening van Cliënt een Betaaltransactie uitvoert en waarbij door de bank of andere betaaldienstaanbieder van de Begunstigde het bedrag van de betaling wordt ontvangen.

Website(s): de internetpagina('s) die de Bank onderhoudt en ter beschikking stelt via de internetdomeinen www.gilissen.nl en www.tgsservices.nl.

Werkdag: een doordeweekse dag van 09.00 uur tot en met 17.00 uur, waarop de Bank Betaaltransacties uitvoert en de relevante bank of andere betaaldienstaanbieder van de Begunstigde die betrokken is bij de uitvoering van de Betaaltransactie open is voor de daarvoor vereiste bancaire handelingen. Geen Werkdag zijnde (doordeweekse) dagen die door de Europese Centrale Bank (ECB) tot nader order zijn aangemerkt als TARGET-holidays: de dagen waarop het Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer (TARGET) system gesloten is. De TARGET-holidays zijn thans: 1 januari (Nieuwjaarsdag), Goede Vrijdag, Tweede Paasdag, 1 mei (dag van de Arbeid), 25 december (Eerste Kerstdag) en 26 december (Tweede Kerstdag).

Artikel 1. Toepasselijkheid

Deze Voorwaarden Betaaldiensten zijn van toepassing op de Geld- en Effectenrekening van Cliënt, zijn Betaaltransacties en op alle daarmee verband houdende bestaande of toekomstige rechtsverhoudingen tussen Cliënt en de Bank.

Artikel 2. Reikwijdte Betaaldienstverlening

De Bank kan de in onderhavige voorwaarden omschreven Betaaldienst wijzigen, uitbreiden of beëindigen, indien in redelijkheid niet kan worden gevergd dat zij deze Betaaldienst ongewijzigd voortzet.

Artikel 3. Betaaldiensten

- 3.1 De Bank kan de in de volgende leden beschreven Betaaldiensten aan Cliënt aanbieden.
- 3.2 Overboeking
- 3.2.1 Overboeking Binnenland: Betaalopdracht om een bedrag in euro's te betalen ten laste van de Geld- en Effectenrekening van Cliënt naar een rekening van de Begunstigde bij een in Nederland gevestigde bank of andere betaaldienstaanbieder.
- 3.2.2 Spoedoverboeking Binnenland: Cliënt kan de Bank verzoeken een Overboeking Binnenland als spoedoverboeking uit te voeren. In dat geval vindt de uitvoering zo spoedig mogelijk plaats.

- 3.2.3 Acceptgirobetaling: gestandaardiseerde overboeking, waarbij Cliënt gebruikmaakt van voorgedrukte papieren formulieren.
- 3.2.4 Overboeking Buitenland binnen EER: Betaalopdracht om een bedrag in een EER-valuta, niet zijnde euro, over te boeken naar een rekening van een Begunstigde binnen de EER.
- 3.2.5 SEPA-overboeking: soort (binnenlandse of internationale) overboeking in euro's, tussen rekeningen aangehouden bij deelnemende banken binnen het SEPA-gebied.
- 3.2.6 Overboeking Overig: een overboeking niet zijnde een overboeking zoals gedefinieerd onder 3.2.1 tot en met 3.2.5.
- 3.2.7 Periodieke Overboeking: een Betaalopdracht aan de Bank om ten laste van de Geld- en Effectenrekening van Cliënt onder dezelfde voorwaarden en op vooraf bepaalde tijdstippen een vooraf bepaalde Betaaltransactie uit te voeren.
- 3.3 Incasso
- 3.3.1 Incasso: een speciale vorm van Uitgaande Overboeking vanaf de Geld- en Effectenrekening van Cliënt waarbij de Begunstigde, als incassant, de Betaalopdracht verstrekt op basis van een door Cliënt aan Begunstigde verstrekte (incasso)machtiging. Deze machtiging geldt tevens als aan de Bank gerichte instemming van Cliënt met de Betaalopdracht.
- 3.3.2 SEPA-incasso: een (binnenlandse of internationale) incassovariant in euro's tussen rekeningen aangehouden bij deelnemende banken binnen het SEPA-gebied.
- 3.4 Intrekken, terugboeken, blokkeren
- 3.4.1 Intrekken incassomachtiging
Cliënt trekt een incassomachtiging in door mededeling van Cliënt aan de Begunstigde, met (indien en voorzover van toepassing) inachtneming van eventueel voor dergelijke intrekking geldende vormvoorschriften.
- 3.4.2 Terugboeking zonder opgaaf van reden
Cliënt kan zonder opgaaf van reden een geïncasseerd bedrag als gevolg van een doorlopende machtiging door de Bank laten terugboeken, echter met uitzondering van de '(Doorlopende) Machtiging Kansspelen'. Cliënt dient daarvoor binnen acht weken na de datum waarop zijn Geld- en Effectenrekening is gedebiteerd, de Bank om terugboeking te vragen.
- 3.4.3 Terugboeking wegens ontbreken machtiging
Indien een geldige machtiging voor de uitgevoerde incasso ontbreekt, kan Cliënt het geïncasseerde bedrag op zijn Geld- en Effectenrekening laten terugboeken. Hiertoe is vereist dat Cliënt zo spoedig mogelijk en uiterlijk binnen dertien maanden na de

datum van debitering de Bank van het ontbreken van die machtiging in kennis stelt en haar om terugboeking vraagt. De Bank zal dan zo spoedig mogelijk nagaan of de incassant een geldige machtiging kan tonen en bij gebreke daarvan tot terugboeking overgaan. Indien Cliënt wegens het ontbreken van een machtiging om terugboeking vraagt terwijl ook terugboeking zonder opgaaf van reden mogelijk is, kan de Bank de terugboeking ook op die laatste grond uitvoeren.

3.4.4 Incassoblokkade niet SEPA-incasso's

Cliënt heeft de volgende mogelijkheden om zijn Geld- en Effectenrekening te laten blokkeren voor binnenlandse (niet-SEPA) incasso's:

- a) blokkade van alle binnenlandse (niet-SEPA) incasso's;
- b) selectieve blokkade van alle binnenlandse (niet-SEPA) incasso's ten gunste van een bepaald rekeningnummer van een bepaalde incassant. Een verzoek tot blokkade van alle binnenlandse (niet-SEPA) incasso's wordt uiterlijk na twee Werkdagen uitgevoerd.

3.4.5 Incassoblokkade SEPA-incasso's

Cliënt heeft de volgende mogelijkheden om zijn Geld- en Effectenrekening te laten blokkeren voor SEPA-incasso's:

- a) blokkade van alle SEPA-incasso's;
- b) selectieve blokkade van alle SEPA-incasso's van een bepaalde incassant; dit kan alleen indien de Bank al eerder een Betaalopdracht van die incassant heeft ontvangen;
- c) selectieve blokkade van alle SEPA-incasso's krachtens een bepaalde machtiging; dit kan alleen indien de Bank reeds eerder een Betaalopdracht krachtens die machtiging heeft ontvangen;
- d) eenmalige blokkade (weigering) van een specifieke SEPA-incasso; dit kan alleen indien de Bank de specifieke Betaalopdracht reeds ontvangen heeft.

Een verzoek tot blokkade van SEPA-incasso's dient uiterlijk op de Werkdag vóór de Opdrachtdatum van de desbetreffende incasso te worden gedaan, onder opgaaf van de gewenste blokkeringsvorm en de vereiste gegevens. Cliënt kan tevens, met inachtneming van genoemde tijdslijnen, aan de Bank verzoeken een door Cliënt opgegeven incassoblokkade weer te laten vervallen. De Bank behoeft Cliënt niet in kennis te stellen van een krachtens de blokkade geweigerde uitvoering van een incasso.

Artikel 4. Instemming

De Bank heeft de instemming van Cliënt nodig om

de Betaalopdracht uit te voeren. De wijze van instemming is afhankelijk van de wijze waarop de Betaalopdracht wordt verstrekt. Bij een schriftelijke Betaalopdracht is de handtekening van Cliënt vereist en kan nadere verificatie door de Bank plaatsvinden. Bij een mondelinge Betaalopdracht vindt verificatie plaats volgens de daarvoor bestemde procedure van de Bank.

Artikel 5. Uitvoering Betaalopdrachten

5.1 Opdrachtdatum

5.1.1 Indien het feitelijke moment van ontvangst van een Betaalopdracht niet een Werkdag is, wordt de Opdrachtdatum geacht te zijn de eerstvolgende Werkdag. Betaalopdrachten ontvangen op een Werkdag ná 16.00 uur worden geacht te zijn ontvangen op de eerstvolgende Werkdag die zal gelden als Opdrachtdatum, behoudens bijzondere omstandigheden ter beoordeling door de Bank.

5.1.2 De Bank kan ter bepaling van de Opdrachtdatum in haar Overzicht Betaaldiensten en/of op haar Website(s) een ander dan in artikel 5.1.1 genoemd uiterste tijdstip op een Werkdag bepalen dat Betaalopdrachten worden geacht te zijn ontvangen. Indien de Bank de Betaalopdracht na het toepasselijke uiterste tijdstip ontvangt, dan geldt de eerstvolgende Werkdag als Opdrachtdatum.

5.1.3 Bij Periodieke Overboekingen geldt als Opdrachtdatum de laatste Werkdag voorafgaand aan de feitelijke uitvoering van de Betaalopdracht. Een Betaalopdracht tot periodieke overboeking kan uiterlijk 1 Werkdag voorafgaand aan de feitelijke uitvoering van iedere daaropvolgende overboeking worden herroepen.

5.1.4 Indien de Betaalopdracht strekt tot uitvoering op een bepaalde in de toekomst gelegen datum, dan geldt die datum als Opdrachtdatum. Indien dit geen Werkdag is, dan verschuift de Opdrachtdatum naar de eerstvolgende Werkdag.

5.2 Termijn van uitvoering

5.2.1 Voor een Betaaltransactie in euro's of in een andere EER-valuta van de Geld- en Effectenrekening naar een bank of betaaldienstaanbieder binnen de EER, zorgt de Bank er voor dat het volledige te betalen bedrag binnen drie Werkdagen na de Opdrachtdatum door de bank of andere betaaldienstaanbieder van de Begunstigde zal zijn ontvangen. Indien de Betaalopdracht schriftelijk aan de Bank is verstrekt, dan zal deze termijn maximaal vier Werkdagen bedragen.

5.2.2 Bij de SEPA-overboeking ontvangt de Begunstigde de betaling uiterlijk drie Werkdagen na de Opdrachtdatum.

5.2.3 Voor uitvoering van overige Betaaltransacties geldt een redelijke termijn na de Opdrachtdatum.

5.3 De Bank is niet gehouden de juistheid van de in de Betaalopdracht vermelde gegevens te verifiëren.

5.4 De Bank voert de Betaalopdracht van Cliënt uit indien aan alle onderstaande voorwaarden voor uitvoering van de Betaalopdracht is voldaan. Hiervoor geldt dat:

- de minimaal vereiste gegevens zijn verstrekt: rekeningnummer en naam van Cliënt, bedrag, muntsoort, het IBAN/rekeningnummer en naam van de Begunstigde en BIC-code van de bank of betaaldienstaanbieder van de Begunstigde;
- er voldoende saldo of voldoende kredietruimte is op de Geld- en Effectenrekening van Cliënt;
- er geen aan Cliënt toerekenbare tekortkoming is (in de nakoming van onderhavige of andere voorwaarden die gelding hebben tussen de Bank en Cliënt);
- Cliënt bevoegd is om over de Geld- en Effectenrekening te beschikken;
- (indien van toepassing) Cliënt een geldige volmacht heeft afgegeven voor de Betaalopdracht;
- de geldende voorschriften en procedures van de Bank zijn gevolgd;
- de Betaalopdracht in een courante valuta luidt;
- de uitvoering van de Betaalopdracht wettelijk is toegestaan;
- er geen aanwijzingen zijn voor fraude of misbruik;
- de bank of andere betaaldienstaanbieder van de Begunstigde behoort tot het netwerk voor betalingsverkeer van de Bank;
- de Bank geen andere reden heeft tot het niet uitvoeren van de Betaalopdracht.

5.5 De Bank zal Cliënt aanwijzingen geven voor het juist en volledig verstrekken van de Betaalopdracht.

5.6 De Bank kan onverkort een beroep doen op eventuele gronden om een Betaalopdracht te weigeren of de uitvoering op te schorten.

5.7 Herroepen van een Betaalopdracht is niet meer mogelijk indien de voor de Betaalopdracht vereiste handelingen, volgens de aanwijzingen van de Bank, door Cliënt zijn voltooid.

5.8 Niet-uitvoering

De Bank informeert Cliënt mondeling of schriftelijk indien zij een Betaalopdracht niet uitvoert (wegens weigering van de Bank om de Betaalopdracht uit te voeren of onuitvoerbaarheid van de Betaalopdracht), tenzij er regels zijn die zich verzetten tegen het informeren van Cliënt over de reden van het niet uitvoeren van de Betaalopdracht of er voor de Bank zwaarwegende redenen zijn om Cliënt niet te informeren over de reden.

5.9 Indien de Begunstigde de betaling niet of niet tijdig

heeft ontvangen, kan de Bank het bedrag van de opgedragen betaling alleen dan voor rekening van Cliënt brengen indien zij aantoonst dat de betaling de bank of andere betaaldienstaanbieder van de Begunstigde heeft bereikt. Buiten dat geval zal de Bank een eventuele debitering die reeds heeft plaatsgevonden met inachtneming van de oorspronkelijke rentedatum ongedaan maken.

Artikel 6. Limieten

De Bank kan limieten stellen aan de voor Cliënt uit te voeren Betaalopdrachten (bijvoorbeeld aan de omvang of aantallen daarvan). Afhankelijk van het soort Betaalopdracht, de wijze waarop deze Betaalopdracht wordt verstrekt en/of overige omstandigheden, kunnen deze limieten verschillen. De Bank verstrekt Cliënt de informatie over limieten als voornoemd via het Overzicht Betaaldiensten, haar Website(s) of anderszins.

Artikel 7. Valutawissel en rente

De Bank mag op de Geld- en Effectenrekening te administreren bedragen die niet in de valuta van de Geld- en Effectenrekening luiden door valutawissel omzetten in de valuta van de Geld- en Effectenrekening. Valutawissel wordt bij Uitgaande Overboekingen uitgevoerd op de Opdrachtdatum en bij Binnenkomende Overboekingen op de datum van creditering, op basis van de door de Bank vastgestelde koers zoals die ten tijde van de uitvoering van de valutawissel geldt. In het Overzicht Betaaldiensten en/of op haar Website(s) is vermeld hoe deze wisselkoersen, alsmede de voor de Geld- en Effectenrekening toepasselijke actuele rentes bij de Bank kunnen worden opgevraagd. De Bank kan wisselkoersen en rentepercentages, ook zonder voorafgaande kennisgeving aan Cliënt en met onmiddellijke ingang, wijzigen.

Artikel 8. Kosten

Informatie over de kosten voor Betaaldiensten zijn geplaatst op het Overzicht Betaaldiensten en/of op de Website(s).

Artikel 9. Informatie/opgaven

De Bank verstrekt minimaal maandelijks een opgave aan Cliënt met relevante informatie over de Betaaltransacties die ten laste of ten gunste van de Geld- en Effectenrekening van Cliënt hebben plaatsgevonden.

Artikel 10. Ingangsdatum en SEPA-Incasso

De Bank zal de ingangsdatum voor SEPA-incasso's

en informatie over deelnemende banken verstrekken in haar Overzicht Betaaldiensten en/of op de Website(s).

Artikel 11. Klachten

Indien er naar het oordeel van Cliënt klachten zijn over het niet of niet juist uitvoeren van Betaalopdrachten, dan dient (dienen) de belanghebbende(n) dit aan de Bank zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen één jaar nadat de Betaalopdracht is gegeven of nadat belanghebbende(n) een nalatigheid of onjuistheid heeft (hebben) geconstateerd, te melden. Indien tussen Cliënt en de Bank een geschil ontstaat over de uitvoering van de Betaalopdracht, kan Cliënt het geschil desgewenst voorleggen aan de bevoegde Nederlandse rechter of aan het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (zie www.kifid.nl).

Artikel 12. Aansprakelijkheid

De Bank is behoudens opzet of grove schuld niet aansprakelijk voor de indirecte en gevolgschade van Cliënt. Indirecte en gevolgschade komen voor rekening en risico van Cliënt.

Artikel 13. Wijziging

De Bank kan met inachtneming van een termijn van tenminste 2 (twee) maanden deze Voorwaarden Betaaldiensten steeds aanvullen en/of wijzigen. Alle wijzigingen en/of aanvullingen zijn voor Cliënt bindend, 2 (twee) maanden nadat zij schriftelijk door de Bank aan Cliënt zijn medegedeeld. Indien de Bank wijzigingen als hier bedoeld publiek bekend maakt op haar Website(s) staat dit gelijk aan schriftelijke kennisgeving aan Cliënt. Indien en wanneer de Bank wijzigingen en/of aanvullingen als hier bedoeld op haar Website(s) publiceert, zal zij Cliënt daarvan in kennis stellen door vermelding op een (effecten) nota of anderszins. Cliënt is aan de gewijzigde en/of aangevulde voorwaarden gebonden en deze zullen van toepassing zijn, tenzij Cliënt de relatie met de Bank opzegt.

Artikel 14. Duur en beëindiging

De relatie tussen de Bank en Cliënt waarop deze Voorwaarden Betaaldiensten van kracht zijn, is aangegaan voor onbepaalde tijd.

Cliënt kan de relatie waarvan de Voorwaarden Betaaldiensten onderdeel zijn door opzegging aan de Bank beëindigen. De beëindiging van de relatie met betrekking tot de Voorwaarden Betaaldiensten gaat in per de laatste dag van de maand waarin de

opzegging de Bank bereikt. De Bank kan de relatie waarop de Voorwaarden Betaaldiensten van toepassing zijn door opzegging aan Cliënt beëindigen met inachtneming van een opzegtermijn van ten minste twee maanden. Gedurende de afwikkeling van de relatie blijft ieder der partijen gebonden aan de onderhavige voorwaarden alsmede aan alle overige toepasselijke voorwaarden en overeenkomsten, waaronder begrepen de verpanding bedoeld in artikel 24 van de Algemene Bankvoorwaarden.

Voorwaarden Gezamenlijke Rekening

Ingeval er sprake is van een gezamenlijke rekening geldt het volgende:

a. Bevoegdheid

De rekeninghouders zijn zowel gezamenlijk als ieder afzonderlijk gerechtigd om over de rekening te beschikken, waaronder begrepen het geven van betaalopdrachten en het opnemen van gelden.

b. Hoofdelijkheid

De rekeninghouders zijn ieder hoofdelijk jegens de Bank aansprakelijk voor alle bestaande en toekomstige verplichtingen van de Cliënt uit hoofde van de door de Bank verrichte diensten. Ieder van hen is tot het gehele saldo van de Rekening(en) gerechtigd, met dien verstande dat betaling door de Bank aan één rekeninghouder de Bank ook ten opzichte van de andere rekeninghouder(s) bevrijdt.

c. Verrekeningsbevoegdheid

De Bank is steeds bevoegd een positief saldo van de gezamenlijke rekening te verrekenen met een negatief saldo op naam van één van de houders van de gezamenlijke rekening, gelijk de Bank bevoegd is een negatief saldo van de gezamenlijke rekening te verrekenen met een positief saldo op naam van één of beide houders van de gezamenlijke rekening.

d. Goedkeuring mede-rekeninghouder(s)

De Bank is bevoegd om voor opdrachten van een rekeninghouder de goedkeuring van de andere rekeninghouder(s) te verlangen en zonder die goedkeuring betalingsopdrachten niet uit te voeren.

e. Debetstanden

Op de gezamenlijke rekening kunnen debetstanden worden toegestaan op verzoek van één van de rekeninghouders, zonder dat de Bank de andere rekeninghouders daarvan op de hoogte hoeft te stellen.

f. Goedkeuring bankbescheiden

Goedkeuring door één rekeninghouder van bank-

bescheiden geldt tevens als goedkeuring door de andere rekeninghouder(s).

g. Overlijden rekeninghouder

Het overlijden van één rekeninghouder brengt geen verandering in de bevoegdheid van de andere rekeninghouder(s).

h. Opzegging

Opzegging van de gezamenlijke rekening of wijziging van de tenaamstelling kan alleen op schriftelijk verzoek van de rekeninghouders gezamenlijk geschieden. Na opzegging blijven de rekeninghouders hoofdelijk verbonden voor al hetgeen de Bank terzake van de gezamenlijke rekening te vorderen heeft.

Voorwaarden Opties en andere Derivaten

Artikel 1. Toepasselijkheid

Indien en zodra de Bank voor de Cliënt een transactie in opties of andere effectenderivaten verricht, zijn de onderhavige voorwaarden van toepassing op de relatie tussen Bank en Cliënt. Gebruikte terminologie heeft dezelfde betekenis als in de Voorwaarden voor Effectendienstverlening tenzij uit de context anders blijkt.

Artikel 2. Bijzonderheden van opties en andere effectenderivaten

De bijzondere kenmerken van opties en andere effectenderivaten, de rechten en verplichtingen die daarin in het algemeen zijn vervat of daaruit voortvloeien voor Cliënt en Bank, de systematiek van de handel daarin, de risico's daaraan verbonden, hoe een positie wordt uitgeoefend of assigned en wat daarvan de gevolgen zijn, zijn beschreven in het document Kenmerken van Effecten en daaraan verbonden specifieke Risico's, en alle overige voorwaarden en bepalingen waarvan Cliënt de toepasselijkheid heeft aanvaard.

Artikel 3. Positie- of Uitoefenlimieten

Indien naar het uitsluitend oordeel van de Bank zwaarwegende redenen zulks vergen ter bescherming van de belangen van de Cliënt, de Bank, andere cliënten of een adequate marktwerking, of indien de Beurs, de Reglementering of een toezichthouder zulks voorschrijven, kan de Bank limieten stellen aan door de Cliënt in een of meer Effecten ingenomen of in te nemen posities of uitoefeningsinstructies voor opties of andere effectenderivaten.

Artikel 4. Exercise en assignment

4.1 Indien de Bank door haar clearing member of het

Clearinginstituut uit hoofde van shortposities in callopties, putopties, termijncontracten of andere effectenderivaten wordt aangewezen tot levering of afname van de onderliggende waarden of tot verrekoning, wijst de Bank daartoe een of meer cliënten en posities van cliënten aan door middel van willekeurige loting ('at random').

- 4.2 Een optie die 'in the money' is en waarvoor expiratie nadert kan automatisch worden uitgeoefend indien daarin naar berekening van het Clearinginstituut (nog) enige waarde zit. De kosten die aan de exercise en daaropvolgende afwikkeling verbonden zijn voor Cliënt, kunnen de waarde of de opbrengst overtreffen. Een dergelijk verlies is voor rekening van Cliënt. De Bank is niet verplicht, Cliënt voorafgaand aan expiratedata voor dat risico te waarschuwen. Bij gebreke van een tijdige instructie van Cliënt op de laatste handelsdag voor expiratie is de Bank bevoegd maar niet verplicht, om expirerende opties voor rekening van Cliënt uit te oefenen of de desbetreffende longpositie te sluiten, indien zulks naar redelijke verwachting van de Bank in het voordeel van Cliënt zal zijn.

Artikel 5. Marginverplichtingen

- 5.1 Met betrekking tot iedere voor zijn rekening geschreven of te schrijven optie en geopende of te openen positie in termijncontracten, is de Cliënt verplicht om onmiddellijk aan de Bank zekerheid (margin) te stellen en te handhaven ten minste tot de minimumhoogte en in de vorm zoals van tijd tot tijd bepaald door de Beurs of een bevoegde toezichthouder of de Bank zelf, echter onverminderd het recht van de Bank om te allen tijde, op welke gronden ook, margin in andere vorm en tot een andere hoogte hoger dan het minimum te verlangen mits dit naar het redelijk oordeel van de Bank nodig of wenselijk is ter bescherming van de belangen van de Bank of van de Cliënt zelf.
- 5.2 De Bank kan te allen tijde verlangen dat de Cliënt de geschatte margin samenhangende met een order verschaft voordat de order wordt uitgevoerd en dat de Cliënt een eventueel margintekort opheft voordat een nieuwe order wordt uitgevoerd.
- 5.3 De Bank zal van tijd tot tijd – en op verzoek van de Cliënt tussentijds – aan de Cliënt mededeling doen van de hoogte van de met zijn positie samenhangende dekkingseis.
- 5.4 Op verzoek van de Cliënt zal de Bank margin die niet langer vereist is terugbetalen, terugleveren of vrijgeven.
- 5.5 In aanvulling op het bepaalde bij artikel 20 van de

Algemene Bankvoorwaarden dient de Cliënt aan ieder bloot eerste verzoek tot het storten of bijstorten van margin steeds onmiddellijk te voldoen. Bij een verzoek tot storting of bijstorting als hiervoor bedoeld maakt de Bank gebruik van de vorm en het (tele)communicatiemiddel (telefoon, brief, fax, e-mail etc.) dat zij naar de omstandigheden van het geval met het oog op de belangen van de Cliënt of van de Bank redelijk acht. In het geval van Vermogensbeheer draagt de Bank voor rekening en risico van de Cliënt zorg dat aan de marginvoorschriften van dit artikel is voldaan.

Voorwaarden Baissetransacties

Artikel 1. Toepasselijkheid

Indien en zodra de Bank een baissetransactie verricht voor rekening van Cliënt, hebben de onderhavige voorwaarden in de relatie tussen Bank en Cliënt kracht van overeenkomst. Gebruikte terminologie heeft dezelfde betekenis als in de Algemene Voorwaarden voor Effectendiensten tenzij uit de context anders blijkt.

Artikel 2. Baissetransacties, aanvaarding risico

Onder baissetransactie wordt verstaan een verkoop van aandelen en/of obligaties ('Effecten') die Cliënt niet bezit. De Cliënt doet een baissetransactie in de verwachting dat de koers van de betreffende Effecten zal dalen, waardoor hij winst verwacht te behalen. Cliënt aanvaardt het risico dat hij de verkochte Effecten later voor een hogere prijs moet terugkopen, waardoor het verlies groot en in theorie zelfs oneindig kan zijn.

Artikel 3. Bank niet gehouden baissetransacties te doen

De Bank is niet verplicht om een door de Cliënt gewenste baissetransactie uit te voeren en is geheel vrij om te bepalen in welke Effecten, voor welke omvang en welke looptijd zij orders voor baissetransacties wil uitvoeren. Op verzoek van Cliënt deelt de Bank dit vooraf mee.

Artikel 4. Zekerheid

Met betrekking tot iedere voor zijn rekening geopende of te openen baissepositie is Cliënt verplicht om aan de Bank zekerheid te stellen en te handhaven (hierna ook te noemen 'dekking') tot tenminste de volgende (minimum) hoogte, steeds uitgedrukt in een percentage van de actuele marktwaarde van de betreffende Effecten:

- aandelen: 150%
- staatsobligaties: 110%
- overige obligaties: 130%

Als dekking zal dienen:

(i) de verkoopopbrengst van de bij het aangaan van de baissepositie verkochte Effecten; en (ii) de in artikel 18 van de Algemene Bankvoorwaarden bedoelde zaken, waardepapieren, vorderingen en goederen zoals tegoeden in gelden en Effecten op rekeningen ten name van Cliënt bij de Bank welke op grond van de toepasselijke algemeen geldende of specifieke voorwaarden en bedingen aan de Bank zijn verpand en/of ten aanzien van welke de Bank een verrekeningsrecht heeft, alsmede al zodanige andere tegoeden, waarden en goederenrechtelijke zekerheidsrechten als de Bank te eniger tijd als zekerheid van Cliënt zal aanvaarden. De aan de zekerheden toe te kennen dekkingswaarde is gelijk aan de waarde die de Bank hanteert bij effectenbevoorschotting. De verkoopopbrengst van de bij het aangaan van de baissepositie verkochte Effecten zal, zolang de baissepositie niet is afgewikkeld geadministreerd worden op de Effectenrekening over het saldo waarvan geen creditrente vergoed zal worden, tenzij schriftelijk anders overeengekomen.

Artikel 5. Aanpassing dekkingsverplichting

De in artikel 4 genoemde minimumdekking kan (zowel in het algemeen als voor een specifiek fonds) eenzijdig door de Bank verhoogd worden – respectievelijk kan de Bank aanvullende dekking vorderen – indien naar het uitsluitend oordeel van de Bank een verhoogd risico aanwezig is bijvoorbeeld wegens beperkte handelbaarheid van het fonds, het belang dat zich in vaste hand bevindt, beperkte leenmogelijkheid, volatiliteit van het fonds of van de gehele markt, dan wel indien bijzondere marktomstandigheden, maatschappelijke omstandigheden of omstandigheden in de sfeer van persoon of bedrijf van Cliënt naar het uitsluitend oordeel van de Bank daartoe aanleiding geven, alsmede indien de bevoegde toezichthouder (minimum) dekkingseisen voor baisseposities stelt of verhoogt.

Artikel 6. Waardering zekerheden, aanvullende zekerheid

De Bank zal na het slot van iedere beursdag – en indien omstandigheden als bedoeld in artikel 5 naar het uitsluitend oordeel van de Bank daartoe aanleiding geven eventueel ook in de loop van de beursdag – de baisseposities en de daarvoor gestelde zekerheden (her)waarderen op basis van de actuele marktwaarde. Indien daaruit een dekkingstekort blijkt is Cliënt verplicht om op eerste verzoek van de Bank onmiddellijk aanvullende zekerheid te stellen. Indien Cliënt daaraan niet voldoet is de Bank

gerechtigd baisseposities, zonder nadere ingebrekestelling voor rekening en risico van Cliënt te sluiten.

Artikel 7. Verplichte sluiting baisseposities

De Bank is te allen tijde gerechtigd te eisen dat de Cliënt een baissepositie sluit. Wanneer de Bank de Cliënt aanzegt dat de baissepositie gesloten moet worden, is Cliënt daartoe verplicht binnen de door de Bank aan Cliënt meegedeelde termijn. Indien Cliënt daarmee in verzuim is of dreigt te geraken – al dan niet in verband met omstandigheden als bedoeld in artikel 5 – is de Bank gerechtigd, namens Cliënt de baissepositie te sluiten en is de Bank gemachtigd om de rekening van Cliënt te debiteren voor alle daaruit voortvloeiende kosten.

Artikel 8. Leentransacties

De Bank is vrij om te beslissen of zij al dan niet ter gelegenheid van de baissepositie of te eniger tijd gedurende het bestaan van de baissepositie de Effecten die het betreft inleent van een derde. Wanneer de Bank niet in staat is de Effecten (tegen redelijke kosten) in te lenen kan de Bank weigeren de order voor de betreffende baissepositie uit te voeren. De Bank is gerechtigd om zonder toestemming van de Cliënt de baissepositie voor rekening van de Cliënt te sluiten indien, om welke reden ook, de door de Bank ingeleende Effecten door de Bank teruggeleverd moeten worden aan de derde.

Artikel 9. Vergoedingen

De Cliënt is gedurende het bestaan van een baissepositie aan de Bank een vergoeding verschuldigd, die bestaat uit:

- a. een met de Bank overeen te komen baisse vergoeding, en
- b. alle dividenden, rente, claimrechten en alle overige voordelen, opbrengsten, vruchten en inkomsten hoe ook genaamd – uitgezonderd koerswinst op de Effecten zelf – welke de Cliënt zou hebben ontvangen als hij de betreffende Effecten in (long) positie zou hebben gehad (hierna te noemen: de opbrengsten); danwel de tegenwaarde van die opbrengsten in contanten.

Indien deze opbrengsten in geld worden uitgekeerd zal de Bank de geldrekening van de Cliënt daarvoor belasten op de datum van betaalbaarstelling van die opbrengsten. Indien deze opbrengsten in Effecten worden uitgekeerd zal de Bank deze voor rekening en risico van de Cliënt aankopen. In geval

de opbrengsten met een keuze element betaalbaar worden gesteld bepaalt de Bank deze keuze.

Algemene Voorwaarden van Kredietverlening

1. Definities

Artikel 1

In de onderhavige voorwaarden, in de kredietovereenkomst en in andere stukken opgemaakt in verband met de kredietverlening wordt verstaan onder:

- a. **Afsluitprovisie:** de aan de bank verschuldigde vergoeding ten belope van het in de kredietovereenkomst genoemde bedrag dan wel berekend naar het in de kredietovereenkomst genoemde percentage van de kredietlimiet dan wel de hoofdsom;
- b. **Bank:** Theodoor Gilissen Bankiers N.V., gevestigd te Amsterdam, alsmede haar rechtsopvolger(s);
- c. **Bereidstellingsprovisie:** de aan de bank verschuldigde vergoeding berekend naar het in de kredietovereenkomst genoemde percentage van de niet opgenomen hoofdsom dan wel het grootste niet opgenomen gedeelte daarvan in de voorafgaande kalendermaand;
- d. **Debiteur:** degene(n) aan wie het krediet ter beschikking wordt gesteld, de medeschuldenaar(s) daaronder begrepen, zowel tezamen als ieder afzonderlijk, alsmede – ingeval van hypothecair krediet – degene die aan de bank een recht van hypotheek heeft verstrekt tot zekerheid van de nakoming van de schuld van debiteur, alsmede de rechtsopvolger(s) van de genoemden;
- e. **Effectenkrediet:** krediet als bedoeld in artikel 27 van de onderhavige voorwaarden;
- f. **Hypothecair krediet:** een vaste lening in het kader waarvan de debiteur ten gunste van de bank een recht van hypotheek vestigt;
- g. **Krediet:** de krachtens de kredietovereenkomst te verstrekken of verstrekte geldlening in de vorm van een krediet in rekeningcourant, een effectenkrediet, een vaste lening, een hypothecair krediet of in welke andere vorm dan ook;
- h. **Krediet in rekeningcourant:** een krediet waarbij de bank en de debiteur zijn overeengekomen dat de debiteur tot de kredietlimiet een debetsaldo bij de bank mag aanhouden, al dan niet onder nadere voorwaarden gesteld in de kredietovereenkomst;
- i. **Kredietovereenkomst:** alle afspraken tussen bank en debiteur die tezamen de juridische inhoud bepalen van de kredietrelatie;
- j. **Onderhavige voorwaarden:** de Algemene Voor-

waarden van Kredietverlening van de bank, met inbegrip van de daarin opgenomen algemeen geldende voorwaarden voor bijzondere kredietvormen;

- k. **Onderpand:** elke ten behoeve van de bank middels recht van hypotheek of pand verbonden zaak;
- l. **Rentevastperiode:** de als zodanig in de kredietovereenkomst aangeduide periode waarbinnen de overeengekomen rente niet door de bank zal worden gewijzigd;
- m. **Schuld:** de debetstanden en hoofdsommen met rente, vergoedingen en kosten, boetes mede daaronder begrepen en verder al hetgeen de bank te eniger tijd van de debiteur uit welken hoofde – al of niet onder voorwaarden – ook te vorderen heeft of te vorderen zal hebben, waaronder (doch niet beperkt tot) de kosten die de bank heeft gemaakt in verband met de niet en/of niet tijdige nakoming door de debiteur van zijn verplichtingen jegens de bank;
- n. **Vaste lening:** een krediet waarbij door de bank aan de debiteur een in beginsel vast bedrag (de hoofdsom) wordt verstrekt, al dan niet in termijnen, en al dan niet onder nadere voorwaarden gesteld in de kredietovereenkomst;
- o. **Zekerheid:** enig aan de bank tot zekerheid voor de betaling van (een gedeelte van) de schuld strekkend goed, alsmede de (zekerheids)rechten van de bank op dat goed, alsmede borgstelling, door derde(n) verstrekte garantie en hoofdelijk medeschuldenaarsschap alsmede een verklaring aan de bank op eerste verzoek van de bank een bepaalde zekerheid te verstrekken.

2. Algemene bepalingen

Artikel 2. Acceptatie kredietaanvraag

- 2.1 De kredietovereenkomst komt tot stand door een schriftelijk aanbod van de bank en schriftelijke aanvaarding door de debiteur.
- 2.2 De bank is vrij en bevoegd elke aanvraag tot kredietverlening (ook indien afkomstig van een bestaande debiteur) toe of af te wijzen, zonder opgaaf van redenen.
- 2.3 De bank is vrij en bevoegd om naast de in artikel 17 bedoelde toetsing inlichtingen in te winnen omtrent de aanvrager/debiteur bij derden, in het bijzonder bij andere kredietverstrekkers en/of bedrijven en instellingen die daartoe faciliteiten aanbieden.
- 2.4 De aanvrager dient zich ten genoegen van de bank en in overeenstemming met geldende wet en regel-

geving te identificeren. De bank is vrij en bevoegd om gegevens van de aanvrager/debiteur te toetsen aan frauderegistratiesystemen en systemen voor de geldigheidscontrole op identiteitsdocumenten.

- 2.5 De bank is vrij en bevoegd om kredietwaardigheid, financiële positie, draagkracht en aflossingscapaciteit van aanvrager/debiteur te onderzoeken en te laten meewegen in haar discretionaire beslissingsbevoegdheid om de aanvraag toe of af te wijzen.
- 2.6 Indien de bank zich heeft aangesloten bij brancheorganisaties resp. gedragscodes heeft onderschreven welke normen aanbevelen resp. bevatten omtrent toe of afwijzing van kredieten, kan een aanvrager of debiteur daaraan nimmer enig recht ontleen jegens de bank.

Artikel 3. Terbeschikkingstelling en boeking

- 3.1 De bank zal ten name van de debiteur zodanige rekeningen openen als zij nodig acht ter deugdelijke administratie van de kredietrelatie.
- 3.2 Onverminderd het overigens in de onderhavige voorwaarden bepaalde, is de verplichting van de bank tot verstrekking van (het niet opgenomen gedeelte van) het krediet opgeschort gedurende de periode dat zich één van de omstandigheden als bedoeld in artikel 7 voordoet en/of zolang aan enige andere voorwaarde voor de terbeschikkingstelling van het krediet niet is voldaan.
- 3.3 Verschuldigde rente(s), aflossing(en), provisie(s), eventuele boete(s) en kosten zullen, per de vervaldag dan wel bij het verschuldigd worden, door de bank worden geboekt ten laste van de toepasselijke rekening van de debiteur. Bij een krediet in vreemde valuta zullen rente(s) en aflossing(en) in beginsel ten laste of ten gunste van het desbetreffende vreemde valutasaldo worden geboekt, doch provisie(s), boete(s) en kosten in beginsel ten laste van een saldo in euro's.
- 3.4 De debiteur dient steeds voor voldoende saldo op de desbetreffende rekening(en) te zorgen om bedoelde boekingen zonder limietoverschrijding c.q. debetstand op een rekening, waar dat niet is toegestaan, mogelijk te maken.

Artikel 4. Overdracht, ondeelbaarheid en gebruik

- 4.1 De bank heeft het recht haar rechten uit de kredietovereenkomst geheel of gedeeltelijk over te dragen aan derden. De debiteur is verplicht aan een dergelijke overdracht mee te werken. De kosten van deze overdracht komen ten laste van de bank.
- 4.2 Bij gehele of gedeeltelijke overdracht zullen de door of ten behoeve van de debiteur verstrekte zekerheden eveneens kunnen worden overgedragen voor zover de bank dit raadzaam zal achten. Voor

zover nodig is de debiteur verplicht daaraan mee te werken en alle handelingen te verrichten die de bank wenselijk acht om een dergelijke overdracht te bewerkstelligen. De kosten van deze overdracht komen ten laste van de bank.

- 4.3 Eventuele vorderingsrechten van de debiteur op de bank uit de kredietovereenkomst zijn niet overdraagbaar.
- 4.4 De verplichtingen van de debiteur uit de kredietovereenkomst zijn ondeelbaar en zo de debiteur uit verschillende (rechts)personen bestaat zijn zij hoofdelijk jegens de bank voor de gehele schuld aansprakelijk.
- 4.5 Het krediet mag niet worden aan gewend voor rentearbitrage en/of valutaarbitrage.

Artikel 5. Betaling door de debiteur

- 5.1 Vanaf de dag dat de debiteur onder de kredietovereenkomst enige betaling verschuldigd wordt, zal de bank het desbetreffende verschuldigde bedrag in de desbetreffende valuta ten laste brengen van de toepasselijke rekening van de debiteur, met dien verstande dat, indien de boeking met inachtneming van een bevoegd door de bank verlaagde of opgezegde limiet zou leiden tot overschrijding van de kredietlimiet c.q. tot een debetstand op een rekening waarbij een debetstand niet is toegestaan, de debiteur van rechtswege in verzuim zal zijn en het de bank daarnaast vrijstaat om het bedrag op andere wijze te boeken. Indien een vervaldag een dag is waarop TARGET (Trans European Automated Real Time Gross Settlement Express Transfer System) is gesloten, geldt als vervaldag de eerstvolgende dag waarop TARGET is geopend.
- 5.2 De debiteur is niet gerechtigd tot verrekening, inhouding of opschorting van enige betaling aan de bank.
- 5.3 Ingeval enig verschuldigd bedrag op de vervaldag niet, of niet ten volle, is ontvangen c.q. indien de toepasselijke rekening onvoldoende ruimte biedt, zal de debiteur over het achterstallige bedrag, vanaf de vervaldag, waarbij een gedeelte van een maand voor een volle maand wordt gerekend, aan de bank een onmiddellijk opeisbare boete verschuldigd zijn van één procent rente per maand, onverminderd de overige verplichtingen van de debiteur.
- 5.4 Elke betaling, ongeacht een andersluidende omschrijving of instructie van de debiteur, wordt in de volgorde afgeboekt op de schuld: eerstens ter voldoening van kosten waaronder mede begrepen boetes, vervolgens ter voldoening van rente, en tenslotte ter voldoening van de hoofdsom.

Artikel 6. Rente en provisies

- 6.1 Tenzij anders overeengekomen, zal bij de berekening van enige rente elke maand op het juiste aantal dagen en elk jaar op 360 dagen worden gesteld.
- 6.2 In afwijking van het overigens bepaalde is de rente direct verschuldigd bij:
- a. aflossing, waaronder begrepen vervroegde aflossing, van een vaste lening respectievelijk per de dag dat de vaste lening is opgezegd;
 - b. opzegging en opeising van een krediet in rekeningcourant.
- 6.3 Op een rekeningcourant zal de bank aan de debiteur creditrente vergoeden naar een percentage dat dagelijks door de bank zal worden vastgesteld, berekend over het valutaire saldo ten gunste van de debiteur aan het eind van iedere dag, achteraf te betalen per de eerste dag van het daaropvolgende kalender kwartaal.
- 6.4 De bank publiceert de hoogte, samenstelling, referentierentevoet van de debetrentevoet, alsook de termijnen, de voorwaarden en de procedure voor wijziging van de debetrentevoet op haar Website(s).
- 6.5 Bereidstellingsprovisie is verschuldigd per de laatste dag van iedere kalendermaand.
- 6.6 Afsluitprovisie is éénmalig verschuldigd per het moment van totstandkoming van de kredietovereenkomst.
- 6.7 Het aangaan van een kredietovereenkomst, vereist het aanhouden van ten minste een rekening bij de bank. Daaraan kunnen kosten zijn verbonden, welke de Bank publiceert op haar Website.

Artikel 7. Onmiddellijke opeisbaarheid

Onverminderd het overigens tussen de bank en de debiteur overeengekomene zal de schuld met de verschuldigde rente(s), provisie(s), vergoeding(en), boete(s) en kosten terstond en in zijn geheel opeisbaar zijn in elk van de volgende gevallen:

- a. bij niet, nietsijdige en/of nietvolledige nakoming van enige betalingsverplichting of andere verplichting jegens de bank uit hoofde van de kredietovereenkomst of enige andere tussen partijen van kracht zijnde overeenkomst;
- b. bij faillissement, aanvraag van surséance van betaling, aanbidding van akkoord buiten faillissement van de debiteur of bij boedelafstand, bij eigen aangifte van faillissement en bij aanvraag van faillissement;
- c. indien de debiteur overlijdt of verklaring wordt gedaan van vermoedelijk overlijden;
- d. indien de debiteur onder curatele wordt gesteld of indien de debiteur op andere wijze handelingsonbekwaam wordt, of zijn vermogen geheel of gedeeltelijk onder bewind komt;

- e. indien de debiteur een rechtspersoon, een vennootschap onder firma, een commanditaire vennootschap of een maatschap is:
 - bij ontbinding van het maatschaps of vennootschapscontract;
 - bij ontbinding en/of liquidatie dan wel bij besluit tot ontbinding en/of liquidatie;
 - bij verlies van rechtspersoonlijkheid van de debiteur;
 - bij het uittreden van een of meer vennoten of leden van de maatschap;
- f. bij verhuur of vervreemding van de onderneming van de debiteur of indien het doel van de onderneming (feitelijk of statutair) wordt gewijzigd;
- g. in alle gevallen waarin debiteur de vrije beschikking over zijn vermogen verliest;
- h. bij inkoop van eigen aandelen, terugbetaling op aandelen, ontheffing van de verplichting tot storting op niet volgestorte aandelen, dan wel een besluit of voornemen tot die handelingen, en als gevolg daarvan naar het oordeel van de bank de gerede kans bestaat dat de verhaalbaarheid van de schuld beduidend zal verminderen;
- i. indien op een naar het oordeel van de bank substantieel deel van het vermogen en/of inkomen van de debiteur beslag wordt gelegd of indien hij, op welke andere wijze dan ook, de beschikking over een naar het oordeel van de bank substantieel deel van zijn vermogen en/of inkomen verliest;
- j. bij ontbinding van de gemeenschap, waarin de debiteur is gehuwd, of ingeval door hem huwelijkse voorwaarden opgemaakt of gewijzigd worden, en als gevolg daarvan naar het oordeel van de bank gerede kans bestaat dat de verhaalbaarheid van de schuld beduidend zal verminderen, alsmede indien de debiteur boedelafstand doet of indien hij zijn woonplaats heeft verlaten zonder voldoende orde op het bestuur of beheer van zijn goederen te hebben gesteld;
- k. indien een der onder sub b. tot en met j. genoemde omstandigheden zich voordoet ten aanzien van een borg, een garant, een hoofdelijk medeschuldenaar of degene die terzake van de lening in enige andere vorm zekerheid aan de bank heeft gegeven, alsmede indien een jegens de bank ten behoeve van de debiteur gestelde borgtocht of garantie door de borg of garant wordt opgezegd, ingetrokken of vernietigd;
- l. indien een der onder sub b. tot en met k. genoemde omstandigheden zich voordoet ten

- aanzien van een onderneming die een controle-rend belang heeft in het bedrijf van de debiteur;
- m. indien een derde, die tot zekerheid van de nakoming door de debiteur van diens verplichtingen jegens de bank uit hoofde van de kredietovereenkomst (of uit welken andere hoofde ook) persoonlijke en/of zakelijke zekerheden aan de bank heeft verstrekt dan wel zal verstrekken, enige verplichting welke hij bij de desbetreffende overeenkomst(en) van zekerheidsstelling op zich heeft genomen, niet, niet tijdig of niet behoorlijk nakomt en/of de desbetreffende zekerhe(i)d(en) niet, niet tijdig of niet geheel wordt (worden) verstrekt;
- n. (I) bij verlies, vernietiging, tenietgaan of verval-len, door welke oorzaak ook, dan wel dreiging daartoe, van enige zekerheid, alsmede bij een belangrijke waardevermindering van enige zekerheid;
- (II) bij gehele of gedeeltelijke inbeslagneming of vervreemding van enige zekerheid of anderszins uit het vermogen, van degene die de zekerheid heeft verstrekt, raken van enige zekerheid;
- (III) indien enige andere schuld aan enige andere schuldeiser dan de bank, waarvoor enige zekerheid verbonden mocht zijn, opeisbaar wordt;
- (IV) indien de debiteur niet binnen 24 uur na daartoe gedaan verzoek aanvullende zekerheden heeft verstrekt of aan een zodanig gedeelte van zijn verplichtingen jegens de bank heeft voldaan dat, zulks eveneens naar het oordeel van de bank, de aan de bank verleende zekerheden tezamen weer als voldoende dekking kunnen worden aangemerkt voor de bestaande verplichtingen jegens de bank;
- o. indien het krediet niet wordt aangewend voor het doel waartoe het krachtens de kredietovereenkomst of de onderhavige voorwaarden is verstrekt;
- p. indien naar het oordeel van de bank gerede kans bestaat dat de verhaalbaarheid van de schuld zal verminderen;
- q. indien de debiteur een fusie of samenwerkingsverband met een of meer derden aangaat of indien zich, al of niet als gevolg van aandelenoverdracht, een naar het oordeel van de bank ingrijpende wijziging voordoet in de zeggenschap over de debiteur en/of de door hem gedreven onderneming;
- r. indien de debiteur naar het redelijk oordeel van

de bank onjuiste en/of onware inlichtingen aan de bank heeft verstrekt, en de bank de kredietovereenkomst niet zou zijn aangegaan of niet zou hebben doen voortduren indien haar de juiste en/of ware inlichtingen zouden zijn verstrekt;

s. indien de rekeningcourantrelatie tussen de bank en debiteur om welke reden dan ook wordt beëindigd.

Artikel 8. Gevolg tussentijdse opeising

In geval van onmiddellijke opeisbaarheid van (enig onderdeel van) de schuld, zal de gehele schuld en zullen alle overige door de bank aan de debiteur verleende kredieten eveneens opeisbaar zijn.

Artikel 9. Contractuele boete

Ingeval zich een of meer omstandigheden voordoen als genoemd in artikel 7 sub a, b, h, i, k, m, n, o of r, ongeacht of de bank naar aanleiding daarvan tot tussentijdse opeising overgaat, is de debiteur een direct opeisbare vergoeding verschuldigd van 2,5% (twee en een half procent) van de schuld onverminderd het recht van de bank op schadevergoeding op basis van de wet of overeenkomst.

Artikel 10. Informatie van de debiteur

- 10.1 De debiteur staat er voor in dat alle informatie betreffende zijn kredietwaardigheid, solvabiliteit, financiële of persoonlijke omstandigheden, die hij voorafgaande aan de totstandkoming van de kredietovereenkomst of tijdens de duur daarvan aan de bank heeft verschaft, juist en volledig zijn.
- 10.2 De debiteur dient de bank onverwijld schriftelijk in kennis te stellen indien zich een of meer omstandigheden, als genoemd in artikel 7 sub b, d t/m o en q voordoen of dreigen voor te doen, alsmede indien zich andere bijzondere ontwikkelingen voordoen of dreigen voor te doen in zijn bedrijf, in het bijzonder die welke zouden kunnen leiden tot verminderde verhaalbaarheid van de vordering van de bank (waaronder in ieder geval te rekenen zijn het op enige wijze melden van betalingsonmacht aan de bedrijfsvereniging en/of de belastingdienst), alsmede alle overige voorvallen welke voor de bank in verband met zijn kredietwaardigheid, solvabiliteit, financiële omstandigheden of overigens in verband met het krediet van belang kunnen zijn.
- 10.3 Indien de debiteur c.q. één van hen een onderneming drijft en/of een rechtspersoon is, dient deze de bank jaarlijks uiterlijk zes maanden na afsluiting van het boekjaar een jaarverslag te verschaffen, bevattende de balans en winst en verliesrekening

en een toelichting, opgesteld door voor de bank acceptabele deskundigen.

- 10.4 Voorts dient de debiteur aan de bank op eerste verzoek alle inlichtingen, gegevens en bescheiden te verschaffen, welke de bank naar haar oordeel nodig heeft, daaronder begrepen taxatierapporten, accountantsrapporten, rentabiliteits- en liquiditeitsprognoses, aangiften en aanslagen voor inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting, ook met betrekking tot borgen, hoofdelijk medeschuldenaren e.d.
- 10.5 De debiteur dient aan de bank op eerste verzoek de gelegenheid te geven zijn volledige administratie in te zien en haar volledig inzicht te verstrekken in zijn financiële situatie.
- 10.6 Is de debiteur een rechtspersoon, dan mag hij geen wijziging aanbrengen in zijn statuten zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de bank. Is de debiteur een maatschap, vennootschap onder firma of commanditair vennootschap, dan mag zij en mogen de partners geen wijzigingen aanbrengen in de constituerende vennootschapsakte zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de bank.

Artikel 11. Informatie van de bank

Voor zover door de wet vereist worden door de bank terzake van door haar aangeboden kredieten een of meer kredietprospectussen opgesteld. In dat geval worden deze door de bank gepubliceerd op haar Website en gelden daarmee als genoegzaam ter kennis van de debiteur te zijn gebracht. De debiteur is verplicht zich van de inhoud van deze kredietprospectussen op de hoogte te stellen voor zover die betrekking hebben op de door debiteur van de bank afgenomen kredieten of door hem overwogen en nog aan te vragen en af te nemen kredieten.

Artikel 12. Waarschuwing overkreditering

Indien de bank te eniger tijd tijdens de duur van het krediet aan debiteur een waarschuwing doet, inhoudende dat de debiteur naar het oordeel van de bank in een situatie van overkreditering komt, of een dergelijke situatie zich dreigt voor te doen, is debiteur verplicht onverwijld schriftelijk aan de bank te bevestigen dat de bank hem genoegzaam heeft gewezen op het bedoelde risico en dat hij dat risico wel of niet begrijpt en accepteert. Het antwoord van debiteur – of het ontbreken van een reactie – kan voor de bank aanleiding zijn om het krediet met onmiddellijke ingang te weigeren, beperken of beëindigen.

Artikel 13. Kosten

Alle kosten terzake van de totstandkoming en de tenuitvoerlegging van de kredietovereenkomst, daaronder begrepen de kosten van het vestigen van zekerheden, alsmede de kosten die de bank uit hoofde van de kredietovereenkomst redelijkerwijs heeft moeten maken, zoals kosten voortvloeiende uit het feit dat de debiteur enige verplichting uit de overeenkomst niet nakomt, daaronder mede begrepen gerechtelijke en buitengerechtelijke incassokosten en de kosten van uitwinning van zekerheden, zijn voor rekening van de debiteur.

Artikel 14. Geen afstand van recht

De uitoefening door de bank van haar rechten krachtens de kredietovereenkomst, de tijdstippen waarop en de volgorde waarin deze rechten worden uitgeoefend, staan ter keuze van de bank, zonder dat het niet of niet onmiddellijk uitoefenen van enig recht kan worden uitgelegd als zou de bank van dat recht afstand hebben gedaan.

Artikel 15. Hoogte schuld

Ten aanzien van het bedrag en de oorzaak van al hetgeen door debiteur aan de bank verschuldigd is, levert de administratie van de bank volledig bewijs op, onverminderd de mogelijkheid voor debiteur tot het leveren van tegenbewijs. In geval van geschil over enig saldo is debiteur niet gerechtigd de betaling van dat saldo geheel of gedeeltelijk op te schorten, onverminderd de verplichting van de bank tot terugbetaling van hetgeen zij later mocht blijken teveel te hebben ontvangen.

Artikel 16. Zekerheden van derden

Ingeval door derden zekerheden zijn en/of worden verschaft voor de nakoming door de debiteur van diens verplichtingen jegens de bank, worden de in de desbetreffende akten en/of daarbij behorende algemene voorwaarden aan de debiteur opgelegde verplichtingen geacht deel uit te maken van de kredietovereenkomst.

Artikel 17. Voorafgaande toetsing BKR (stichting Bureau Krediet Registratie)

De bank kan voorafgaand aan een kredietovereenkomst en tijdens de duur van een kredietovereenkomst bij BKR (of een ander centraal instituut of stelsel van kredietregistratie in of buiten Nederland) gegevens opvragen over eerder aan de debiteur verleende kredieten en over diens betaalgedrag. De uitkomsten daarvan kunnen voor de bank aan-

leiding zijn om een krediet te weigeren, beperken of beëindigen, zonder dat de bank verplicht is tot het nemen van zo'n maatregel. Indien de bank deelnemer/ contractant is van een instituut of stelsel als bovengenoemd, dient de debiteur medewerking te verlenen aan al hetgeen waartoe de bank op grond van de reglementering van dat instituut of stelsel verplicht is, en is de debiteur indirect ook gebonden aan die reglementering.

Artikel 18. Melding BKR na totstandkoming

Voor zover vereist door de wet of de reglementen van BKR, meldt de bank kredietovereenkomsten na totstandkoming aan bij BKR. BKR verwerkt deze gegevens in het Centraal Krediet Informatiesysteem ten behoeve van het voorkomen en beperken van krediet en betaalrisico's voor aangesloten organisaties en het voorkomen en beperken van overkreditering van betrokkenen, alsmede ten behoeve van het leveren van een bijdrage aan het voorkomen van problematische schuldsituaties. Deze gegevens worden in het kader van de eerder genoemde doelstellingen door BKR ter beschikking gesteld aan aangesloten organisaties, hetgeen mogelijk is in feitelijke en statistisch bewerkte vorm. Voor zover in bedoelde reglementen bepaald, heeft de bank de verplichting een achterstand in de nakoming van de betalingsverplichtingen uit hoofde van kredietovereenkomsten te melden bij BKR indien deze meer bedraagt dan een in het Algemeen Reglement van het BKR bepaald aantal dagen. Dit kan bijvoorbeeld gevolgen hebben voor iedere eventuele volgende financierings of kredietaanvraag en aanvraag voor een nieuw telefoonabonnement. De debiteur kan aan deze bepaling geen rechten ontleen jegens de bank.

Artikel 19. Privacybepalingen

- 19.1 De bank slaat alle in het kader van de (aanvraag en acceptatie van de) kredietverlening in haar bezit gekomen persoonsgegevens en andere gegevens betreffende debiteur op in een persoonsregistratie. De bank zal met betrekking tot die persoonsregistratie de bepalingen van de Nederlandse privacywetgeving in acht nemen. De bank stelt de persoonsgegevens niet aan derden ter beschikking, tenzij:
- a. zij daartoe toestemming van debiteur heeft als bedoeld in lid 3, of
 - b. zij daartoe bevoegd of verplicht is op grond van de Nederlandse wet, of
 - c. zulks noodzakelijk of wenselijk is voor het (doen) uitvoeren van orders en instructies van debiteur althans voor diens rekening.

- 19.2 De bank is vrij en bevoegd, telefoongesprekken tussen bank en debiteuren of aanvragers van krediet op geluidsdragers op te nemen ter onderzoek, verificatie of vastlegging van opdrachten, transacties, (precontractuele) afspraken of informatieve mededelingen, alsmede ingeval dat naar haar uitsluitend oordeel of dat van politie, justitie en/of belastingdienst noodzakelijk of wenselijk is ter bestrijding of opsporing van frauduleuze of anderszins strafbare gedragingen; ook als zulks niet bij of krachtens de Nederlandse wet wordt gevorderd.

- 19.3 De bank is vrij en bevoegd om persoonsgegevens betreffende de debiteur te gebruiken voor marketing en commerciële doeleinden van de bank zelf, en deze gegevens ter beschikking te stellen aan:
- a. andere onderdelen van de vennootschappelijke groep waartoe de bank behoort,
 - b. andere financierings en kredietinstellingen die (voornemens zijn om) aan debiteur kredieten (te) verstrekken. De debiteur wordt geacht hierbij uitdrukkelijk toestemming te verlenen aan de bank tot het sub a en b bepaalde.
- 19.4 Het in lid 3 bepaalde geldt niet voor zover, en vanaf het moment dat debiteur schriftelijk aan de bank verklaart dat hij zijn toestemming daarvoor onthoudt althans intrekt.
- 19.5 Debiteur heeft het recht, de bank schriftelijk te verzoeken om hem tegen betaling van de kosten een overzicht te verstrekken van de hem betreffende persoonsregistratie, aan welk verzoek de bank op redelijke termijn zal voldoen behoudens uitzonderingen bij of krachtens de Nederlandse wet. Indien debiteur aantoont dat de persoonsgegevens feitelijk onjuist zijn, heeft hij het recht, schriftelijk om correctie te verzoeken. Buiten het hiervoor bedoelde geval, heeft debiteur geen recht om van de bank te verlangen dat deze een bestaande registratie van persoonsgegevens hem betreffende verwijdt.

Artikel 20. Toepasselijkheid voorwaarden, rangorde

- 20.1 De onderhavige voorwaarden zijn van toepassing op alle door de bank verstrekte of te verstrekken kredieten hoe ook genaamd.
- 20.2 Voor zover daarvan in de onderhavige voorwaarden niet is afgeweken, zijn op de kredietovereenkomst tevens de Algemene Bankvoorwaarden van de bank van toepassing.
- 20.3 Bij eventuele strijdigheid tussen de bepalingen van de kredietovereenkomst en de Algemene Bankvoorwaarden en/of de onderhavige voorwaarden, prevaleert het bepaalde in de kredietovereenkomst.

Artikel 21. Wijziging kredietovereenkomst

- 21.1 Beroep op een afwijking van het bepaalde in de kredietovereenkomst kan slechts worden gedaan, indien deze afwijking schriftelijk is overeengekomen of indien zowel voor de debiteur als de bank vaststaat dat die afwijking is overeengekomen. Indien een afwijking mondeling is overeengekomen, zullen de debiteur en de bank onverwijld tot schriftelijke vastlegging van die afwijking overgaan.
- 21.2 De debiteur kan slechts een beroep doen op een door de bank gegeven toestemming indien deze uitdrukkelijk en schriftelijk is gegeven.
- 21.3 De debiteur heeft het recht om de kredietovereenkomst, niet betreffende een effectenkrediet, binnen 14 dagen nadat het tot stand is gekomen, te ontbinden.
- 21.4 Indien de debiteur van dit recht gebruik maakt, zal hij verplicht zijn het reeds opgenomen bedrag en/of de tot de datum van de ontbinding verschuldigde debetrente (terug) te betalen. Beëindiging door de debiteur van de kredietovereenkomst, niet betreffende een effectenkrediet, vindt alleen plaats door de indiening van een daartoe strekkend verzoek aan de Bank. De bank zal na (terug) betaling van de gehele uitstaande kredietsom, de aan de bank verschuldigde rente en kosten door de debiteur het krediet beëindigen en debiteur daarvan in kennis stellen.
- 21.5 De bank kan de kredietovereenkomst beëindigen met inachtneming van een opzegtermijn van tenminste twee maanden en het overige bepaalde in het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 22. Wijziging voorwaarden

- 22.1 Met inachtneming van de Nederlandse wet mag de bank de onderhavige voorwaarden eenzijdig aanvullen en/of anderszins wijzigen. Wijzigingen van de onderhavige voorwaarden zullen van kracht worden dertig (30) dagen nadat de bank deze schriftelijk aan de debiteur heeft meegedeeld. Indien de bank wijzigingen als hier bedoeld publiek bekend maakt op haar Website, staat dit gelijk aan schriftelijke kennisgeving aan de debiteur. Indien en wanneer de bank wijzigingen als hier bedoeld op haar Website bekend maakt, zal zij Cliënt hiervan in kennis stellen door vermelding op een effectennota of rekening-afschrift of anderszins.
- 22.2 Andere wijzigingen van de onderhavige voorwaarden dan welke zijn genoemd in het voorgaande artikellid zijn slechts geldig indien en voor zover schriftelijk vastgelegd en door beide partijen schriftelijk aanvaard.

Artikel 23. Toepasselijk recht

Op de kredietovereenkomst en de relatie tussen partijen is Nederlands recht van toepassing. Op de zuivere vestiging van hypotheekrecht op een onroerende zaak is het recht van het land van toepassing waar die zaak is gelegen.

Artikel 24. Klachten, geschillen

- 24.1 Indien de debiteur een klacht of vordering tegen de bank of een geschil met de bank heeft terzake van de kredietovereenkomst, dient hij zulks onverwijld schriftelijk bij de bank aan te melden volgens de bij de bank geldende procedure voor interne klachtenafhandeling. De bank deelt debiteur op eerste verzoek mee hoe de bedoelde procedure luidt.
- 24.2 Indien na het doorlopen van deze procedure geen overeenstemming is bereikt over oplossing/opheffing van de klacht, resulteert dit in een geschil. De debiteur is alsdan bevoegd, het geschil hetzij aanhangig te maken bij de bevoegde rechter te Amsterdam, hetzij bij een door de minister van financiën erkende externe geschillen beslechtinginstantie aan welke bevoegdheid de bank zich contractueel heeft onderworpen.
- 24.3 De bank is bevoegd om geschillen met de debiteur terzake van de kredietovereenkomst aanhangig te maken bij de bevoegde rechter te Amsterdam of bij elke andere rechter die volgens de Nederlandse wet en internationale verdragen bevoegd is.

3. Krediet in rekening-courant

Artikel 25. Rente

- 25.1 Over het debetsaldo van de rekeningcourant is de debiteur aan de bank rente verschuldigd, per kalenderkwartaal berekend naar de in de kredietovereenkomst bepaalde, c.q. conform dit artikel gewijzigde, percentages over het valutaire saldo aan het eind van iedere dag, achteraf te betalen per de eerste dag van het daaropvolgende kalenderkwartaal.
- 25.2 De bank is gerechtigd het percentage van de rente te allen tijde te wijzigen.
- 25.3 Indien het krediet in rekeningcourant in een vreemde valuta luidt, is de bank onder meer gerechtigd het percentage van de rente te allen tijde aan te passen aan de situatie op de desbetreffende geldmarkt.

Artikel 26. Verlaging kredietlimiet en opzegging

- 26.1 Een eventueel ten laste van de debiteur in de boeken van de bank voorkomend obligo zoals – doch niet beperkt tot – uit hoofde van door de bank ge-

stelde garantie(s), (valuta) termijnaffaires, marginverplichtingen, valutarisico's, baisseposities, debetstanden en/of door de debiteur aan de bank te stellen zekerheden uit welken hoofde dan ook, zal de bank ten laste van de kredietlimiet kunnen brengen.

- 26.2 Een krediet in rekeningcourant is steeds dagelijks opzegbaar en opeisbaar tenzij anders overeengekomen. De kredietlimiet kan door de bank dagelijks worden verlaagd.

4. Effectenkrediet

Artikel 27. Definitie

Een krediet dat de debiteur doorlopend ter beschikking wordt gesteld, enkel en alleen voor het verrichten van transacties in financiële instrumenten, waarvan de hoogte afhankelijk is van de door de Bank vastgestelde dekkingswaarde van de onderliggende Effecten. De Bank is vrij en bevoegd elke aanvraag tot effectenkredietverlening af te wijzen, zonder opgaaf van redenen.

Artikel 28. Toepasselijkheid

Indien de debiteur met de bank in een relatie staat van effectendienstverlening en op een van zijn rekeningen bij de bank Effecten zijn geadministreerd of na uitvoering van een effectenorder zullen worden geadministreerd, en te zijnen laste een debetstand bestaat (of/en door uitvoering van een effectenorder(s) een debetstand ontstaat, dan is er een effectenkrediet, en zijn de onderhavige voorwaarden van toepassing.

Artikel 29. Terminologie

Tenzij uit de context anders blijkt, heeft de in de hierna volgende artikelen gebruikte terminologie dezelfde betekenis als gedefinieerd in de Voorwaarden voor Effectendienstverlening van de bank. Onder effecten in de onderhavige voorwaarden zijn mede begrepen participaties in beleggingsfondsen, instellingen, maatschappijen, opties, futures en andere derivaten, vorderingen op een effectengiro, en alle financiële instrumenten.

Artikel 30. Principe van effectenbevoorschotting

Aan het effectenkrediet ligt het principe van effectenbevoorschotting ten grondslag, hetgeen onder meer inhoudt dat de effecten van debiteur dienen tot zekerheid voor de nakoming van de schuld (onverminderd het bepaalde omtrent zekerheidsverschaffing in de Algemene Bankvoorwaarden en de Voorwaarden voor Effectendienstverlening van de bank, en onverminderd het overigens in de onderhavige voorwaarden en in de kredietovereenkomst(en) bepaalde), en dat de bank de in artikel 31 te noemen dekkingswaarde op elk moment tijdens de duur van het krediet eenzijdig kan wijzigen en aanpassen aan ontwikkelingen op de financiële markten.

Artikel 31. Maximale omvang krediet, dekkingswaarde

- 31.1 Het krediet heeft een maximum. Het maximum is gelijk aan het laagste van de in de leden 2, 3 en 4 van dit artikel genoemde submaxima.

- 31.2 Het krediet is ten hoogste gelijk aan de dekkingswaarde van de effecten op de effectenrekening waarop eerst alle overige margin en dekkingsverplichtingen in mindering zijn gebracht die debiteur heeft uit hoofde van door de bank gestelde garantie(s), (valuta-) termijnaffaires, marginverplichtingen, valutarisico's, baisseposities, debetstanden en/of door de debiteur aan de bank te stellen zekerheden uit welken hoofde dan ook. De dekkingswaarde is een uitsluitend door de bank discretionair vast te stellen percentage van de actuele waarde in het economisch verkeer. De bank kan voor debiteur dekkingswaarden vaststellen die hoger of lager zijn dan de dekkingswaarden die algemeen voor Cliënten van de bank gelden. De bank kan daartoe besluiten op grond van een verzoek van debiteur, of ontwikkelingen op de financiële markten, eenzijdige of anderszins risicovolle opbouw van de portefeuille van debiteur, omstandigheden als bedoeld in de artikelen 4.2 of 13.7 van de Voorwaarden voor Effectendienstverlening of omstandigheden als bedoeld in artikel 7 en 36 van de onderhavige voorwaarden. De actuele hoogte van de algemeen geldende, of specifiek voor debiteur geldende dekkingswaarden en spreidingseisen zal de bank op verzoek van debiteur aan deze meedelen en/of publiceren op haar Website. De bank kan dekkingswaarde toekennen aan de totale portefeuille van de debiteur of delen daarvan, hoewel aan de individuele effecten of instrumenten of andere bestanddelen in en van die portefeuille of dat deel van de portefeuille op zichzelf beschouwd volgens algemeen geldende bevoorschottingsnormen geen dekkingswaarde toekomt.

- 31.3 De bank kan aan debiteur een absolute kredietlimiet toekennen als maximum.

- 31.4 Indien zulks in het kader van de solvabiliteitsrichtlijnen en aanwijzingen van De Nederlandsche Bank naar het uitsluitend oordeel van de bank nodig of wenselijk is, kan de bank met onmiddellijke ingang besluiten dat bestaande debetstanden van de

debiteur of van alle debiteuren tot nader order niet mogen worden uitgebreid.

- 31.5 Indien de debiteur de toegewezen kredietlimiet overschrijdt, zal hij gehouden zijn om onverwijld de overschrijding, door bijstorting van liquiditeiten, respectievelijk bijboeking van effecten ongedaan te maken, bij gebreke waarvan de debiteur zon der nadere ingebrekestelling reeds vanaf de eerste dag van de overschrijding in verzuim zal zijn.

Artikel 32. Klachten

Indien er naar het oordeel van Cliënt klachten zijn over het niet of niet juist uitvoeren van (krediet) dienstverlening, dan dient de Cliënt dit zo spoedig mogelijk aan de Bank, maar uiterlijk binnen één jaar nadat de betreffende opdracht is uitgevoerd aan de Bank kenbaar te maken. Indien tussen Cliënt en de Bank een geschil ontstaat over de uitvoering van de (krediet)dienstverlening, kan de Cliënt het geschil desgewenst voorleggen aan de bevoegde Nederlandse rechter of aan het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (zie www.kifid.nl).

Artikel 33. Geen recht van ontbinding

Het recht van ontbinding als genoemd in art. 7:66 lid 1 BW is niet van toepassing op effectenkrediet.

Artikel 34. Beëindiging van effectenkrediet

- 34.1 Indien de Cliënt de overeenkomst strekkende tot effectenkrediet wenst te beëindigen kan hij een daartoe strekkende aanvraag bij de bank indienen. De bank zal na betaling van de gehele uitstaande kredietssom en de aan de bank verschuldigde rente het effectenkrediet kosteloos beëindigen en Cliënt daarvan in kennis stellen.
- 34.2 De bank kan de overeenkomst strekkende tot effectenkrediet beëindigen met inachtneming van een opzegtermijn van tenminste twee maanden en het ook overigens bepaalde in het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 35. Wijziging dekkingswaarde

Het actuele, algemeen geldende beleid voor toekenning van dekkingswaarde en wijzigingen daarin maakt de bank bekend op haar Website. Indien de bank algemeen geldende of voor debiteur specifiek geldende dekkingswaarden wijzigt, wordt de wijziging onmiddellijk van kracht na bekendmaking (resp. na mededeling aan debiteur indien de wijziging specifiek voor hem geldt), behoudens indien de bank daaraan een andere termijn verbindt.

Artikel 36. Overschrijding kredietmaxima

- 36.1 Indien de debiteur het maximum van het krediet overschrijdt vormt dat een tekortkoming van de debiteur maar niet van de bank.
- 36.2 Indien de debiteur het maximum overschrijdt kan de bank, onverminderd de bevoegdheden die zij op grond van de onderhavige of andere voorwaarden heeft, gehele of gedeeltelijke aflossing van het krediet vorderen en/of aanvulling van zekerheden en/of andere maatregelen tot afbouw van het dekkingstekort. Indien de debiteur niet onmiddellijk na ontvangst van de daartoe strekkende mededeling van de bank – of binnen een door de bank gestelde termijn – ten genoegen van de bank maatregelen neemt en het tekort opheft, kan de bank zonder nadere ingebrekestelling en zonder overleg met debiteur zoveel van diens effecten verkopen als naar haar uitsluitend oordeel nodig is om weer aan de onderhavige voorwaarden te voldoen.

Artikel 37. Rente

De debiteur is aan de bank rente verschuldigd over het debetsaldo. Het geldende rentetarief wordt door de bank vastgesteld en op verzoek van de debiteur aan hem meegedeeld. De bank kan rentetarieven wijzigen. De bank deelt een wijziging van het rentetarief aan de debiteur schriftelijk mee, door vermelding op een effectennota, rekeningafschrift of anderszins. Een wijziging wordt onmiddellijk bij bekendmaking van kracht tenzij de bank daaraan een (andere) termijn verbindt.

Artikel 38. Opzegging

Zowel de bank als de debiteur kan de kredietovereenkomst op elk moment beëindigen met een opzegtermijn van drie maanden. Na afloop van die termijn moet de debiteur de schuld aan de bank hebben betaald.

Artikel 39. Algemeen

Het in de onderhavige voorwaarden bepaalde laat onverlet de rechten die de Bank uit hoofde van artikel 16 Voorwaarden voor Effectendienstverlening heeft in geval Cliënt niet voldoet aan zijn verplichtingen.

Artikel 40. Risico aanvaarding

De debiteur is te allen tijde gedurende de loop van het krediet verplicht om aan de bank op eerste verzoek aan te tonen en te verklaren dat hij zich bewust is van de risico's van beleggen met geleend geld. De reactie van debiteur op dit verzoek – of het ontbreken van een reactie – kan voor de bank aanlei-

ding zijn om het krediet met onmiddellijke ingang te weigeren, beperken of beëindigen.

5 Vaste lening

Artikel 41. Verstreking hoofdsom

- 41.1 In het geval dat de hoofdsom op de overeengekomen uiterste opnamedatum niet of niet geheel mocht zijn opgenomen, heeft de bank het recht, doch niet de plicht, de (lenings)rekening van de debiteur voor het nog niet door de debiteur opgenomen bedrag der hoofdsom te debiteren ten gunste van de rekeningcourant van de debiteur. Het aldus gedebiteerde bedrag zal in verband met rentebetalingen worden beschouwd als door de debiteur te zijn opgenomen en door de bank te zijn verstrekt.
- 41.2 Na het verstrijken van de uiterste opnamedatum en zolang de bank geen gebruik heeft gemaakt van haar recht als bedoeld in het vorige lid, kan de bank de kredietovereenkomst opzeggen bij aangetekende brief voor zover de hoofdsom op het moment van opzegging niet is verstrekt. Bij opzegging in dit geval is de debiteur aan de bank een boete verschuldigd gelijk aan de vergoeding bij vervroegde aflossing als vermeld in artikel 43.

Artikel 42. Rente

- 42.1 Over de hoofdsom of het restant daarvan is de debiteur aan de bank rente verschuldigd naar het in de kredietovereenkomst bepaalde percentage, achteraf te voldoen en betaalbaar per de eerste dag van ieder kalenderkwartaal, tenzij anders overeengekomen.
- 42.2 De bank is gerechtigd het percentage van de rente te allen tijde te wijzigen, behoudens gedurende de rentevastperiode.
- 42.3 Bij wijziging van het rentepercentage kan het bedrag van de verschuldigde annuïteit door de bank worden gewijzigd.

Artikel 43. Aflossing

- 43.1 Aflossing is slechts mogelijk zoals in de kredietovereenkomst overeengekomen en mits de debiteur zich jegens de bank tenminste één maand van tevoren bij aangetekend schrijven tot vervroegde aflossing verplicht onder opgave van het bedrag en de datum daarvan.
- 43.2 Gehele of gedeeltelijke vervroegde aflossing is steeds zonder een vergoeding aan de bank verschuldigd te zijn mogelijk op de dag waarop een rentevastperiode afloopt.
- 43.3 In andere gevallen dan bedoeld in het vorige lid is de debiteur die vervroegd wenst af te lossen over

het vervroegd af te lossen bedrag en tegelijk met de betaling daarvan een vergoeding aan de bank verschuldigd.

- a. Indien en voor zover een variabel rentepercentage van kracht is, bedraagt deze vergoeding 1% (één procent) van het vervroegd af te lossen bedrag.
- b. Indien en voor zover een vast rentepercentage van kracht is, wordt de vergoeding bepaald op het verschil tussen:
- de som van de contant gemaakte rentebedragen die de bank vanaf de datum van vervroegde aflossing tot de laatste aflossingsdatum, dan wel de datum van afloop van de lopende rentevastperiode indien deze hieraan voorafgaat, op grond van de overeenkomst over het vervroegd af te lossen bedrag zou hebben ontvangen, doch door de vervroegde aflossing niet ontvangt, en
 - de som van de contant gemaakte rentebedragen die de bank op basis van het ten tijde van de vervroegde aflossing gangbare rentepercentage zou kunnen ontvangen over geldleningen in dezelfde valuta die qua grootte vergelijkbaar zijn met het bedrag van het vervroegd af te lossen bedrag, en qua looptijd vergelijkbaar zijn met de onder I bedoelde periode, echter steeds met een minimum van 1% (één procent) van het vervroegd af te lossen bedrag. Het contant maken als bedoeld onder I en II zal geschieden tegen het ten tijde van de vervroegde aflossing geldende rentepercentage als bedoeld onder II. De bank zal desgevraagd het bedrag van de vergoeding tevoren aan de debiteur meedelen.

43.4 Vervroegde aflossingen komen in mindering van de verplichte aflossingen in omgekeerde volgorde van hun opeisbaarheid, en derhalve in mindering van de laatst verschijnende termijn(en).

43.5 Indien de lening wordt afgelost volgens het annuïteitsysteem, zal de bank de resterende looptijd van de lening opnieuw vaststellen, waarbij de grootte van de aanvankelijk vastgestelde annuïteit zoveel mogelijk zal worden gehandhaafd.

Artikel 44. Nieuwe rentevastperiode

Tenminste één maand voor het einde van een rentevastperiode bericht de bank de debiteur schriftelijk over de duur van een aansluitende rentevastperiode en het voor die periode geldende rentepercentage. Bij gebreke van een dergelijke schriftelijke mededeling geldt een aansluitende rentevastperiode gelijk aan de daaraan voorafgaande en met een renteper-

centage overeenkomend met het binnen de bank gebruikelijke percentage voor soortgelijke leningen zoals dat gold op het moment dat bovenbedoelde schriftelijke mededeling uiterlijk had moeten worden gedaan.

6. Hypothecair krediet

Artikel 45. Schakelbepaling

Een hypothecair krediet geldt mede als vaste lening, zodat daarop ook de artikelen 37 t/m 40 van de onderhavige voorwaarden van toepassing zijn.

Artikel 46. Aflossing van Hypothecair krediet door consumenten, natuurlijke personen niet handelend in de uitoefening van beroep of bedrijf.

In afwijking van, of in aanvulling op het bepaalde in artikel 39 van de onderhavige voorwaarden geldt het volgende:

1. Het is de debiteur behoudens het bepaalde in artikel 39 lid 2 van de onderhavige voorwaarden en voor zover daarvan in de volgende leden van dit artikel niet wordt afgeweken, slechts toegestaan een hypothecair krediet voor de verwerving, verbouwing of herfinanciering van een voor eigen bewoning in een van de EER landen gelegen registergoed vervroegd af te lossen zonder een vergoeding aan de bank verschuldigd te zijn, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. de vervroegde aflossing valt samen met de vervaldag van een verplichte aflossing dan wel met een overeengekomen rentevervaldag;
 - b. de vervroegde aflossing bedraagt tenminste EUR 500 of een veelvoud daarvan en per kalenderjaar ten hoogste 10% (tien procent) van de oorspronkelijke hoofdsom van de lening.
2. Ingeval de debiteur overlijdt, de erfgenamen in verband met dat overlijden een uitkering ontvangen en die uitkering binnen een jaar nadat die uitkering is gedaan wordt aangewend voor vervroegde algehele aflossing, zal de bank geen vergoeding in rekening brengen voor die vervroegde aflossing.
3. Een vergoeding op grond van dit artikel en artikel 39 van deze voorwaarden is uitsluitend verschuldigd voor zover de aflossing in een bepaald kalenderjaar meer bedraagt dan het hierboven onder lid 1 sub b bedoelde geldende percentage en wordt uitsluitend in rekening gebracht over het meer af te lossen bedrag.
4. In gevallen waar toepassing van artikel 39 lid 3 sub b zou leiden tot verschuldigdheid van een

vergoeding, is niettemin geen vergoeding verschuldigd indien en voor zover de actuele rente hoger is dan de volgens de kredietovereenkomst geldende rente.

5. Bij algehele verkoop en levering van het hypothecair onderpand en verhuizing van de debiteur, niet zijnde derde onderzetter, zoals gedefinieerd in artikel 46, heeft de debiteur het recht de lening boetevrij af te lossen.

Artikel 47. Instandhouding van het onderpand en voldoening van lasten

- 47.1 Het onderpand moet ten genoegen van de bank in goede staat worden gehouden en eventuele beschadigingen moeten terstond worden hersteld; de aard, bestemming, inrichting en gedaante mogen zonder toestemming van de bank niet worden veranderd, noch mag een waardevermindering worden veroorzaakt, gedoogd of toegestaan. De bank heeft te allen tijde vrije toegang tot het onderpand, zulks ten behoeve van inspectie en/of (her)taxatie. Indien de gebruiker van het onderpand mocht weigeren toegang te verlenen, dan zal dit tevens gelden als een weigering van de debiteur. Het onderpand mag zonder toestemming van de bank niet worden vervreemd, verenigd, verdeeld, gesplitst (ook niet in appartementsrechten) of met enig recht of enige last – waaronder begrepen verdere hypotheek – worden bezwaard, het mag niet van heersende erfdienstbaarheden of van andere rechten worden ontdaan, noch mag de aard van gebruik of exploitatie worden gewijzigd. De debiteur zal zonder toestemming van de bank niet een overeenkomst aangaan, waarbij hij zich tot het verrichten van een der vorengenoemde handelingen verbindt. Bestaande of toekomstige claims of vorderingen uit welken hoofde ook terzake het onderpand, mogen zonder toestemming van de bank niet worden vastgesteld, overeengekomen, afgekocht of ontvangen. Zaken welke bij of na de verlening van pand of hypotheekrecht bestanddeel van het onderpand zijn (geworden), vermengd zijn met het onderpand of door het onderpand worden ngetrokken, strekken mede tot onderpand en mogen niet worden weggenomen. De debiteur doet afstand van de bevoegdheid genoemd in artikel 3:266 van het Burgerlijk Wetboek.
- 47.2 De debiteur is verplicht alle lasten en belastingen betreffende het onderpand vóór of op de vervaldag te voldoen en de bewijzen van betaling aan de bank over te leggen zodra zij dit verlangt. De bank is bevoegd die lasten en belastingen voor rekening van

de debiteur te betalen, indien de debiteur daarmee in verzuim is.

- 47.3 De bank is, onverminderd haar overige rechten, bevoegd voor rekening van de debiteur al datgene te verrichten, ongedaan te maken of te vernietigen wat in strijd met het hiervoor in dit artikel bepaalde is nagelaten of geschied.

Artikel 48. Verhuring, verpachting

- 48.1 Zonder voorafgaande toestemming van de bank mag het onderpand noch geheel, noch gedeeltelijk worden verhuurd of verpacht.
- 48.2 Indien de bank toestemming heeft gegeven voor een huur of pachtovereenkomst mag deze overeenkomst zonder haar voorafgaande toestemming niet worden vernieuwd, gewijzigd of verlengd. Evenmin is vervreemding, verpanding of bezwaring met een ander beperkt recht, afstand of vooruitbetaling van huur of pachtpenningen of beschikking daarover anderszins toegestaan.
- 48.3 De debiteur zal binnen veertien dagen na een verzoek daartoe de schriftelijke bewijzen van de gesloten huur of pachtovereenkomst(en) betreffende het onderpand aan de bank ter inzage geven. De debiteur zal terzake van de huur of pachtovereenkomst(en) alle door de bank verlangde inlichtingen verstrekken.

Artikel 49. Verzekering van het onderpand

- 49.1 Het onderpand dient door en op kosten van de debiteur ten genoegen van de bank bij een solide verzekeringsmaatschappij verzekerd te zijn en te blijven tegen brand en stormschade en tegen andere risico's waarvoor verzekering van het onderpand gebruikelijk is, alsmede tegen andere risico's waartegen de bank verzekering verlangt. De aldus gesloten verzekeringsovereenkomsten dienen in stand te worden gehouden zolang het hypotheekrecht of pandrecht van de bank bestaat en de daarvoor verschuldigde premies dienen stipt op tijd te worden voldaan. Zodra de bank hiertoe de wens te kennen geeft, is de debiteur verplicht de polis onder berusting van de bank te stellen en de premiekwitanties te tonen.
- 49.2 Bij nietnakoming van de verplichtingen als in het vorige lid omschreven, is de bank bevoegd om op kosten van de debiteur haar hypothecair belang te verzekeren.
- 49.3 De debiteur is gehouden in geval van schade aan het onderpand de bank onverwijld in kennis te stellen.
- 49.4 De bank kan te allen tijde namens de debiteur

de verzekeringsuitkering incasseren. De bank kan de verzekeringsuitkering geheel of gedeeltelijk aan de debiteur uitkeren. Een zodanige uitkering geschiedt onder de voorwaarde dat het onderpand ten genoegen van de bank wordt hersteld. De bank is bevoegd de uitkering te verrichten naarmate het herstel vordert. Door de debiteur zal tegenover de bank terzake van de door haar ontvangen verzekeringsuitkering nimmer beroep kunnen worden gedaan op schuldvergelijking. De bank is bevoegd het omtrent de verzekeringsuitkering bedongene voor rekening van de debiteur aan de verzekeraar te doen betekenen of door de verzekeraar te doen erkennen.

Artikel 50. Derden onderzetting

- 50.1 De pand of hypotheekgever die niet tevens de schuldenaar is, die in dit artikel wordt aangeduid met 'derdeonderzetter', doet jegens de bank afstand van het recht:
- op vergoeding van de kosten die hij ten behoeve van het onderpand heeft gemaakt;
 - indien de bank tot executie overgaat, te verlangen dat ander onderpand mede in de verkoop wordt begrepen en het eerst wordt verkocht;
 - bevrijding van zijn aansprakelijkheid in te roepen, indien de bank een bevoegdheid tot verrekening heeft doen verloren gaan.
- 50.2 De derdeonderzetter blijft volledig verbonden indien de bank:
- de bepalingen van de met de debiteur bestaande overeenkomst wijzigd;
 - uitstel van betaling of ontslag uit verbondenheid verleent;
 - afstand van enig recht doet of enig recht opzegt.
- 50.3 Door ondertekening van de hypotheek of pandakte verpand de derdeonderzetter aan de bank de vordering die hij op de debiteur heeft in het geval zijn onderpand is uitgewonnen of hij het verschuldigde gedeeltelijk heeft betaald.

Artikel 51. In beheer en onder zich nemen

- 51.1 Indien de debiteur in zijn verplichtingen jegens de bank in ernstige mate tekortschiet en de president van de rechtbank de bank machtiging verleent, is de bank bevoegd het onderpand onder het eventueel in rekening brengen van een administratieloon, in beheer te nemen.
- 51.2 De bank is in dit geval gerechtigd al datgene verder te doen, wat de bank nuttig, noodzakelijk of wenselijk zal achten, alles met het recht van substitutie en met het recht van de bank om de uitvoering van

al het hiervoor vermelde over te dragen aan en te doen plaatshebben door zodanige personen als zij geraden zal achten, zulks onder uitkering aan die personen van de gebruikelijke beloning, waarvan de kosten evenals alle andere kosten, die het gebruik maken van deze rechterlijke machtiging mocht meebrengen, ten laste van de debiteur komen. Het door de bank aldus betaalde zal geacht worden te vallen onder de kosten, tot zekerheid voor welke voldoening het recht van hypotheek mede is verleend.

- 51.3 De bank is voorts bevoegd het onderpand onder zich te nemen, indien zulks met het oog op de executie vereist is. De debiteur is alsdan verplicht het onderpand geheel te ontruimen en ter vrije beschikking van de bank te stellen. Met betrekking tot het onder zich nemen van onderpand is het bepaalde inzake beheer van overeenkomstige toepassing.
- 51.4 De debiteur zal alle medewerking verlenen aan het in beheer en het onder zich nemen door de bank.
- 51.5 De bank kan zonder opgave van reden het beheer en het onder zich hebben beëindigen.

Artikel 52. Pandrecht

- 52.1 De bank heeft overeenkomstig het bepaalde in artikel 3:229 van het Burgerlijk Wetboek van rechtswege een recht van pand op alle vorderingen tot vergoeding die in de plaats van het onderpand treden, daaronder begrepen vorderingen terzake waardevermindering van het onderpand. De ondertekening van de hypotheek of pandakte houdt mede in verpanding door de debiteur aan de bank van alle overige vorderingen die de debiteur terzake het onderpand heeft of zal hebben, krachtens welke titel of jegens wie dan ook, alsmede de bevoegdheid van de bank die vorderingen aan zichzelf te verpanden.
- 52.2 Onder de in het vorige lid genoemde vorderingen zijn onder meer begrepen die wegens verhuur of verpachting van het onderpand, die wegens beschadiging of tenietgaan van het onderpand, die welke de debiteur geldend kan maken ingeval van maatregelen, daden of verzuimen welke het gebruik van het onderpand verhinderen of beperken, die welke hij geldend kan maken ingeval van het instellen door of tegen hem van een vordering tot ontbinding van de overeenkomst waarbij hij het onderpand heeft verkregen, die welke de erfpachter tegen de grondeigenaar kan doen gelden, die welke de grondeigenaar tegen de erfpachter kan doen gelden, die wegens ruilverkaveling, onteigening, aanwijzing als concessiegebied, planschade en bestuurscompensatie, die welke kunnen worden ontleend aan overheidssteun, subsidies, garanties en andere faciliteiten,

die welke de appartementseigenaar kan doen gelden jegens de desbetreffende vereniging.

- 52.3 Indien de bank geen gebruik maakt van de haar in artikel 49 sub 3, c verleende bevoegdheid om voor de vergoeding regelingen te treffen en de vergoeding vast te stellen, is de regeling met ieder die tot vergoeding verplicht is aan de voorafgaande goedkeuring van de bank onderworpen. De bank is bevoegd dit aan de vergoedingsplichtige mee te delen.
- 52.4 Na ontvangst van de vergoeding beslist de bank in hoeverre deze strekt tot:
- a. betaling in mindering op het verschuldigde;
 - b. herbouw of herstel op door haar te bepalen wijze;
 - c. aankoop van vervangende goederen.

Artikel 53. Algemene bepalingen pandrecht

Voor een pandrecht ten behoeve van de bank gelden, ongeacht of dit pandrecht van rechtswege bestaat of ten behoeve van de bank is gevestigd en onverminderd de zelfstandige rechten die aan de bank als hypotheekhouder of pandhouder toekomen, onder meer de volgende bepalingen:

1. Algemeen
 - a. De bank is te allen tijde bevoegd van een pandrecht en de daaruit voortvloeiende bevoegdheden voor rekening van de debiteur mededeling te doen aan ieder die het aangaat, zodra haar belang dit naar haar oordeel wenselijk maakt;
 - b. De debiteur mag verpand onderpand zonder voorafgaande toestemming van de bank niet vervreemden, verhuren, verpachten of daarop een pandrecht of ander beperkt recht vestigen ten behoeve van een derde en ook niet anderszins over zodanig onderpand beschikken.
2. Pandrecht op zaken
 - a. De debiteur die tot het onderpand behorende zaken onder zich heeft, moet deze zaken als een zorgvuldig pandhouder houden, gebruiken, beheren en onderhouden en daaraan alle nodige reparaties verrichten, een en ander voor rekening van de debiteur en ten genoegen van de bank. De bank is bevoegd op kosten van de debiteur aan de verpande zaken alle zodanige reparaties of onderhoudswerkzaamheden te (doen) verrichten als zij wenselijk oordeelt;
 - b. Tot het onderpand behorende zaken die onbruikbaar worden of tenietgaan dienen door de debiteur op zijn kosten ten genoegen van de bank door nieuwe zaken te worden vervangen.

Die nieuwe zaken treden in de plaats van de vervangen zaken en worden door de debiteur door ondertekening van de pandakte bij voorbaat aan de bank verpand, met verlening aan de bank van de bevoegdheid die zaken aan zichzelf te verpanden. De debiteur moet de vervanging binnen veertien dagen aan de bank schriftelijk mededelen. Deze mededeling bevat een gespecificeerde opgave van de nieuwe zaken en van de zaken die zijn vervangen;

- c. Verpanding van zaken omvat ook verpanding bij voorbaat van zaken die door zaaksvorming andere zaken zijn geworden, zaken die vermengd zijn met verpande zaken en zaken die door verpande zaken worden nagetrokken;
 - d. De debiteur is te allen tijde verplicht aan de bank of een door haar aan te wijzen persoon toegang te verlenen tot alle plaatsen waar de verpande zaken zich bevinden, zodat deze zich kan overtuigen dat de zaken die aan de bank verpand zijn goed gebruikt, beheerd en onderhouden worden.
3. Pandrecht op vorderingen
- a. Pandrecht op een vordering omvat ook pandrecht op nevenrechten die bij die vordering behoren en houdt voor de bank de bevoegdheid in om eventueel aan die vordering en nevenrechten verbonden rechten van pand en hypotheek uit te oefenen;
 - b. Alleen de bank is bevoegd in en buiten rechte nakoming van de vordering te eisen, de betaling daarvan in ontvangst te nemen en daarvoor te kwiteren, zodat de debiteur zich anders dan op schriftelijk verzoek van de bank van het uitoefenen van die rechten zal onthouden;
 - c. De bank is voorts bevoegd terzake de verpande vordering geheel naar eigen goeddunken voor rekening van de debiteur: regelingen te treffen, vaststellingsovereenkomsten aan te gaan en andere rechtshandelingen te verrichten; in uitgesproken beslissingen te berusten of daartegen rechtsmiddelen aan te wenden; een andere dan de oorspronkelijk verschuldigde prestatie in ontvangst te nemen; en verder alles te verrichten wat de bank nodig acht, daaronder begrepen het vast (laten) stellen van de verpande vordering en de indiening van deze in de boedel van de schuldenaar in geval van faillissement, surseance van betaling, moratorium, of minnelijk of gerechtelijk akkoord.

Artikel 54. Kennisgeving aan de bank

54.1 De debiteur is verplicht aan de bank onverwijld schriftelijk kennis te geven van alle feitelijke wijzigingen aan het onderpand, die invloed kunnen uitoefenen op de aard en/of de waarde van het onderpand, al dan niet door toedoen of medewerking van de debiteur.

- 54.2 De debiteur is verplicht aan de bank op eerste aanvraag alle inlichtingen, gegevens en bescheiden te verschaffen die de bank naar haar oordeel nodig heeft om de aan haar in pand gegeven rechten, die in de onderhavige voorwaarden en in de hypotheekakte zijn geregeld, te kunnen uitoefenen.
- 54.3 De debiteur is verplicht de bank terstond schriftelijk in kennis te stellen van alle voorvallen, welke voor haar in verband met de verleende rechten van belang kunnen zijn.

Artikel 55. Opeisbaarheid

Onverminderd de elders in de onderhavige voorwaarden genoemde gevallen van opeisbaarheid, is de schuld terstond opeisbaar indien:

- a. lasten, belastingen, heffingen, exploitatiekosten, bijdragen of premies van in de hypotheek of pandakte of onderhavige voorwaarden bedoelde verzekeringen niet tijdig worden voldaan;
- b. de verstrekte zekerheid nietig, vernietigbaar of niet van de vereiste rang is, of toegezegde zekerheden niet tijdig zijn gesteld of voortijdig vervallen;
- c. blijkt van een publiekrechtelijke bestemming of van enig gebrek in eigendoms- of andere titels of van het bestaan van een overeenkomst, beperkt recht of gebrek met betrekking tot het onderpand, waardoor naar het oordeel van de bank de waarde van het onderpand nadelig kan worden beïnvloed of haar rechten kunnen worden verkort;
- d. de juridische of economische gerechtigdheid tot het onderpand wijziging ondergaat, daaronder begrepen vervreemding, verdeling, toedeling, huurkoop, inbreng en het gaan behoren tot een huwelijks of andere gemeenschap;
- e. betreffende het onderpand enig beperkt recht ontstaat of teniet gaat of de bestemming van het onderpand wordt gewijzigd;
- f. op het onderpand beslag wordt gelegd;
- g. executie van het onderpand wordt bekendgemaakt of aangezegd;
- h. het onderpand wordt beschadigd, tenietgaat of wordt gesloopt, alsmede indien naar het oordeel van de bank het onderpand ernstige gebreken vertoont;
- i. het onderpand leeg staat, niet wordt gebruikt of is gekraakt;
- j. het (gebruik van het) onderpand door een

bevoegde overheidsinstantie op grond van een aan deze bij of krachtens de wet toegekende bevoegdheid wordt gevorderd;

- k. de huurprijs, het door de gewezen huurder verschuldigde of de vergoeding wegens vordering van het onderpand wordt verlaagd;
- l. (bij hypotheek op erfpacht) de erfpacht eindigt, de erfpachtvoorwaarden wijzigen, de canon verandert, de erfpacht wordt opgezegd, beëindigd of vervallen verklaard of zulks naar het oordeel van de bank dreigt te geschieden, de verplichtingen uit hoofde van de erfpacht niet stipt worden nagekomen, de erfpachter de zaak belast met erfpacht verkrijgt zonder aan de bank een hypotheekrecht van gelijke rang op de volle eigendom te verschaffen;
- m. (bij onderpand bestaande uit een appartementsrecht) een besluit of bevel tot wijziging van de splitsing of het reglement, tot opheffing van een splitsing wordt genomen of gegeven, indien de appartementseigenaar, of de gebruiker van een privéruimte voorschriften of bepalingen niet nakomt of overtreedt, alsmede indien met betrekking tot het desbetreffende registergoed of gebouw zich een omstandigheid voordoet die in onderhavige voorwaarden als opeisingsgrond is omschreven;
- n. de huurder door de daartoe bevoegde instantie wordt gemachtigd tot verandering van de inrichting of gedaante van het onderpand;
- o. een terzake van het onderpand van overheidswege toegezegde bijdrage vervalt;
- p. een daartoe bevoegde instantie een aanschrijving doet uitgaan of een besluit neemt waardoor naar het oordeel van de bank onderhandse of openbare verkoop van het onderpand wordt bemoeilijkt, de waarde van het onderpand vermindert, het onderpand direct of indirect uit de macht van de debiteur raakt of kan geraken of de rechten van de bank op enigerlei andere wijze worden verkort, daaronder begrepen aanschrijvingen of besluiten houdende onbewoonbaarverklaring, vordering, verbod van bouw, verbouw of herbouw, aanwijzing tot onteigening, plaatsing op een monumentenlijst, ontstaan van een wettelijk voorkeursrecht tot koop, opnemingsrecht in een ruilverkaveling, publiekrechtelijke bestemmingswijziging of aanschrijvingen uit hoofde van bodemverontreiniging.

Artikel 56. Uitwinning hypothecair onderpand

- 56.1 Indien de debiteur in verzuim is met de voldoening van het verschuldigde, is de bank, onverminderd

haar recht tot verhaal van het verschuldigde op elke andere wijze, bevoegd tot executie van het hypothecair onderpand op de in artikel 3:268 van het Burgerlijk Wetboek omschreven wijze, hetzij in zijn geheel, hetzij in gedeelten, in zodanige kavels en op zodanige wijze en onder zodanige voorwaarden en bepalingen, als de bank geraden acht. In het geval van executie van het hypothecair onderpand in gedeelten is de bank bevoegd al die handelingen te verrichten die de bank te dier zake geraden acht, daaronder begrepen splitsing in appartementsrechten, uitgifte in erfpacht van (een gedeelte) van het onderpand, vestiging van erfdienstbaarheden, beperkte of persoonlijke rechten en kwalitatieve en nietkwalitatieve verplichtingen en het doen opmaken, doen passeren en ondertekenen van de voor een en ander benodigde akten en verdere bescheiden.

- 56.2 Met inachtneming van de in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering voorgeschreven formaliteiten voor een in het vorige lid omschreven executie is de bank bevoegd tot vaststelling van de plaats waar, de dag en het uur waarop, en de veilcondities waaronder de verkoop plaatsvindt, tot ophouding, uitstel of hervatting op een later tijdstip van de verkoop in zijn geheel of in gedeelten, tot al dan niet toewijzing van het verkochte en de overdracht daarvan, tot verkoop wederom, indien een koper tekortschiet in de nakoming van de koopovereenkomst en tot het verrichten van alle handelingen welke de bank in verband met het vorenstaande geraden acht.
- 56.3 Zodra executie is aangekondigd, is de debiteur gehouden het te verkopen onderpand volgens plaatselijk gebruik ter bezichtiging van gegadigden te stellen. Bij verschil van mening hoe het plaatselijk gebruik luidt of bij gebreke van een plaatselijk gebruik dient die terbezichtigingstelling plaats te vinden op ten minste twee door de bank aan te wijzen dagen per week, op de door de bank te bepalen uren.
- 56.4 Nadat executie heeft plaatsgevonden, moet de debiteur die het verkochte onderpand geheel of gedeeltelijk zelf gebruikt, dit op de in de verkoopvoorwaarden vastgestelde dag van aanvaarding met al de zijnen en al het zijne hebben ontruimd, bij gebreke waarvan de ontruiming voor rekening van de debiteur kan plaatsvinden door de koper, krachtens de grosse van het proces verbaal van toewijzing casu quo de akte van levering, zonder enige rechterlijke tussenkomst.
- 56.5 Bij gebruikmaking door de bank van haar bevoegdheid hypothecair onderpand onder zich te nemen, moet de debiteur die het hypothecair onderpand

geheel of gedeeltelijk zelf gebruikt, dit op het door de bank bepaalde tijdstip met al de zijnen en al het zijne hebben ontruimd, bij gebreke waarvan de ontruiming door de bank voor rekening van de debiteur kan plaatsvinden krachtens de grosse van de notariële hypotheek of leveringsakte. Na ontruiming is de bank bevoegd al die handelingen te verrichten die de bank in het belang van de executie raadzaam acht, daaronder begrepen het instellen van bewaking, het aanbrengen van nieuwe sloten, het ter bezichtiging stellen aan gegadigden, en het afvoeren en opslaan van daarin aanwezige zaken, alles voor rekening van de debiteur.

56.6 Indien bij uitwinning na beëindiging van het gebruik van het hypothecair onderpand blijkt dat in het onderpand zaken zijn achtergelaten, heeft de debiteur deze prijsgegeven.

56.7 Indien de debiteur door verkoop als bedoeld in het eerste lid een boete verbeurt of een schadevergoeding moet betalen ingevolge een bepaling opgenomen in zijn titel van aankomst of welke andere titel dan ook, zal hij de bank niet aanspreken voor de schade welke hij daardoor lijdt en vrijwaart hij de bank voor de schade welke deze zou lijden als de bank zelf bedoelde boete zou verbeuren of bedoelde schadevergoeding zou moeten betalen.

Artikel 57. Verkoop krachtens pandrecht

57.1 Indien de debiteur in verzuim is met de voldoening van het verschuldigde, is de bank, onverminderd haar recht tot verhaal van de vordering op elke andere wijze, bevoegd tot executie van het verpande onderpand op de in artikel 3:250 van het Burgerlijk Wetboek omschreven wijze. Het vorenstaande laat onverlet de bevoegdheid van de bank aan de president van de rechtbank te verzoeken te bepalen dat het onderpand zal worden verkocht op een van de vorige zin afwijkende wijze of te bepalen dat het onderpand voor een door die president vast te stellen bedrag aan de bank als koper zal verblijven.

57.2 De bank is niet verplicht het voornemen tot verkoop en de verkoop nadat deze heeft plaatsgehad mee te delen aan de debiteur, beperkt gerechtigde of beslaglegger. Indien de bank besluit tot de in het eerste lid bedoelde verkoop, heeft uitsluitend de bank de bevoegdheid de orde te regelen volgens welke het verpande onderpand wordt verkocht. De debiteur is verplicht zijn volledige medewerking aan die verkoop te verlenen. Bij nietnakoming van deze verplichtingen is de bank bevoegd zich toegang te verschaffen tot die zaken en deze onder zich te nemen, desnoods met

behulp van de sterke arm, onverschillig waar die zaken zich bevinden.

57.3 De bank is bevoegd de in artikel 3:254 van het Burgerlijk Wetboek vermelde zaken tezamen met hypothecair onderpand volgens de voor hypotheek geldende regels te executeren.

Artikel 58. Royement

De ondertekening van de hypotheek of pandakte houdt mede in toekenning aan de bank van de bevoegdheid dat beperkte recht door opzegging geheel of gedeeltelijk teniet te laten gaan.

Artikel 59. Kosten

Alle kosten verbonden aan de hypotheekverlening, daaronder begrepen de kosten van doorhaling en vernieuwing van de inschrijving, alsmede alle kosten die de bank te eniger tijd mocht maken om haar rechten tegenover de debiteur uit te oefenen of te handhaven, komen ten laste van de debiteur.

Voorwaarden Bewaring

1. Theodoor Gilissen Bankiers N.V, hierna te noemen de 'Bank' en haar bewaarbedrijven, waaronder Theodoor Gilissen Global Custody N.V., en Stichting Stroeve Global Custody, hierna te noemen 'TGGC', dragen er zorg voor dat alle uit hoofde van de relatie tussen cliënt en de Bank voor een cliënt gehouden Rechten (als hierna omschreven) uitsluitend worden gehouden door TGGC en door TGGC ten behoeve van de betreffende cliënt worden uitgeoefend, een en ander voor zover zulks ten aanzien van het betreffende Recht redelijkerwijs mogelijk is. Onder 'Rechten' worden verstaan alle door TGGC als zodanig aanvaarde rechten die door de Bank en/of TGGC op eigen naam gehouden worden – eventuele eigendomsrechten daaronder begrepen – ten behoeve van cliënten ten aanzien van effecten die niet zijn opgenomen in een verzameldepot als bedoeld in de Wet Giraal Effectenverkeer. Onder 'effecten' worden verstaan aandelen, obligaties, opties, warrants en alle overige door TGGC als zodanig aanvaarde goederen.
2. TGGC zal met betrekking tot de door haar ten behoeve van de Cliënt gehouden Rechten uitsluitend jegens de Cliënt verplichtingen hebben. De Cliënt is bij uitsluiting bevoegd aan TGGC opdrachten te geven met betrekking tot de voor hem gehouden Rechten. Het is TGGC niet toegestaan de Rechten uit te oefenen, anders dan overeenkomstig de instructies van de Cliënt en het in

deze Bepalingen geregelde. De Cliënt geeft zijn opdrachten met betrekking tot de Rechten aan de Bank, die bevoegd zal zijn namens de Cliënt jegens TGGC op te treden.

3. TGGC zal voor zover het zulks nodig acht in verband met de werkzaamheden ten behoeve van cliënten, gebruik maken van derden, waarbij onder meer sprake zal kunnen zijn van het in bewaring geven van Effecten aan derden en het verkrijgen van rechten ten aanzien van Effecten via derden.
De Bank draagt zorg voor selectie van die derden. De Bank is niet aansprakelijk voor tekortkomingen van die derden indien zij aantoont dat zij bij de keuze van die derden de nodige zorgvuldigheid in acht heeft genomen. Mocht de Bank niet aansprakelijk zijn voor tekortkomingen van die derden, dan zal zij, indien de Cliënt schade heeft geleden, de Cliënt in ieder geval zoveel mogelijk behulpzaam zijn bij het ongedaan maken van zijn schade, TGGC zal niet aansprakelijk zijn voor tekortkomingen van bedoelde derden, behoudens indien aan TGGC zelf opzet of grove schuld te verwijten valt.
4. Op grond van het recht van het land waarin het betreffende Effect is genoteerd, uitgegeven of anderszins aan regels onderworpen, kan de Bank en/of de Bewaarnemer genoodzaakt zijn de Effecten van Cliënt in onderbewaring te geven aan een buitenlandse Bewaarnemer. In die gevallen is de rekening waarop de Effecten van Cliënt staan, onderworpen aan de toepasselijke buitenlandse wetten, overeenkomsten en gebruiken. Ook de rechten van Cliënt worden in die gevallen mede bepaald door die wetten, overeenkomsten en gebruiken. Het een en ander kan de rechten van Cliënt beïnvloeden.
5. De voor- en nadelen welke voortvloeien uit of verband houden met de Rechten komen ten bate c.q. ten laste van de Cliënt, zodat TGGC terzake van de Rechten geen enkel economisch of commercieel risico loopt.
6. De Bank is belast met de werkzaamheden die het beheer van de door TGGC ten behoeve van de Cliënt gehouden Rechten met zich meebrengt, waaronder het innen van rente en dividenden, het realiseren van claimrechten, het verkrijgen van coupon- of dividendbladen, het verrichten van conversiehandelingen, het deponeren voor vergaderingen en het behandelen van verkoopopdrachten, en het (doen) geven van instructies aan correspondenten met betrekking tot dergelijke

werkzaamheden. Voor zover mogelijk zal TGGC de Bank steeds in staat stellen deze werkzaamheden – zonodig namens TGGC – te verrichten. Behoudens in het geval van opzet of grove schuld van TGGC zelf berust ter zake van deze werkzaamheden geen aansprakelijkheid bij TGGC.

7. De Bank en TGGC zullen niet verplicht zijn de nummers van de Rechten of de daarmee corresponderende Effecten te registreren, zij het dat met betrekking tot Rechten ten aanzien van Effecten waarbij bijzondere rechten verbonden zijn aan bepaalde nummers, de betreffende nummers apart voor de Cliënt zullen worden geadmistreerd, en dat voor zover de Rechten of de daartegenover staande Effecten onderhevig zijn aan uitloting, de Bank en TGGC ervoor zorg zullen dragen dat, telkens bij uitloting, een met de gerechtigdheid van de Cliënt overeenkomend bedrag aan voor aflossing aangewezen Rechten of daartegenover staande Effecten wordt toegewezen aan de Cliënt.
8. De Cliënt is gehouden telkens wanneer de Bank dat wenselijk acht alle rechten welke de Cliënt van tijd tot tijd heeft jegens TGGC met betrekking tot ten behoeve van de Cliënt gehouden Rechten, waaronder de rechten tot uitbetaling van in verband met de Rechten ontvangen bedragen, aan de Bank te verpanden tot Zekerheid voor al hetgeen de Bank, uit welken hoofde ook, al dan niet opeisbaar of onder voorwaarde van de Cliënt te vorderen heeft of zal hebben. De Cliënt verleent hierbij onherroepelijk volmacht aan de Bank om, namens de Cliënt, de in de eerste alinea van dit artikel genoemde rechten van de Cliënt jegens TGGC telkens wanneer de Bank dat wenselijk acht aan de Bank te verpanden tot Zekerheid voor de in die alinea genoemde vorderingen van de Bank op de Cliënt en van deze verpanding aan TGGC kennis te geven. De Bank is bevoegd namens TGGC mededeling van een dergelijke verpanding in ontvangst te nemen. Zolang de Bank niet het tegendeel te kennen gegeven heeft, wordt zij geacht telkens afstand te doen van een pandrecht indien en voor zover zulks nodig is om TGGC in staat te stellen het recht van de Cliënt te honoreren als ware er geen pandrecht. Zodra echter de Bank aan TGGC te kennen gegeven heeft niet langer met de honorering van rechten van de Cliënt accoord te gaan, zal geen afstand van het pandrecht meer worden verondersteld en zal TGGC honorering van de rechten van de Cliënt weigeren op grond

van het pandrecht van de Bank. De Bank zal van deze bevoegdheid geen onredelijk gebruik maken. De Bank kan haar bevoegdheden als pandhoudster niettegenstaande het in artikel 2 bepaalde onverminderd uitoefenen.

9. TGGC is verplicht met betrekking tot elke soort Rechten er te allen tijde zorg voor te dragen dat de door haar gehouden Rechten van die soort naar hun inhoud en – waar toepasselijk – hoeveelheid overeenstemmen met de daartegenoverstaande rechten van cliënten jegens TGGC. Indien door een oorzaak welke niet aan de opzet of grove schuld van TGGC kan worden toegerekend de door TGGC gehouden Rechten van enige soort te eniger tijd tekort schieten ten opzichte van de daartegenoverstaande rechten van cliënten jegens TGGC, zal het tekort door TGGC worden omgeslagen over de cliënten die dergelijke rechten kunnen doen gelden jegens TGGC aan het einde van de werkdag in Nederland voorafgaand aan de dag waarop het verschil door de Bank in Nederland wordt vastgesteld en wel in verhouding tot de omvang van de betreffende rechten van die cliënten. TGGC is in een dergelijk geval niet tot meer verplicht dan te trachten de oorzaak van het verschil voor zover mogelijk weg te nemen. Met name is TGGC niet verplicht Rechten te verwerven ter opheffing van het verschil. De kosten gemaakt met het doel de oorzaak van het verschil weg te nemen kunnen op dezelfde voet als in de vorige alinea voor het tekort bepaald is worden omgeslagen. De in de tweede alinea bedoelde omslag van het tekort zal geheel of gedeeltelijk ongedaan gemaakt worden naarmate dat tekort ten gevolge van door TGGC genomen maatregelen afneemt. Zodra TGGC ontdekt dat er een tekort is ontstaan of kan ontstaan heeft zij het recht uitvoering van opdrachten met betrekking tot de Rechten van de betreffende soort te weigeren, totdat vastgesteld is dat geen tekort ontstaat of omslag van het tekort heeft plaatsgevonden. TGGC zal in een dergelijk geval met de meeste spoed handelen en indien er sprake is van een omslag daarover terstond aan cliënten die daarbij betrokken zijn mededeling doen.
10. Voor de door de Cliënt aan de Bank en TGGC voor hun werkzaamheden verschuldigde bedragen zal de Bank de in haar boeken gevoerde rekening van de Cliënt debiteren.
11. Beslagen gelegd onder de Bank, zullen door de Bank worden geïnterpreteerd als tevens gelegd onder haar bewaarbedrijven. In geval er ten laste

van de Cliënt onder de Bank en/of haar bewaarbedrijven beslag wordt gelegd, zullen geen beschikingshandelingen met betrekking tot de desbetreffende tegoeden van Cliënt worden verricht.

12. De Bank garandeert jegens de Cliënt de nakoming van alle verplichtingen van TGGC jegens de Cliënt.
13. Wijzigingen en aanvullingen van deze bepalingen, mits door de Bank en TGGC tezamen aangebracht, zullen ook voor de Cliënt bindend zijn met ingang van de dertigste dag nadat daarvan door publicatie in tenminste drie veel gelezen Nederlandse dagbladen en twee veel gelezen buitenlandse financiële dagbladen ruime bekendheid is gegeven. De Bank en TGGC zullen aan het hun bekende adres van de Cliënt zo spoedig mogelijk mededeling doen van deze wijzigingen en aanvullingen. Het bepaalde in artikel 10 is echter niet voor wijziging vatbaar.
14. Voor zover daarvan in deze Bepalingen niet is afgeweken, zijn op de verhoudingen tussen de Cliënt enerzijds en de Bank en TGGC anderzijds voorts van overeenkomstige toepassing de Algemene Bankvoorwaarden.
15. Indien en voor zover op grond van haar onredelijke bezwarende karakter of op grond van redelijkheid en billijkheid op enige hier opgenomen bepaling geen beroep kan worden gedaan, komt deze de werking toe van een als een geldig aan te merken bepaling, waarvan de strekking in zodanige mate aan de eerste bepaling beantwoordt, dat aangenomen moet worden dat deze bepaling zou zijn opgenomen, indien van de eerste wegens haar ongeldigheid was afgezien.

4. KENMERKEN VAN FINANCIËLE INSTRUMENTEN EN DAARAAN VERBODEN SPECIFIEKE RISICO'S

INHOUDSOPGAVE

- I. Algemene beschrijving kenmerken en risico's Financiële Instrumenten
- II. Opties, futures, warrants, turbo's en het hefboomeffect
- III. Bijzonderheden over de handel en overige

I. Algemene beschrijving kenmerken en risico's Financiële Instrumenten

Aan alle vormen van beleggen zijn risico's verbonden. Die risico's zijn afhankelijk van de aard van de belegging. Een belegging kan in meer of mindere mate speculatief of onderhevig aan (forse) koers-

schommelingen zijn. Bijna altijd geldt dat een belegging met een hoger verwacht rendement grotere risico's met zich meebrengt. Zeker bij het beleggen in buitenlandse Financiële Instrumenten kan de overheidspolitiek in het desbetreffende land gevolgen hebben voor de waarde van de belegging en daardoor forse koersschommelingen in de belegging veroorzaken. Daarnaast dient bij het beleggen in de meeste buitenlandse Financiële Instrumenten rekening te worden gehouden met een additioneel valutarisico.

Hieronder worden de kenmerken van Financiële Instrumenten in het algemeen besproken, alsmede de daaraan verbonden specifieke beleggingsrisico's.

Koersrisico

Het risico voor de belegger op een negatieve koersontwikkeling wordt niet alleen bepaald door de resultaten van het betreffende Financieel Instrument, maar ook door het algehele marktsentiment. Het koersrisico dat de belegger op zijn beleggingsportefeuille loopt, wordt in beginsel minder naarmate de belegger zijn investeringen spreidt over meerdere uitgevende instellingen, ondernemingen en sectoren.

Debiteuren- of kredietrisico

Dit risico is van toepassing op alle soorten beleggingen. In deze alinea wordt alleen beschreven wat dit risico in het kader van een obligatielening kan betekenen. De waarde van een obligatielening wordt hoofdzakelijk bepaald door de rentestand en de verwachting over de vraag of een uitgevende instelling (de debiteur) zijn rente- en aflossingsverplichtingen kan nakomen. In het algemeen geldt dat hoe groter de kredietwaardigheid van een uitgevende instelling is, hoe lager het rendement op de lening zal zijn. Obligatieleningen die ten opzichte van staatsleningen een zeer hoog rendement geven, worden High Yield bonds genoemd. Bij dergelijke leningen is het debiteurenrisico voor de belegger relatief het grootst.

Valutarisico

Dit risico speelt voor beleggers in de eurozone een belangrijke rol bij het beleggen in niet in euro's luidende obligaties of niet in euro's noterende aandelen. Maar ook bij in euro's noterende aandelen kan er sprake zijn van valutarisico. In dat geval zit het eventuele valutarisico in de koers van het aandeel. De mate waarin de koers van een in euro's noterend aandeel gevoelig is voor valuta-koersschommelingen wordt namelijk bepaald door

de mate waarin een onderneming zijn activiteiten heeft, respectievelijk zijn resultaten behaalt, in landen buiten de eurozone.

Marktrisico

Dit is het risico dat samenhangt met de beweeglijkheid (volatiliteit) van de totale markt. De markt is gevoelig voor sentimenten.

Renterisico

Dit risico is het gevolg van bewegingen in de rente. Veranderingen in de rentevoet hebben een belangrijke invloed op zowel de koersen van aandelen als van obligaties. Het renterisico leidt dus ook tot een koersrisico. Bij aandelen en met name bij obligaties heeft een stijging van de rente in het algemeen een negatieve invloed op de koersen. Hoe langer de nog resterende looptijd van een obligatie, hoe groter de koersdaling zal zijn. Zolang de obligaties niet worden verkocht, wordt niet direct geld verloren maar wordt wel de kans van het creëren van additioneel rendement gemist. Immers, de belegger heeft gedurende een lange(re) periode een vaste rentevergoeding bedongen; stijgt de rente in die periode op de kapitaalmarkt, dan profiteert de belegger daar niet van. Daar staat tegenover dat de belegger in die periode ook geen nadeel ondervindt van een daling van de rente. Renterisico bestaat dus ook gedeeltelijk uit een herbeleggingsrisico.

Aandelen en certificaten van aandelen

Aandelen zijn deelnemingen in het aandelenkapitaal van een vennootschap en kunnen op naam zijn gesteld of aan toonder luiden. De aandeelhouder mag zich – economisch gezien – beschouwen als een bezitter van een deel van het eigen vermogen van een onderneming. Hij bezit daardoor een bepaalde zeggenschap en het recht op een uitkering (dividend). In geval van (de angst voor) een faillissement, maar ook in andere gevallen, kan de waarde teruglopen tot nul. Bij aandelen is daarom sprake van risicodragend kapitaal.

Certificaten van aandelen zijn Financiële Instrumenten die originele aandelen vertegenwoordigen. De aandelen zelf zijn meestal in beheer bij een administratiekantoor. Certificaathouders zijn als het ware deelgerechtigd in de onderliggende aandelen. Niet alle rechten die zijn verbonden aan aandelen zijn ook van toepassing op certificaten van aandelen. Vaak is bijvoorbeeld de aan aandelen verbonden zeggenschap bij certificaten beperkt. De waardeontwikkeling – de aandelenkoers – wordt

in eerste instantie beïnvloed door de resultatenontwikkeling en de winstvooruitzichten van de desbetreffende onderneming, maar ook door algemene economische, politieke en emotionele factoren. Daarnaast speelt de dividendpolitiek van de betrokken vennootschap een rol. Aandeelhouders komen pas voor dividend in aanmerking, nadat alle overige kapitaalverschaffers het aan hen toekomende rendement hebben ontvangen. Een aandelenbelegging kan onderhevig zijn aan (forse) koersschommelingen. Indien een vennootschap wordt geliquideerd, staat de aandeelhouder bij verdeling van het liquidatiesaldo achteraan in de rij en komt bijvoorbeeld in rangorde na de obligatiehouders.

De risico's van een belegging in (certificaten van) aandelen kunnen dus zeer verschillend zijn en hebben betrekking op het dividend (wel of geen inkomen) en de waardeontwikkeling van de investering (forse fluctuaties van de beurswaarde van aandelen ten opzichte van de inleg).

Obligaties

Obligaties zijn schuldbrieven van een lening, uitgegeven door een (overheids)instelling. Over de schuld wordt door die instelling over het algemeen een vooraf overeengekomen rente vergoed. Kort samengevat kan men een obligatie karakteriseren als een schuldbekentenis aan toonder voor een bepaald bedrag en een veelal vooraf bekende rente. Nagenoeg alle obligaties zijn aflosbaar. Obligaties behoren tot het zogenaamde vreemd vermogen van de uitgevende instelling.

Er bestaan bijzondere vormen van obligaties. Deze bijzondere vormen kunnen betrekking hebben op de wijze van rentebetaling, de wijze van aflossing, de wijze van uitgifte en de bijzondere leningsvoorwaarden. Het rendement op de obligatie kan bijvoorbeeld (mede) afhankelijk worden gesteld van de geldende rentestand (rente-indexobligaties of floating rate notes) of van de winst van de instelling die de obligatie heeft uitgegeven (zoals winstdelende obligaties en inkomstenobligaties). Er bestaan ook obligaties waarop geen rente wordt uitbetaald (zerobonds). Het rendement op deze obligaties wordt verkregen uit het verschil tussen de uitgiftekoers en de latere (hogere) aflossingskoers.

Ook een belegging in obligaties draagt risico's in zich. De waarde van een obligatielening wordt hoofdzakelijk bepaald door de rentestand (bij rentefluctuaties kunnen (forse) koersschommelingen plaatsvinden)

en de verwachting over de vraag of een uitgevende instelling (de debiteur) zijn rente- en aflossingsverplichtingen kan nakomen. In het algemeen houdt een lening van de Staat der Nederlanden nauwelijks een debiteurenrisico in. Daarentegen kunnen obligaties van een onderneming wel degelijk een debiteurenrisico in zich hebben. In geval van faillissement van de uitgevende instelling gelden de obligatiehouders, afhankelijk van het soort lening, veelal als concurrente onverzekerde crediteuren van de uitgevende instelling, tenzij ten behoeve van de obligatiehouder een speciale zekerheid is bedongen.

Converteerbare obligaties

De converteerbare obligatie (convertible) is een obligatie die gedurende de zogenaamde conversieperiode tegen de conversiekoers, onder bepaalde voorwaarden (meestal op verzoek van de belegger), al dan niet met een verrekening in contanten, kan worden ingewisseld voor aandelen. De keuzemogelijkheid om de converteerbare obligatie om te zetten in aandelen ligt bij de obligatiehouder.

Een converteerbare obligatie vertoont kenmerken van zowel een obligatie als een aandeel. Voor de risico's wordt derhalve verwezen naar de risico's die zijn verbonden aan deze Financiële Instrumenten.

Reverse exchangeable bonds

De reverse exchangeable bond is een bijzondere obligatievorm. De hoofdsom kan namelijk worden afgelost in contanten a pari of in aandelen van de betreffende onderliggende waarde. Aflossing geschiedt in aandelen van de onderliggende waarde, indien de beurskoers van de betreffende onderliggende waarde op een vastgesteld tijdstip of gedurende een vastgestelde periode een vastgelegde referentievoets raakt of neerwaarts doorbroken heeft. Deze voorwaarden worden bij uitgifte van een reverse exchangeable bond vastgelegd en zijn onherroepbaar; de belegger heeft hierin geen keuzemogelijkheid. De houder van een reverse exchangeable bond kan op de aflooptdatum van zijn reverse exchangeable bond worden geconfronteerd met een aflossing in onderliggende aandelen in plaats van een uitkering van de hoofdsom in contanten. Deze aandelen kunnen een (fors) lagere waarde hebben dan de hoofdsom. Tegenover dit risico van een (fors) negatieve waardeontwikkeling staat een bovengemiddelde rentevergoeding.

Een reverse exchangeable bond vertoont kenmerken van zowel een aandeel als een obligatie en het schrijven van een putoptie. Voor de risico's wordt derhalve verwezen naar de risico's die zijn verbonden aan deze Financiële Instrumenten.

Onroerend goed

Vastgoed of onroerend goed is een beleggingscategorie, waarbij wordt belegd in vastgoedprojecten als winkelcentra, kantoorgebouwen, bedrijfsruimtes en incidenteel in woonhuizen. Omdat rechtstreeks beleggen in onroerend goed veelal een groot belegbaar bedrag vergt en spreiding (daardoor) moeilijk realiseerbaar is, wordt veelal gebruik gemaakt van de mogelijkheid te beleggen in een onroerendgoed-beleggingsinstelling. Deze beleggingsinstellingen beleggen wel rechtstreeks in 'stenen' door bijvoorbeeld te investeren in projectontwikkeling, maar ook indirect door te investeren in bedrijven, die onroerendgoedprojecten tot stand brengen.

De risico's van een (indirecte) belegging in onroerend goed hangen samen met de ontwikkeling van de kapitaalmarktrente, de gegoedheid van de huurders van het onroerend goed, de waardeontwikkeling en de locatie van het onroerend goed, de algemene economische ontwikkelingen en de politieke stabiliteit van het land waar het onroerend goed gelegen is. Ook voor onroerend goed geldt in zijn algemeenheid dat het rendement onzeker is en dat de kans aanwezig is (een deel van de) de inleg te verliezen.

Beleggingsinstellingen

Een beleggingsinstelling (beleggingsfonds of -maatschappij genoemd) is een organisatie die door het uitgeven van aandelen of participatiebewijzen vermogen aantrekt. Dit bijeengebracht vermogen kan, afhankelijk van het in het prospectus opgenomen beleggingsbeleid, door een beheerder of directie collectief worden belegd in alle soorten Financiële Instrumenten. Alle in dit hoofdstuk genoemde risico's kunnen, afhankelijk van de samenstelling van de portefeuille van de beleggingsinstelling, ook voor beleggingsinstellingen gelden. In beginsel worden de risico's van beleggen relatief kleiner door de spreiding van de beleggingen binnen een beleggingsinstelling. Sommige beleggingsinstellingen richten zich echter (eenzijdig) op een specifieke sector of regio, wat additionele risico's met zich kan brengen.

Open-end beleggingsinstellingen zijn beleggings-

instellingen waarbij toe- en uittreding door de participanten onbeperkt en dus eenvoudig mogelijk is. Het aantal uitstaande deelnemingsrechten (participaties) is niet begrensd en hun waarde wordt in hoofdzaak bepaald door die van de in de beleggingsinstelling berustende activa ofwel de in de beleggingsinstelling aanwezige beleggingen. Closed-end beleggingsinstellingen zijn beleggingsinstellingen waarbij het aantal uitgereikte deelnemingsrechten wel vastligt. Tijdens de looptijd is in- en uittreden in de regel niet, of onder voorwaarden mogelijk, waardoor participaties in dit soort beleggingsinstellingen niet (gemakkelijk) verhandelbaar zijn. De belegger loopt dus het risico dat bij tegenvallende resultaten niet of niet op een door de belegger gewenst moment de beleggingen van de hand kunnen worden gedaan. Tevens kan, door deze beperkte liquiditeit, een langere periode sprake zijn van een verschil (discount) tussen de intrinsieke waarde van de onderliggende waarde(n) en de lagere beurskoers.

De belangrijkste risico's van een beleggingsinstelling worden inzichtelijk gemaakt door de risico-indicator. Aan de stand van de risico-indicator is te zien hoe groot het risico van een beleggingsinstelling is. Afhankelijk van onder meer de soort beleggingsinstelling en het beleggingsbeleid wordt voor de risico's van het beleggen in een beleggingsinstelling tevens verwezen naar de risico's van de Financiële Instrumenten waarin de beleggingsinstelling belegt. Lees voor een volledig overzicht van de risico's de risicoparagraaf in het prospectus van de betreffende beleggingsinstelling.

Exchange Traded Funds (ETF's)

Indextrackers, of Exchange Traded Funds (ETF's) die een index volgen, zijn beursgenoteerde, open-end beleggingsfondsen met als beleggingsdoel het zo goed mogelijk volgen van een onderliggende index. Er zijn verschillende soorten ETF's, zoals sectorale ETF's en ETF's die een grondstof of valuta volgen. Deze laatste worden ook wel Exchange Traded Commodity of Exchange Traded Currency (ETC) genoemd. De meest eenvoudige ETF's worden samengesteld op basis van volledige replicatie van één onderliggende index en kenmerken zich door brede spreiding, passief beheer en lage kosten. De eenvoudige ETF is een transparant product. Er zijn ook complexere en risicovollere soorten ETF's die minder transparant zijn. Deze ETF's hebben elk hun eigen productkenmerken en specifieke risico's. Deze

kenmerken kunnen in sterke mate afwijken van de productkenmerken van de meest eenvoudige ETF's.

1. **Spreiding**
Met de aankoop van een ETF koopt een belegger als het ware een gespreide belegging. Er zitten immers diverse Financiële Instrumenten in de onderliggende index en dus in de ETF. Spreiding kan zorgen voor vermindering van het specifieke risico, maar ondanks spreiding bestaat er een kans op concentratierisico. Dit ontstaat bijvoorbeeld indien er een hele specifieke onderliggende index wordt gevolgd of de onderliggende waarden allemaal uit dezelfde sector komen.
2. **Methode van samenstelling**
ETF's zijn onderverdeeld in twee typen: *fysieke ETF's* en *synthetische ETF's*. Indien een fysieke ETF een index één op één volgt en deze ETF alle Financiële Instrumenten uit de onderliggende index bevat, spreken we van volledige replicatie. De samenstelling van deze ETF's is zeer transparant omdat deze in beginsel één op één correspondeert met de onderliggende index. De belegger kan dus aan de hand van de index op elk moment zien hoe de ETF is samengesteld. Indien volledige replicatie niet mogelijk is, omdat de onderliggende index bijvoorbeeld moeilijk te verhandelen Financiële Instrumenten (zoals sommige bedrijfsobligaties) bevat of er meerdere indices worden gevolgd, kan de fysieke ETF ook samengesteld worden door sampling van de te volgen index of indices. Een fysieke ETF bevat in dit geval niet exact dezelfde aandelen als de benchmark(s). Een ETF kan ook worden opgesteld door de rendementen van de onderliggende index synthetisch te repliceren door het aangaan van één of meerdere swap(s). We spreken dan van een synthetische ETF. De belegger krijgt dan het rendement uitgekeerd wat de onderliggende index heeft behaald, maar de daadwerkelijke belegging kan echter in geheel andere Financiële Instrumenten zijn. Een synthetische ETF brengt daarom productkenmerken met zich mee die sterk kunnen afwijken van de kenmerken van een ETF die is samengesteld op basis van volledige replicatie.
3. **Verhandelbaarheid en liquiditeit**
ETF's zijn beursgenoteerd en worden intraday verhandeld op de beurs. Intraday betekent dat ETF's, net als aandelen, gedurende de hele dag gekocht en verkocht kunnen worden, en niet in één keer per dag zoals de actief beheerde beleggingsfondsen.

De verhandelbaarheid is een belangrijk kenmerk van een ETF. Informatie over de verhandelbaarheid is voor de belegger relevant om een vergelijking te kunnen maken met andere soorten beleggingen. De liquiditeit van een ETF geeft aan hoe goed de ETF te verhandelen is. De liquiditeit kan echter beïnvloed worden door onder andere de onderliggende waarden van de ETF en bepaalde elementen van het beleggingsbeleid.

4. **Passief beheer**
Een belangrijk kenmerk van een ETF is dat deze een passief beleggingsbeleid kent. Het doel van een ETF is immers het volgen van een index. Dit in tegenstelling tot actief beheerde fondsen waarbij het doel vaak het verslaan van een index is. Synthetische ETF's kennen overigens geen volledig passief beheer en ook het gebruik van derivaten brengt vaak een stuk actief beheer met zich mee.
5. **Koersvorming en dividend**
De koers van trackers komt – net zoals bij andere op de beurs verhandelde Financiële Instrumenten – tot stand door vraag en aanbod. Bij ETF's die zijn samengesteld door volledige replicatie is er sprake van een sterke correlatie met de onderliggende index en zal de ETF dus nagenoeg hetzelfde koersverloop laten zien. De koers kan afwijken doordat er (beheer) kosten in mindering gebracht moeten worden op de waarde van de ETF. Afhankelijk van de in de ETF opgenomen Financiële Instrumenten kan er dividend worden uitgekeerd. Dividend kan worden uitgekeerd in geld, maar ook worden herbelegd. Dit verschilt per fonds en wordt onder meer ingevuld door het gekozen dividendbeleid.
6. **Tracking Error**
Het begrip 'tracking error' drukt uit in hoeverre een ETF er in slaagt om de onderliggende index te volgen. Indien de tracking error '0' is, is de afwijking ten opzichte van de index 0%. Indien de tracking error 1% is, wijkt de ETF 1% af van de index in absolute zin. Tracking Error kan verschillende oorzaken hebben. Zo kunnen kosten verschillen in het dividendbeleid van een ETF en de onderliggende index tracking error veroorzaken. Indien een index wordt samengesteld op basis van sampling kan er ook tracking error ontstaan. De prestatie van de alternatieve Financiële Instrumenten zal namelijk niet exact hetzelfde zijn als die van de Financiële Instrumenten uit de onderliggende index. In de praktijk worden de begrippen 'tracking error' en 'tracking difference' in

sommige gevallen door elkaar gebruikt, waarbij de 'tracking error' een statistische berekening van de mate van afwijking is en 'tracking difference' wordt gebruikt om de absolute afwijking van de ETF ten opzichte van de benchmark aan te geven.

7. Tegenpartijrisico

Indien een beleggingsinstelling besluit om te werken met derivaten of het uitlenen van aandelen ontstaat hier een tegenpartijrisico. Het risico bestaat immers dat de tegenpartij niet meer aan zijn verplichtingen kan voldoen. Bij synthetische ETF's is er doorgaans sprake van een hoger tegenpartijrisico dan bij fysieke ETF's.

De belangrijkste risico's van een ETF worden inzichtelijk gemaakt door de risico-indicator. Aan de stand van de risico-indicator is te zien hoe groot het risico van een ETF is. Lees voor een volledig overzicht van de risico's de risicoparagraaf in het prospectus van de betreffende ETF.

Hedge funds

Een hedge fund is een beleggingsinstelling, waarbij de nadruk ligt op het behalen van een absoluut rendement en niet zozeer op het beter presteren dan een index. Dit streven naar een 'absolute return', gecombineerd met een lage correlatie met de rest van de markt, maakt hedge funds populair onder institutionele beleggers, zoals pensioenfondsen. Een van de verschillen tussen hedge funds en klassieke beleggingsinstellingen is dat hedge funds gebruik maken van een breder scala aan Financiële Instrumenten en handelstechnieken. Zo kunnen derivaten worden gebruikt ter bescherming van het rendement of kunnen aandelen worden verkocht om te profiteren van dalende aandelenkoersen, zonder dat deze aandelen in het bezit zijn van het hedge fund (baisse transacties).

Aangezien het selecteren van hedge funds, die (veelal) niet zoals andere beleggingsinstellingen onder toezicht staan, een behoorlijke inspanning vergt, wordt vaak in hedge funds belegd door middel van een 'fund of funds'. Zo'n fund of funds belegt zoveel als mogelijk in succesvolle hedge funds en probeert de bestendigheid van het rendement te verbeteren door verschillende strategieën en Financiële Instrumenten te combineren. Het gebrek aan toezicht maakt de sector voor hedge funds ondoorzichtig. Het zelf beleggen in hedge funds vereist een gedegen kennis van de strategie, het hefboomeffect en het liquiditeitsrisico van de hedge funds. Daarnaast

is een goed begrip van complexe handels- en derivatenstrategieën van belang.

De belangrijkste risico's van een hedgefund worden inzichtelijk gemaakt door de risicoindicator. Aan de stand van de risico-indicator is te zien hoe groot het risico van een hedgefund is. Als specifieke risico's van hedge funds kan onder meer het volgende genoemd worden: gebrek aan transparantie in het beleid en de cijfers die gepresenteerd worden, hoge kosten, risico-volle beleggingsstrategieën en dat ze veelal offshore (gebieden waar weinig tot geen toezicht bestaat) gevestigd zijn. Lees voor een volledig overzicht van de risico's de risicoparagraaf in het prospectus van het betreffende hedgefund.

Liquiditeitsfondsen

Een liquiditeitsfonds is een beleggingsinstelling met een relatief laag risicoprofiel, waarbij doorgaans de nadruk ligt op het behalen van een rendement dat vergelijkbaar is met beleggingen op de geldmarkt, vaak in combinatie met kapitaalbehoud. Een liquiditeitsfonds belegt overwegend in termijndeposito's en obligaties met een resterende looptijd korter dan 12 maanden. Deze obligaties zijn voornamelijk uitgegeven door emittenten met een hoge kredietwaardigheid (investment grade), voornamelijk in Euro. Indien wordt belegd in schuldvorderingen met een buitenlandse valuta wordt het valutarisico doorgaans (volledig) afgedekt.

De belangrijkste risico's van een liquiditeitsfonds worden inzichtelijk gemaakt door de risico-indicator. Aan de stand van de risico-indicator is te zien hoe groot het risico van een liquiditeitsfonds is. Als specifieke risico's van een liquiditeitsfonds kan onder meer het volgende genoemd worden: renterisico, inflatierisico en concentratierisico. Lees voor een volledig overzicht van de risico's de risicoparagraaf in het prospectus van het betreffende liquiditeitsfonds.

Private equity

De term Private Equity verwijst naar investeringen uit privaat vermogen in ondernemingen die niet-beursgenoteerd zijn. Dit soort beleggingen zijn vaak te karakteriseren als investeringen in (startende) ondernemingen die zich nog niet hebben bewezen in de markt. In dat verband wordt ook wel gesproken over durfkapitaal. Tegenover de hoge risico's, die met dit soort beleggingen gepaard gaan, bestaat bij winstgevendheid van de onderneming ook kans op een

zeer hoog rendement. Deze wijze van beleggen c.q. investeren geeft ook vaak recht op een aandelenbelang en daarmee zeggenschap over de (te voeren strategie van de) betreffende onderneming. Anderzijds kan ook worden belegd in ondernemingen die hun bestaansrecht al hebben verdiend en kapitaal zoeken om hun bedrijfsactiviteiten uit te bouwen. Dit kan ook betekenen dat (delen van) beursgenoteerde ondernemingen worden opgekocht waarvan de beursnotering wordt beëindigd of juist na een sanering weer een beursnotering krijgen. Beleggen in Private Equity kan ook door middel van beleggingsinstellingen. Bij dit soort beleggingen vindt niet altijd centrale prijsvorming plaats.

In tegenstelling tot een beursgenoteerde onderneming, bestaat in het geval van een niet-beursgenoteerde onderneming een lage transparantie ten aanzien van de financiële verslaggeving. Een niet-beursgenoteerde onderneming heeft immers lage (frequentie) publicatievereisten. Binnen een Private Equity fonds kunnen, zonder voorafgaande controle door de belegger, meer risicovolle bedrijven opgenomen worden, wat de totale 'kredietwaardigheid' doet afnemen. Door stijging van de rente kunnen de kosten onevenredig hard (door het hefboom-effect) toenemen, waardoor toekomstig rendement verloren gaat en waardoor zelfs een verlies kan ontstaan. Een Private Equity fonds heeft vaak een lange termijnhorizon en een beperkte of geen liquiditeit.

Structured Products

Structured Products, waaronder notes, zijn het best te omschrijven als beleggingsproducten, die op een veelal complexe wijze in één of meer vermogenscategorieën beleggen (in veel gevallen met behulp van een ingewikkelde obligatie- en optiestructuur). Juridisch gezien zijn het veelal (bedrijfs)obligaties waarbij een vordering op de uitgevende instelling wordt verkregen. Echter qua werking en risico's zijn structured products meestal niet goed vergelijkbaar met (bedrijfs)obligaties. Er bestaat een zeer grote variatie aan structured products, waarbij deze producten per categorie van elkaar verschillen door opbouw, risico's en structuur. Een grove indeling kan worden gemaakt door een onderscheid te maken tussen producten met en zonder kapitaalsgarantie. Hierbinnen zijn weer verschillende varianten denkbaar, waarbij de verschillende elementen van deze varianten met elkaar kunnen worden gecombineerd. Het is daarom van belang dat bij elk product de bijbehorende productinformatie, zoals brochure en

prospectus, zorgvuldig wordt gelezen en een goed beeld wordt verkregen van de specifieke risico's behorend bij het desbetreffende product.

Structured products kunnen betrekking hebben op diverse onderliggende waarden, zoals een of enkele aandelen, een of enkele indices, een of enkele grondstoffen, een of enkele valuta's of een combinatie daarvan. Gedurende de looptijd van een structured product zal het koersverloop niet (altijd) gelijk zijn aan de ontwikkeling van de onderliggende waarden. De koersvorming van een structured product is gedurende de looptijd onder andere afhankelijk van het koersverloop van de onderliggende waarden, de volatiliteit van de onderliggende waarden, de correlatie tussen de onderliggende waarden, veranderingen in de kapitaalmarktrente en de verwachtingswaarde die de structuur heeft. De berekening van het eindresultaat en daarmee de prijsvorming van een structured product op de einddatum is volledig transparant. Een essentieel kenmerk van een structured product is dat de oorspronkelijke verhouding tussen risico en rendement van de onderliggende waarden wordt gewijzigd. Dat betekent dat een structured product een ander risico en een ander perspectief op rendement heeft dan wanneer direct wordt belegd in de onderliggende waarden. Bij structured products met een kapitaalsgarantie is (een gedeelte van) de nominale inleg beschermd, doordat (veelal) de uitgevende instelling een garantie aan het eind van de looptijd afgeeft om de nominale inleg of een gedeelte daarvan terug te betalen. Beleggen in zo een garantieproduct betekent niet dat deze belegging (geheel) vrij is van risico. De garantiewaarde geldt alleen op einddatum, waarbij het debiteuren- en kredietrisico onverminderd van toepassing is. In geval van tussentijdse verkoop worden de stukken echter tegen de dan geldende koers verkocht, die mogelijk onder de garantiewaarde of de nominale waarde kan liggen waarvoor de stukken bij uitgifte zijn verkregen dan wel na uitgifte zijn gekocht. Bovendien kan afhankelijk van het soort garantieproduct worden gekozen voor een volledige bescherming of een gedeeltelijke bescherming. Het rendement van deze beleggingen is onder meer afhankelijk van de onderliggende waarden en het garantieniveau. Afhankelijk van de ontwikkeling van de onderliggende waarden kan, naast een of meerdere vaste couponnen, een (jaarlijkse) variabele coupon worden uitgekeerd. Bij enkele producten uit deze categorie worden de rendementen vastgeklekt. Het daadwerkelijke rendement kan van jaar tot jaar

verschillen en in enig jaar zelfs negatief zijn. Structured products zonder kapitaalsgarantie kennen geen hoofdsomgarantie aan het einde van de looptijd. Sommige varianten kennen echter wel een gestaffelde vorm van bescherming tegen koersdalingen van de onderliggende waarden. Hierdoor ontstaat een beperkte bescherming als de koersdalingen zich beperken tot het beschermingsniveau of tot binnen de beschermingsbandbreedte. Dit laat echter onverlet dat volledig koersrisico wordt gelopen over de hoofdsom. Zowel tijdens de looptijd als op de einddatum kan de koers van deze producten lager zijn dan de nominale waarde c.q. de uitgifteprijs.

Doordat structured products bestaan uit meerdere verschillende Financiële Instrumenten, zoals obligaties en opties, is voor de belegger de werking van zo een product soms moeilijk te doorgronden. Voor de risico's wordt derhalve verwezen naar de risico's die zijn verbonden aan aandelen, obligaties en opties. Een belangrijk risico voor beleggers in structured products is het debiteuren- of kredietrisico. De waarde van structured products wordt daarom bepaald door de verwachting over de vraag of een uitgevende instelling en/of de garantieverstrekker (de debiteur) zijn rente- en (aflossings)verplichtingen kan nakomen. Daarnaast is het tussentijds koersverloop van structured products moeilijk in te schatten. De marktwaarde van de structured products volgt namelijk niet volledig de koersbewegingen van de onderliggende waarden. De marktwaarde wordt door meerdere factoren bepaald. Deze is naast de koersen onder andere afhankelijk van dividenduitkeringen, volatiliteit, correlatie en renteniveaus. Zo kan een rentestijging een negatief effect hebben op de koers van de structured products. De grootte van dit effect wordt bepaald door de hoogte van de rentestijging en de resterende looptijd. Daarnaast keren de meeste structured products geen dividend of rente uit. Het gemis aan dividend of rente kan structured products op behoorlijke achterstand zetten in vergelijking met een rechtstreekse investering in de onderliggende waarden.

naam van haar bewaarbedrijf, rechtstreeks bij de desbetreffende uitgevende instelling na voorafgaande opdracht daartoe, gegeven door of namens Cliënt. Indien door of namens Cliënt een inschrijving op een niet-beursgenoteerd Financieel Instrument wordt overwogen, is Cliënt of zijn vertegenwoordiger verplicht de Bank daaromtrent per omgaande te (doen) informeren onder overlegging van een prospectus en alle andere door de Bank relevant geachte informatie. Tenzij uitdrukkelijk anders overeengekomen, zal de Cliënt uiterlijk twee dagen voor het verstrijken van de inschrijvingstermijn – of zoveel eerder als uit het betreffende prospectus of andere informatie van de uitgevende instelling volgt – aan de Bank de specificaties van de order, waaronder de gegevens van het (specifieke) Financieel Instrument, het totale bedrag van de inschrijving en de ontvangende partij van de order verstrekken. Sommige Private Placement fondsen zijn fiscaal transparant, hetgeen inhoudt dat de belastingheffing over het (fictieve) resultaat van het fonds bij de individuele participanten plaatsvindt. Het fonds is dus zelf niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Om als fiscaal transparant aangemerkt te worden, moet een dergelijk fonds aan een aantal eisen voldoen, waaronder bijvoorbeeld de eis dat de participaties niet vrij verhandelbaar zijn en dat winsten niet worden uitgekeerd, maar ten gunste van het resultaat - en dus de waarde van de participatie - worden geboekt. Het kan voorkomen, dat participanten in verband met de fiscale transparantie fiscaal relevante gegevens van het fonds verlangen ten behoeve van hun aangifte. De bewaarder van de Bank verstrekt dergelijke fiscaal relevante informatie niet en de participant dient er rekening mee te houden dat dergelijke informatie in veel gevallen ook niet beschikbaar zal zijn bij de bewaarder van het fonds, omdat deze veelal onvoldoende individualiseerbaar of specificieerbaar beschikbaar zal zijn.

Private Placements

Van een zogenaamde 'Private Placement' is sprake, indien de Cliënt inschrijft op niet beursgenoteerde Financiële Instrumenten. Aan Private Placements zijn specifieke risico's verbonden, zoals bijvoorbeeld – al dan niet tijdelijk – verminderde overdraagbaarheid/liquiditeit. Inschrijving geschiedt door de Bank, op

II. Opties, futures, warrants, turbo's en het hefboom-effect

1. Wat zijn opties en futures?
2. Beschrijving van opties
3. De contractspecificaties
4. Doelstellingen van de optiebelegger
5. Het kopen van opties
6. Het schrijven van opties
7. De handel in opties
8. Procedure bij uitoefening van het optierecht
9. Beschrijving van futures
10. De contractspecificaties
11. Waarvoor worden futures gebruikt?
12. De handel in futures
13. Risico's in buitengewone omstandigheden
14. Warrants
15. Turbo's
16. Hefboomeffect

1. Wat zijn opties en futures?

Wat is een optie?

Een optie geeft de koper het recht gedurende een vastgestelde termijn (de looptijd) een vaste hoeveelheid van een onderliggende waarde tegen een overeengekomen uitoefenprijs te kopen (calloptie) of te verkopen (putoptie). Met onderliggende waarde bedoelt men een vast aantal aandelen of obligaties, een hoeveelheid van een product of grondstof, een index of valuta.

Wat is een future?

Een future, ook wel een termijncontract genoemd, is een overeenkomst tot aankoop of verkoop van een goed of een financiële waarde die op een bepaald tijdstip in de toekomst door de verkoper aan de koper moet worden geleverd. Dit tegen een prijs die bij het aangaan van het contract wordt vastgelegd. Zo bestaan er futures op diverse onderliggende waarden, zoals bijvoorbeeld aandelen, aandelenindices, commodities (goederen) en valuta. De soorten, typen, contractgrootten en bijzonderheden van opties en futures verschillen van Beurs tot Beurs. Beurzen geven vaak informatie omtrent de bij hen genoteerde en verhandelde opties en/of futures op het internet.

2. Beschrijving van opties

Hoe werkt een optie?

Een belegger die een optie koopt, doet dat door een zogenaamde openingskoop en wordt de koper genoemd. Het bedrag dat een belegger voor de optie betaalt, heet premie. De kooppositie die nu

ontstaat in call- of putopties wordt ook wel een longpositie genoemd. De koper heeft het recht gedurende de looptijd per optie de vaste hoeveelheid van de onderliggende waarde tegen een vastgestelde prijs te kopen (calloptie) of te verkopen (putoptie). De optie houdt ooit op te bestaan; men noemt dat de expiratie van de optie. Als de koper van zijn recht gebruik wil maken, moet hij zijn optie uitoefenen. Dit kan alleen gedurende de looptijd. Bij sommige Beurzen en typen opties kan men dat slechts op het eind van de looptijd althans op een bepaald moment doen. Na expiratie bestaat de optie en dus het recht in elk geval niet meer. Als de koper zijn recht tijdens de looptijd niet heeft uitgeoefend, loopt zijn optie waardeloos af en heeft hij als verlies de premie die hij heeft betaald. Meer dan de betaalde premie kan de koper van een optie niet verliezen.

Als een koper zijn optie gedurende de looptijd kwijt wil, kan hij dat doen door de optie te verkopen. Dat doet hij door een sluitingsverkoop. Tegenover de koper, die een recht heeft gekocht, staat de verkoper, die ook wel schrijver wordt genoemd. De schrijver is zijn positie aangegaan door middel van een openingsverkoop. De schrijver heeft de plicht, als de koper dat eist, de vaste hoeveelheid van de onderliggende waarde te leveren (in het geval van een calloptie) of af te nemen (in het geval van een putoptie). De verkooppositie van de schrijver noemt men ook wel een shortpositie. De schrijver ontvangt op het moment van het aangaan van de shortpositie de premie die de koper heeft betaald.

Als de schrijver gedurende de looptijd niet wordt 'aangewezen', bestaat de winst van de schrijver uit de ontvangen premie. Als een schrijver van een optie zijn positie gedurende de looptijd wil terugdraaien, kan hij dat doen door de optie terug te kopen. Dat doet hij door een sluitingsaankoop. Indien iemand een calloptie schrijft terwijl hij de onderliggende waarde zelf bezit, wordt de optie als 'gedekt' aangemerkt. Een belegger kan ook een calloptie schrijven zonder dat hij de onderliggende waarde bezit. In een betreffend geval spreekt men over 'ongedekt' schrijven. Geschreven putopties zijn altijd ongedekt. Aan shortposities zijn risico's verbonden.

Om er zeker van te zijn dat een schrijver van opties aan zijn verplichtingen kan voldoen, dient de schrij-

ver een zekerheid (margin) te voldoen. Als een koper een optie koopt, wordt er in economische zin een contract gesloten tussen hem en de verkopende partij. Er is echter geen directe relatie tussen de koper en de schrijver van een optie. Het Clearing-instituut administreert alle long- en shortposities die als gevolg van de handel zijn ontstaan en stelt zich juridisch gezien op tussen koper en verkoper. Doorgaans zitten tussen koper en verkoper en het Clearinginstituut aan beide zijden nog meer schakels, zoals hun bank of commissionair en een zogeheten clearing member. Koper en schrijver kennen elkaar dus niet.

Aan het kopen en verkopen van opties zijn risico's verbonden. Een belegger dient niet over te gaan tot het kopen van een optie indien hij niet in staat is de betaalde premie te verliezen. Bovendien moet een belegger geen optie schrijven als hij niet in staat is een aanzienlijk financieel verlies te lijden. Het kan voorkomen dat een Beurs of toezichthouder voor de controle op de naleving van reglementen inzage verlangt in alle gegevens die betrekking hebben op orders en transacties. Daaronder kan eventueel ook de identiteit van de belegger vallen. Dergelijke gegevens kunnen in bijzondere gevallen ook ter beschikking van de justitiële autoriteiten worden gesteld, bijvoorbeeld in geval van (verdenking van) overtreding van bij of krachtens wet gestelde regels. Sommige Beurzen en toezichthoudende instellingen hebben met andere Beurzen en toezichthoudende instellingen overeenkomsten gesloten om te regelen dat gegevens ook kunnen worden doorgegeven aan (buitenlandse) Beurzen of toezichthoudende instellingen, indien dit nodig of wenselijk is met het oog op opsporing en preventie van overtredingen of strafbare feiten.

3. De contractspecificaties

3.1 Standaardisatie

Opties die op Beurzen worden verhandeld, voldoen aan een aantal standaardvoorwaarden. De standaardisatie heeft betrekking op de contractgrootte, de looptijd, de aflooptdatum (expiratedatum) en de uitoefenprijs. Deze gegevens vormen onderdeel van de contractspecificaties. De koers van de optie (de premie) is het enige variabele element en wordt genoteerd per eenheid onderliggende waarde. De contractgrootte is de hoeveelheid onderliggende waarde waarop één optie betrekking heeft. Dat kan bijvoorbeeld zijn: 100 aandelen, de AEX-index of een andere (aandelen)index, USD 10.000,- of een

andere valuta etc. De looptijd van een optie is de maximale termijn waarbinnen de optie een recht (of plicht) vertegenwoordigt. Na expiratie heeft de optie dan ook geen waarde meer. Er worden opties verhandeld met verschillende looptijden. Dat kan bijvoorbeeld een maand zijn, maar ook een aantal jaren. De uitoefenprijs, ten slotte, is de prijs waartegen de houder van de optie de hoeveelheid van de onderliggende waarde bij uitoefening van de optie mag kopen of verkopen; de uitoefenprijs wordt genoteerd per eenheid van de onderliggende waarde.

De laatste beursdag van een optie is de laatste dag waarop handel in de betreffende, aflopende optieseries mogelijk is. In Amsterdam is dit bijvoorbeeld de derde vrijdag van de expiratiemaand, behalve wanneer deze derde vrijdag geen beursdag is. In dat geval verschuift de laatste beursdag naar de beursdag voorafgaand aan deze derde vrijdag. Nadat de handel in aflopende series is gestopt, is uitoefening van het recht tot aankoop respectievelijk verkoop vaak nog een aantal uren mogelijk.

Dit kan per beleggingsonderneming en per Beurs verschillen. Het uiterste tijdstip van verkoop en het uiterste tijdstip waarop de belegger kan aangeven of de optie uitgeoefend wenst te worden, is vastgelegd in de toepasselijke voorwaarden. Wijs & van Oostveen geeft een eventuele uitoefening van een optie door aan het Clearinginstituut. Iedere instelling bepaalt zelf hoeveel eerder de orders voor uitoefening en voor transacties in aflopende series mogen worden opgeven.

Onder normale omstandigheden zal een optieserie, die eenmaal aan een Beurs is genoteerd, verhandelbaar blijven tot de aflooptdatum. Beurzen kunnen evenwel openingstransacties in deze series verbieden of beperken.

3.2 Stijl van de optie

Er bestaan twee verschillende stijlen van opties: Amerikaanse en Europese stijl. Bij een optie met Amerikaanse stijl kan de koper op ieder moment gedurende de looptijd zijn optie uitoefenen. Bij een optie met Europese stijl is het alleen mogelijk de optie uit te oefenen op de expiratedatum. Uiteraard kunnen openstaande posities wel tussentijds worden gesloten. Wijs & van Oostveen kan Cliënt hierover nader inlichten.

3.3 De uitoefening van opties

Afwikkeling bij uitoefening is mogelijk op twee verschillende manieren: door fysieke levering, zoals bij aandelenopties, of door verrekening in contanten, zoals bij indexopties en valutopties. Het verrekenen in contanten, hetgeen cash settlement wordt

genoemd, gebeurt op basis van de uitoefenprijs en de afrekeningswaarde, die ook wel settlementsprijs wordt genoemd. In het geval van contante verrekening ontvangt de koper van een calloptie op de expiratedatum het verschil tussen de uitoefenprijs en de settlementsprijs, maar alleen indien de uitoefenprijs de laagste van de twee is. De koper van een putoptie ontvangt ook het verschil tussen de uitoefenprijs en de settlementsprijs, maar alleen indien de uitoefenprijs de hoogste van de twee is.

3.4 Onderliggende waarden

De waarden waarop opties worden genoteerd – de onderliggende waarden – worden door de betreffende Beurs geselecteerd. Bij deze keuze geven zij de voorkeur aan onderliggende waarden die op ruime schaal zijn verspreid en waarin actief wordt gehandeld, voornamelijk op officiële Beurzen. Daarbij zal rekening worden gehouden met een aantal criteria, zoals de spreiding van het bezit van de desbetreffende onderliggende waarde, de beursomzet en de fluctuaties in de beurskoers. De uitgevende instellingen van onderliggende waarden, waarop opties worden verhandeld, worden daarover door de betreffende Beurs geïnformeerd, althans zijn daarvan op de hoogte. Op grond van zwaarwegende omstandigheden kan een Beurs besluiten een optieklasse uit de notering te nemen.

3.5 Munteenheden

Als een Beurs een nieuwe optieklasse selecteert, wordt tevens bepaald wat de hoofdmarkt voor de onderliggende waarde is. In het algemeen is dit de thuishand, dat wil zeggen: het land van herkomst van die onderliggende waarde. De munteenheden van het land van herkomst van de onderliggende waarde zal vaak ook de munteenheden worden waarin de opties op die waarden worden genoteerd.

3.6 Premie

De premie, dat is de koers van een optie, komt tot stand door vraag en aanbod van partijen die aan de handel op de Beurs deelnemen. Partijen baseren zich daarbij in het algemeen op de koers en de beweeglijkheid van de onderliggende waarde en op de resterende looptijd van de optie. Maar ook het eventuele dividend op de onderliggende waarde en de rente is van invloed op de premie. Zoals bij elke marktwerking kunnen vraag en aanbod, en daarmee dus de premies, ook invloed ondervinden van irrationele factoren, zoals emoties bij het publiek.

3.7 Aanpassing

In geval van herkapitalisatie, splitsing, claimemissie of uitgifte van bonusaandelen en dergelijke, kan de onderliggende waarde door een Beurs worden aan-

gepast. Ook de handelseenheid, de uitoefenprijs, de hoeveelheid van de onderliggende waarde en het aantal opties kunnen worden gewijzigd. Ook andere gevallen, zoals een openbaar bod op een genoteerde onderneming, een fusie of een liquidatie, kunnen aanleiding zijn voor wijziging van de onderliggende waarde. In principe vindt geen aanpassing plaats ingeval een dividend in contanten, al of niet in de vorm van een keuzedividend, betaalbaar wordt gesteld. Afhankelijk van de omstandigheden kan een Clearinginstituut in een dergelijke situatie beslissen dat het aandeel van de overgenomen onderneming vanaf een bepaald moment wordt vervangen door een ander aandeel (bijvoorbeeld dat van de overnemende onderneming). Ook kan het Clearinginstituut bepalen dat uitoefening van de optie resulteert in verrekening in contanten in plaats van in levering van het aandeel of dat een andere aanpassing van de onderliggende waarde en/of andere contractspecificaties plaatsvindt.

4 Doelstellingen van de optiebelegger

4.1 Het behalen van koerswinst

De koper van een optie verwacht een verandering in de koers van de onderliggende waarde. De koper van een calloptie hoopt op een stijging van de koers, de koper van een putoptie op een daling. In beide gevallen kan de belegger in opties een – in verhouding – grotere winst behalen dan wanneer hij met hetzelfde bedrag in de onderliggende waarde zelf zou handelen, omdat hij met een veel kleinere inleg, namelijk alleen de premie, kan profiteren van koersschommelingen. Dit heet het hefboomeffect van opties. Bij een stijging van de koers van de onderliggende waarde zal in het algemeen de koers van de calloptie ook stijgen. Evenzo zal bij een daling van de koers van de onderliggende waarde de koers van de putoptie stijgen. Hierdoor is het mogelijk om als belegger koerswinst op opties te behalen.

4.2 Het verkrijgen van extra inkomen

Een belegger kan ook besluiten callopties te schrijven om op die manier premie te ontvangen. Indien de belegger de onderliggende waarde daadwerkelijk in portefeuille heeft, vormt de ontvangen premie een extra rendement op zijn portefeuille. Als hij echter wordt aangewezen om de onderliggende waarde te leveren, zal hij deze onderliggende waarde – in de regel – beneden de marktwaarde moeten verkopen. Het verlies van de schrijver kan, alhoewel gereduceerd door de ontvangen premie, aanzienlijk zijn als het gaat om een grote verandering in de koers van de onderliggende waarde.

4.3 Bescherming tegen koersdaling

Opties bieden beleggers tevens de mogelijkheid zich te beschermen tegen koersdalingen van de onderliggende waarde. De belegger die een dergelijke bescherming (met een grootte naar keuze) wil, kan dat doen door het kopen van putopties. Als de houder van de putoptie zijn recht heeft uitgeoefend, zal de schrijver van die putoptie de onderliggende waarde – in de regel – boven de marktwaarde moeten kopen. Door het schrijven van callopties kan de belegger zich ook gedeeltelijk beschermen tegen een koersdaling. Deze bescherming beperkt zich echter tot de hoogte van de ontvangen premie.

4.4 Vastleggen van de aan- of verkoopprijs van de onderliggende waarde

Opties bieden ook de mogelijkheid de prijs vast te leggen waarop in de toekomst de onderliggende waarde kan worden verhandeld. Zo zal een belegger die de maximaankoopprijs wenst vast te leggen, geïnteresseerd zijn in het kopen van callopties. Een belegger die de minimumverkoopprijs wil vastleggen, zal geïnteresseerd zijn in het kopen van putopties.

5. Het kopen van opties

5.1 Het kopen van callopties

5.1.1 Principe

De koper van een calloptie kan profiteren van koersstijgingen van de onderliggende waarde die zich gedurende de looptijd van de optie voordoen. Hij heeft met zijn calloptie namelijk het recht om de onderliggende waarde tegen een vooraf afgesproken prijs aan te kopen.

5.1.2 Mogelijkheden

Als de koers van de onderliggende waarde stijgt, moet de houder van een calloptie zelf stappen ondernemen om zijn mogelijke optiewinst te realiseren.

Er zijn dan twee mogelijkheden:

Hij kan zijn calloptie verkopen op de Beurs door middel van een sluitingsverkoop. In dit geval is de houder meer geïnteresseerd in de stijging van de premie dan in het verkrijgen van de onderliggende waarde. In het algemeen zal de premie van de calloptie stijgen als de koers van de onderliggende waarde stijgt. De winst bestaat in dit geval uit de verkoopopbrengst minus de betaalde premie en transactiekosten. Gelet op het hefboomeffect kan een kleine koersstijging van de onderliggende waarde een hoog winstpercentage op de oorspronkelijke investering in callopties opleveren. Hij kan ook besluiten de calloptie uit te oefenen.

Dit kan uiteraard alleen bij opties met Amerikaanse stijl. Hij kan een calloptie met Europese stijl immers alléén op de expiratiedatum uitoefenen. Afhankelijk van de specificaties van de optie zal bij uitoefening de onderliggende waarde aan de houder worden geleverd of zal worden afgerekend in contanten. Wat het voordeligst is in een specifiek geval, verkopen of uitoefenen, hangt veelal af van kosten, dividenddata, doelstellingen etc. Wijs & van Oostveen kan Cliënt daarover nader adviseren.

5.1.3 Risico

Indien de koers van de onderliggende waarde gelijk blijft of juist daalt, kan de houder van een calloptie een gedeelte van of het gehele geïnvesteerde bedrag verliezen. In principe is het maximale verlies dat de koper van een calloptie kan lijden het geïnvesteerde bedrag, te weten: de betaalde premie vermeerderd met de transactiekosten.

5.2 Het kopen van putopties

5.2.1 Principe

De koper van een putoptie kan profiteren van koersdalingen van de onderliggende waarde die zich gedurende de looptijd van de optie voordoen. Hij heeft met zijn putoptie namelijk het recht om de onderliggende waarde tegen een vooraf afgesproken prijs te verkopen.

5.2.2 Mogelijkheden

Als de koers van de onderliggende waarde daalt, moet de houder van een putoptie zelf stappen ondernemen om zijn mogelijke optiewinst te realiseren.

Er zijn dan twee mogelijkheden:

Hij kan zijn putoptie verkopen op de Beurs door middel van een sluitingsverkoop. In het algemeen zal de premie van de putoptie stijgen als de koers van de onderliggende waarde daalt. De winst bestaat in dit geval uit de verkoopopbrengst minus de betaalde premie en transactiekosten. Gelet op het hefboomeffect kan een kleine koersdaling van de onderliggende waarde een hoog winstpercentage op de oorspronkelijke investering in putopties opleveren. Hij kan ook besluiten de putoptie uit te oefenen. Dit kan uiteraard alleen bij opties met Amerikaanse stijl. Hij kan een putoptie met Europese stijl immers alléén op de expiratiedatum uitoefenen. Afhankelijk van de specificaties van de optie zal bij uitoefening de onderliggende waarde door de houder worden geleverd of zal worden afgerekend in contanten. Wat het voordeligst is in een specifiek geval, verkopen of uitoefenen, hangt veelal af van kosten, dividenddata, doelstellingen etc. Wijs & van Oostveen kan Cliënt daarover nader adviseren.

5.2.3 Risico

Indien de koers van de onderliggende waarde gelijk blijft of juist stijgt, kan de houder van een putoptie een gedeelte van of het gehele geïnvesteerde bedrag verliezen. In principe is het maximale verlies dat de koper van een putoptie kan lijden het geïnvesteerde bedrag, te weten: de betaalde premie vermeerderd met de transactiekosten.

6. Het schrijven van opties

6.1 Het schrijven van callopties

6.1.1 Principe

De schrijver van een calloptie neemt de verplichting op zich de onderliggende waarde tegen de uitoefenprijs te verkopen, indien hij daartoe wordt aangewezen. Hij ontvangt in ruil daarvoor de optiepremie.

6.1.2 Mogelijkheden

6.1.2.1 Callopties schrijven met onderliggende waarde

Voor beleggers die callopties schrijven op een onderliggende waarde die zij al in hun bezit hebben (gedekt schrijven van callopties), bestaat de volgende belangrijke doelstelling: het behalen van extra rendement op een beleggingsportefeuille door het ontvangen van de premie. Een gevolg van deze doelstelling is dat de belegger het risico aanvaardt om tegen een door hem geselecteerde prijs, namelijk de uitoefenprijs, de onderliggende waarde te moeten verkopen.

Indien de koers van de onderliggende waarde beneden de uitoefenprijs daalt, zal de optie vermoedelijk aflopen zonder te worden uitgeoefend en kan de schrijver de opbrengst, te weten de ontvangen premie, behouden. Zolang de optie niet is uitgeoefend, kan de schrijver echter ook zijn positie liquideren door op de Beurs een sluitingstransactie uit te laten voeren, te weten een sluitingsaankoop.

Indien de beurskoers van de onderliggende waarde echter boven de uitoefenprijs stijgt, is de kans reëel dat de calloptie zal worden uitgeoefend. Van de schrijver zal dan worden geëist dat hij de onderliggende waarde levert (verkoopt). De effectieve verkoopprijs (exclusief kosten) zal dan gelijk zijn aan de uitoefenprijs (de prijs waarvoor de schrijver de onderliggende waarde moet leveren) plus de ontvangen premie. Wat de koers van de onderliggende waarde ook doet, meer dan deze effectieve verkoopprijs zal de schrijver nooit krijgen. Men kan het behalen van extra rendement door het ontvangen van premie ook zien als het vooraf vastleggen van de verkoopprijs van de onderliggende waarde. Die verkoopprijs is eveneens gelijk aan de uitoefen-

prijs vermeerderd met de premie. Indien de calloptie niet wordt uitgeoefend, zal hij de onderliggende waarde natuurlijk niet hoeven te leveren.

6.1.2.2 Callopties schrijven zonder onderliggende waarde

Beleggers die callopties schrijven zonder de onderliggende waarde te bezitten (het zogenaamde ongedekt schrijven van callopties) moeten zich realiseren dat zij in principe een ongelimiteerd risico lopen. Als de koers van de onderliggende waarde boven de uitoefenprijs stijgt, is de kans reëel dat de calloptie zal worden uitgeoefend. Van de schrijver zal dan geëist worden dat hij de onderliggende waarde levert tegen de uitoefenprijs. Aangezien de schrijver de onderliggende waarde niet bezit, zal hij deze (tegen de geldende hogere beurskoers) moeten kopen. De koers van de onderliggende waarde kan in theorie onbeperkt stijgen, wat betekent dat de schrijver van een ongedekte calloptie een ongelimiteerd risico loopt. Deze belegger moet daarom voldoende financiële draagkracht hebben om de onderliggende waarde in geval van uitoefening te kunnen kopen en dan te leveren. Wijs & van Oostveen zal daarom een zekerheid (margin) van de schrijver verlangen. De soort en de hoeveelheid van deze zekerheid wordt door Wijs & van Oostveen bepaald.

6.1.3 Risico en zekerheid

Gelet op de grote verliezen die geleden kunnen worden, is het schrijven van callopties alleen geschikt voor beleggers die financieel in staat zijn deze eventuele verliezen te dragen en de risico's kennen en overzien. De omvang van het risico van de schrijver hangt in belangrijke mate af van het feit of de belegger gedekte of ongedekte callopties heeft geschreven. Een schrijver van een gedekte of ongedekte calloptie, die verwacht te moeten leveren als gevolg van een koersstijging van de onderliggende waarde, kan zich, zolang hij nog niet is aangewezen, van zijn verplichting tot levering van de onderliggende waarde ontdoen door op de Beurs een sluitingsaankoop te doen.

6.2 Het schrijven van putopties

6.2.1 Principe

De schrijver van een putoptie neemt de verplichting op zich de onderliggende waarde tegen de uitoefenprijs te kopen, indien hij daartoe wordt aangewezen. Hij ontvangt in ruil daarvoor de optiepremie.

6.2.2 Mogelijkheden

Voor beleggers die putopties schrijven, bestaat de volgende belangrijke doelstelling: het behalen van extra rendement op een beleggingsportefeuille door het ontvangen van de premie. Een gevolg van deze doelstelling is dat de belegger het risico aanvaardt

om tegen een door hem geselecteerde prijs, namelijk de uitoefenprijs, de onderliggende waarde te moeten kopen.

Indien de koers van de onderliggende waarde boven de uitoefenprijs stijgt, zal de optie vermoedelijk aflopen zonder te worden uitgeoefend en kan de schrijver de opbrengst, te weten de ontvangen premie, behouden. Zolang de optie niet is uitgeoefend, kan de schrijver echter ook zijn positie liquideren door op de Beurs een sluitingstransactie te laten uitvoeren, te weten een sluitingsaankoop.

Indien de beurskoers van de onderliggende waarde echter onder de uitoefenprijs daalt, is de kans reëel dat de putoptie zal worden uitgeoefend. Van de schrijver zal dan worden geëist dat hij de onderliggende waarde afneemt (koopt). Naast het behalen van rendement door het ontvangen van premie, kan de belegger met het schrijven van een putoptie tot doel hebben de aankoopprijs van de onderliggende waarde vooraf vast te leggen. Die aankoopprijs (exclusief kosten) is dan gelijk aan de uitoefenprijs verminderd met de premie. Indien de optie echter niet wordt uitgeoefend, zal hij de onderliggende waarde niet geleverd krijgen; wel kan hij de ontvangen premie behouden.

6.2.3 Risico en zekerheid

De schrijver van een putoptie stelt zich bloot aan het risico dat hij de onderliggende waarde moet kopen tegen een koers die veel hoger is dan de actuele beurskoers.

Een geschreven putoptie wordt altijd als ongedekt aangemerkt. De schrijver van een putoptie moet daarom de financiële draagkracht hebben de onderliggende waarde in geval van uitoefening te kunnen kopen. Wijs & van Oostveen zal daarom een zekerheid (margin) van de schrijver verlangen. De soort en de hoeveelheid van deze zekerheid wordt door Wijs & van Oostveen bepaald.

De schrijver van een putoptie, die verwacht te moeten kopen als gevolg van een koersdaling van de onderliggende waarde, kan zich, zolang hij nog niet is aangewezen, van zijn verplichting tot het kopen van de onderliggende waarde ontdoen door op de Beurs een sluitingsaankoop te doen.

7. De handel in opties

Een belegger die een optie wil kopen of verkopen, kan dat doen door een order te plaatsen bij Wijs & van Oostveen.

7.1 Orders

Bij een order moet de optieklasse worden vermeld, maar ook de optiesoort (put of call), de expiratie-

maand, het expiratiejaar, de uitoefenprijs en het aantal opties dat moet worden gekocht of verkocht. Tevens moet worden aangegeven of het een openings- of sluitingstransactie betreft. Uiteraard kan de belegger ook opgeven tegen welke limiet hij bereid is zijn opties te kopen of te verkopen.

Wijs & van Oostveen kan van de belegger een zekerheid in contanten of anderszins verlangen voordat zij van hem een order voor opties accepteert.

Wijs & van Oostveen en de Beurzen kunnen niet garanderen dat er voor elke optieserie altijd een markt van voldoende omvang zal zijn om het een belegger mogelijk te maken zijn openstaande positie (op een bepaalde prijs) te liquideren. Uiteraard kan ook niet worden gegarandeerd dat een gunstige prijsontwikkeling van de onderliggende waarde het de houder van een optie mogelijk maakt die optie met winst te doen verkopen. De premie hangt niet alleen af van de prijsverwachting ten aanzien van de onderliggende waarde, maar onder andere ook van de nog resterende looptijd van de optie, de beweeglijkheid van de onderliggende waarde en vraag en aanbod voor de desbetreffende optieserie.

7.2 Prof-transacties

Op NYSE Euronext Amsterdam, danwel op andere Beurzen, verhandelde opties en futures kunnen worden afgesloten als 'prof-transactie'. Een prof-transactie staat voor 'professional options and futures transactie'. Prof-transacties kunnen slechts plaatsvinden boven een bepaald door de betreffende Beurs gesteld minimum aantal contracten en worden niet via een Beurs (en dus buiten de reguliere markt om) uitgevoerd. De tot stand gekomen prijs kan derhalve afwijken van en/of niet meer te herleiden zijn tot een op de Beurs tot stand gekomen prijs.

7.3 Transactiekosten

Beleggingsondernemingen berekenen aan hun cliënten (transactie)kosten voor aankopen en verkopen op de Beurs. Cliënt doet er goed aan bij Wijs & van Oostveen na te gaan welke kosten in elk afzonderlijk geval zullen worden berekend en of er nog andere vergoedingen of belastingen zijn waarmee Cliënt rekening dient te houden.

7.4 Transactiebevestiging (nota)

Cliënt dient zich ervan bewust te zijn dat het voornaamste bewijs van zijn rechten en verplichtingen wordt gevormd door een boeking in de administratie van Wijs & van Oostveen en de Bank. Daarom is de verplichting in het leven geroepen om aan Cliënt een schriftelijke bevestiging af te geven van elke optietransactie die voor Cliënt is uitgevoerd. Cliënt wordt aangeraden deze nota's zorgvuldig te

controleren. Eventuele bezwaren moeten onmiddellijk door Cliënt aan Wijs & van Oostveen kenbaar gemaakt worden. In sommige gevallen bepalen de voorwaarden tussen Wijs & van Oostveen, de Bank en Cliënt dat geen nota wordt verzonden van iedere individuele transactie.

7.5 Openstaande positie(s)

Cliënt kan aan Wijs & van Oostveen een opgave vragen waaruit alle openstaande posities in opties van Cliënt duidelijk blijken. Cliënt kan een sluitingstransactie en zijn recht tot uitoefening alleen laten uitvoeren door Wijs & van Oostveen. Cliënt kan Wijs & van Oostveen en de Bank echter schriftelijk verzoeken zijn positie over te (laten) schrijven naar een andere bank, die bereid is zijn positie over te nemen, en daar zijn positie te (laten) sluiten. Raadpleeg daarvoor de toepasselijke voorwaarden. Beurzen kunnen niet garanderen dat er voor elke optie altijd een markt van voldoende omvang zal zijn om het Cliënt mogelijk te maken zijn openstaande positie in opties te liquideren. Wijs & van Oostveen kan dat evenmin.

8. Procedure bij uitoefening van het optierecht

8.1 Het uitoefenen van opties

Indien Cliënt een optie wil uitoefenen, moet Wijs & van Oostveen hiervan op de hoogte worden gesteld. Het uiterste tijdstip tot waarop dit kan gebeuren, is vastgelegd in de toepasselijke voorwaarden. In geval van cash settlement worden geen onderliggende waarden geleverd, maar wordt bij uitoefening het verschil tussen uitoefenprijs en afrekeningswaarde contant verrekend. Het verzoek tot uitoefening wordt vervolgens doorgegeven aan het Clearinginstituut dat belast is met de afwikkeling. Een verzoek tot uitoefening is onherroepelijk. Zodra het verzoek door het Clearinginstituut is ontvangen, is de houder van de calloptie aan Wijs & van Oostveen de uitoefenprijs (vermenigvuldigd met de contractgrootte) voor de onderliggende waarde verschuldigd. De houder die zijn putoptie uitoefent, is verplicht de onderliggende waarde te leveren, waarna hij de uitoefenprijs (vermenigvuldigd met de contractgrootte) zal ontvangen.

8.2 Uitoefenlimieten

Beurzen zijn doorgaans bevoegd limieten vast te stellen voor het aantal opties dat binnen een vastgestelde periode door één enkele houder mag worden uitgeoefend. Alvorens een optietransactie aan te gaan, kan Cliënt aan Wijs & van Oostveen vragen of en welke limieten gelden. Putopties en callopties zijn aparte klassen en zullen doorgaans niet bij elkaar opgeteld worden bij het toetsen aan deze limieten.

8.3 Aanwijzingsprocedure

Indien er opties worden uitgeoefend, wordt een schrijver geselecteerd die de onderliggende waarde moet leveren (in geval er een calloptie met fysieke levering wordt uitgeoefend), moet kopen (in geval er een putoptie met fysieke levering wordt uitgeoefend) of die moet afrekenen in contanten. Schrijvers van opties zullen zo spoedig mogelijk door Wijs & van Oostveen op de hoogte worden gesteld van het feit dat zij zijn aangewezen om de onderliggende waarde te leveren (in geval van geschreven callopties met fysieke levering) of te kopen (in geval van geschreven putopties met fysieke levering) of om in contanten af te rekenen.

8.4 Levering en betaling van onderliggende waarde

Wijs & van Oostveen zal Cliënt desgevraagd uitleggen hoe de afwikkeling precies verloopt. Aandelen die op de dag van een uitoefening inclusief dividend worden genoteerd, het zogenaamde cum-dividend, moeten meestal ook inclusief dividend worden geleverd. Aandelen die op de dag van uitoefening zonder dividend worden genoteerd, het zogenaamde ex-dividend, moeten zonder dividend worden geleverd. Het Clearinginstituut behoudt zich het recht voor, in zekere situaties, te bepalen dat uitgeoefende opties niet door levering maar door verrekening zullen worden afgehandeld. Dit gebeurt op basis van verrekenprijzen die door Het Clearinginstituut zullen worden vastgesteld. Zolang deze situatie voortduurt, verliezen zowel de uitoefenaars van opties als degenen die aangewezen zijn tot nakoming van de optie het recht afwikkeling via levering van de onderliggende waarde af te dwingen.

8.5 Provisie bij levering

Bij een levering die voortvloeit uit een uitoefening of aanwijzing, worden door Wijs & van Oostveen transactiekosten in rekening gebracht die gebruikelijk zijn voor de markt van de desbetreffende onderliggende waarde. Cliënt doet er goed aan bij Wijs & van Oostveen na te gaan welke (transactie)kosten in elk afzonderlijk geval zullen worden berekend en of er nog andere vergoedingen of belastingen zijn waarmee Cliënt rekening moet houden.

9. Beschrijving van futures

9.1 Hoe werkt een future?

Een future is een termijncontract. Bij het sluiten van een termijncontract komen koper en verkoper overeen de onderliggende waarde op een tijdstip in de toekomst, op expiratie, tegen een bepaalde prijs met elkaar te verhandelen. Beiden hebben hierbij op expiratie een verplichting: de koper heeft de ver-

plichting de onderliggende waarde af te nemen en de verkoper heeft de verplichting de onderliggende waarde te leveren.

De koers van een future komt tot stand door vraag en aanbod, maar heeft veelal een relatie met de onderliggende waarde. De koers van een future is niet altijd gelijk aan de koers van de onderliggende waarde. Behalve door de koers van de onderliggende waarde, wordt de futurekoers ook beïnvloed door onder andere het marktsentiment, de rentestand en de eventuele dividenden of coupons die over de onderliggende waarde worden uitgekeerd. Daardoor kan het voorkomen dat een koersstijging of -daling van de onderliggende waarde niet of niet evenredig is terug te vinden in de koersontwikkeling van de future. Stijgt de koers van de onderliggende waarde, dan stijgt in de regel de koers van de future. Een belegger kan een future kopen of verkopen. Een belegger die een future koopt, doet een openingsaankoop. Hierdoor creëert hij een longpositie. In principe maakt de koper winst als de koers van zijn future stijgt en verlies als de koers van zijn future daalt. Een belegger die een future verkoopt, doet een openingsverkoop. Door de openingsverkoop creëert de belegger een shortpositie. De verkoper maakt winst als de koers van de future die hij heeft verkocht, daalt en verlies als de koers van de verkochte future stijgt.

Indien de koper zijn longpositie wil liquideren, kan hij dit doen door zijn future weer te verkopen.

Hij verricht dan een sluitingsverkoop.

Indien de verkoper zijn shortpositie wil liquideren, kan hij dit doen door een future te kopen. Hij verricht dan een sluitingsaankoop.

Kenmerkend voor de handel in futures is dat de investering bij het openen van de positie alleen bestaat uit een zekerheid (de initial margin). Deze zekerheid dient ter nakoming van de verplichtingen die uit het termijncontract voortvloeien. Wijs & van Oostveen bepaalt de soort en de hoeveelheid zekerheid die zij van Cliënt verlangt.

Winsten en verliezen kunnen van dag tot dag worden bijgehouden en direct in contanten worden verrekend op basis van de slotkoers van de betreffende future. Andere berekeningen zijn ook mogelijk.

Een belegger dient niet in futures te handelen indien hij niet in staat is om een mogelijk aanzienlijk financieel nadeel te lijden.

9.2 Clearing

Er is geen directe relatie tussen de koper en de verkoper van een future. Door een openingsaankoop

of openingsverkoop van futures krijgt een belegger uitsluitend een rechtsverhouding met de beleggingsonderneming waar hij zijn positie in futures aanhoudt.

Deze heeft op zijn beurt een rechtsverhouding met een clearing member. Een clearing member is een toegelaten instelling van het Clearinginstituut, dat zich bezighoudt met de afwikkeling en de administratie van termijncontracten.

Als gevolg van deze getrapte structuur leiden openstaande posities in futures uitsluitend tot verplichtingen van het Clearinginstituut jegens de clearing members. De clearing members houden de posities in futures aan op eigen naam, maar voor rekening en risico van de beleggingsondernemingen. Voor de solvabiliteit van de beleggingsonderneming, die namens een belegger optreedt, staan de clearing members en het Clearinginstituut niet in. De structuur die hier is beschreven, geldt van oudsher op optie- en termijnmarkten. Van Beurs tot Beurs kan de structuur afwijken.

10. De contractspecificaties

10.1 Standaardisatie

De futures die op de diverse Beurzen worden verhandeld, zijn gestandaardiseerd. Dat wil zeggen dat de specificaties van de futures door de betreffende Beurs zijn voorgeschreven en dat daar niet van kan worden afgeweken. De standaardisatie heeft onder andere betrekking op de contractgrootte, de looptijd, de expiratedatum, de munteenheid en de leverings- of afrekeningscondities. Deze contractspecificaties van de futures worden door de Beurzen gepubliceerd. De koers van de future is het enige variabele element.

10.2 Onderliggende waarde en contractgrootte

De waarden waarop futures worden genoteerd, zoals aandelenindices en valuta, heten – net als bij opties – de onderliggende waarden. De onderliggende waarden worden door de Beurs geselecteerd, waarbij zij de voorkeur zal geven aan onderliggende waarden die op ruime schaal zijn verspreid en waarin actief wordt gehandeld. De contractgrootte is de hoeveelheid onderliggende waarde waarop één future betrekking heeft.

Op grond van zwaarwegende omstandigheden kan een Beurs besluiten een future uit de notering te nemen. In geval van herkapitalisatie, splitsing, claimemissie, uitgifte van bonusaandelen of andere bijzondere omstandigheden kan de onderliggende waarde worden aangepast. Ook de contractgrootte van een future, en het aantal futures dat een beleg-

ger in positie aanhoudt, kan worden gewijzigd. Ook andere gevallen, zoals een openbaar bod op een genoteerde onderneming, een fusie of liquidatie, kunnen aanleiding zijn voor wijziging van de onderliggende waarde. In principe vindt geen aanpassing plaats indien een dividend in contanten, al of niet in de vorm van een keuzedividend, betaalbaar wordt gesteld.

10.3 Laatste beursdag

De laatste beursdag van een future is de laatste dag waarop de handel in de betreffende future mogelijk is. Gedurende de looptijd van een future kunnen zowel openingstransacties als sluitingstransacties worden afgesloten. In zeer bijzondere gevallen kan een Beurs echter beslissen om alle openingstransacties in een futureklasse te verbieden.

10.4 Afrekening

Alle termijncontracten die na afloop van de laatste beursdag nog openstaan, worden afgewikkeld. Bij contracten met fysieke levering gebeurt dit door de levering van de onderliggende waarde. Bij cash settlement-contracten geschiedt de afwikkeling door verrekening in contanten op basis van de settlementsprijs. De settlementsprijs wordt door de Beurs vastgesteld. Kopers en verkopers van futures die fysieke levering of cash settlement willen voorkomen, dienen hun positie uiterlijk op de laatste beursdag te sluiten.

11. Waarvoor worden futures gebruikt?

11.1 Het behalen van koerswinst

Een koper of verkoper van een future verwacht een verandering in de koers van de onderliggende waarde. De koper van een future profiteert van een stijging van de koers, de verkoper profiteert van een daling van de koers. Hierdoor is het mogelijk om met een juiste visie op de koersontwikkeling koerswinst te realiseren.

De vereiste initial margin is slechts een klein deel van de onderliggende waarde van het termijncontract.

Daardoor kan met een beperkt beginkapitaal een grote winst (of een groot verlies) worden gerealiseerd. Dit heet het hefboomeffect van een termijncontract. De hefboom werkt twee kanten op! De koers van een future kan – in theorie – vrijwel onbeperkt stijgen of dalen. Dit betekent dat een belegger die gebruikmaakt van futures in theorie een ongelimiteerd risico kan lopen.

11.2 Bescherming tegen prijsveranderingen

Beleggers kunnen futures ook gebruiken als bescherming tegen ongewenste prijsveranderingen van

financiële waarden of commodities. Dit gebruik van futures wordt hedging genoemd. Bij een hedgetransactie zorgt de belegger ervoor dat hij in zekere mate immuun wordt voor de ongewenste prijsveranderingen.

12. De handel in futures

12.1 Plaatsen van een order

Een belegger kan een future, die op de derivatenmarkt wordt verhandeld, kopen of verkopen door een order te plaatsen bij Wijs & van Oostveen.

12.2 Order

Een order dient te bevatten: de naam van het betreffende termijncontract, de afloopmaand en het aantal futures dat moet worden gekocht of verkocht. Tevens moet worden aangegeven of het een openingstransactie of een sluitingstransactie betreft. Beleggers kunnen ook een maximale of minimale prijs opgeven waartegen zij bereid zijn om futures te kopen of te verkopen.

Een order waarbij van een dergelijke prijslimiet sprake is, heet een gelimiteerde order. Uiteraard is het afhankelijk van de marktomstandigheden of een dergelijke order kan worden uitgevoerd.

12.3 Prof-transacties

Op NYSE Euronext Amsterdam, danwel andere Beurzen, verhandelde opties en futures kunnen worden afgesloten als 'prof-transactie'. Een prof-transactie staat voor 'professional options and futures transactie'. Prof-transacties kunnen slechts plaatsvinden boven een bepaald door de betreffende Beurs gesteld minimum aantal contracten en worden niet via een Beurs (en dus buiten de reguliere markt om) uitgevoerd. De tot stand gekomen prijs kan derhalve afwijken van en/of niet meer te herleiden zijn tot een op de Beurs tot stand gekomen prijs.

12.4 Margin

Indien Cliënt een transactie in futures willen doen, dient Cliënt zich eerst te vergewissen van de precieze voorwaarden die Wijs & van Oostveen hanteert bij het berekenen van de vereiste zekerheid (initial margin).

12.5 Transactiekosten

Beleggingsondernemingen berekenen aan hun cliënten (transactie)kosten voor aankopen en verkopen op de Beurs. Cliënt doet er goed aan bij Wijs & van Oostveen na te gaan welke kosten in elk afzonderlijk geval zullen worden berekend en of er nog andere vergoedingen of belastingen zijn waarmee Cliënt rekening dient te houden.

12.6 Transactiebevestiging (nota)

Cliënt dient zich ervan bewust te zijn, dat het voornaamste bewijs van zijn rechten en verplichtingen

wordt gevormd door een boeking in de administratie van Wijs & van Oostveen en de Bank. Daarom is de verplichting in het leven geroepen om aan Cliënt een schriftelijke bevestiging af te geven van elke transactie in futures die voor Cliënt is uitgevoerd. Cliënt wordt aangeraden deze nota's zorgvuldig te controleren. Eventuele bezwaren moeten onmiddellijk door Cliënt aan Wijs & van Oostveen kenbaar gemaakt worden. In sommige gevallen bepalen de voorwaarden tussen Wijs & van Oostveen, de Bank en Cliënt dat geen nota wordt verzonden van iedere individuele transactie.

12.7 Openstaande positie(s)

Cliënt kan aan Wijs & van Oostveen een opgave vragen waaruit alle openstaande posities in termijncontracten van Cliënt duidelijk blijken. Cliënt kan een sluitingstransactie of een opdracht tot cash settlement alleen laten uitvoeren door Wijs & van Oostveen. Cliënt kan Wijs & van Oostveen en de Bank echter schriftelijk verzoeken zijn positie over te (laten) schrijven naar een andere bank, die bereid is zijn positie over te nemen, en daar zijn positie te (laten) sluiten. Raadpleeg daarvoor de toepasselijke voorwaarden.

Beurzen kunnen niet garanderen dat er voor elke future altijd een markt van voldoende omvang zal zijn om het Cliënt mogelijk te maken zijn openstaande positie in futures te liquideren. Wijs & van Oostveen kan dat evenmin.

12.8 Inzage in transactiegegevens

Gegevens omtrent orders en transacties en de identiteit van Cliënt die bij de orders en transacties is betrokken, kunnen in bijzondere gevallen via officiële (overheids)toezichthouders (in Nederland is dat onder meer de Autoriteit Financiële Markten) ter beschikking van justitiële autoriteiten worden gesteld, bijvoorbeeld in geval van (verdenking van) overtreding van bij of krachtens wet gestelde regels. Op grond van samenwerkingsovereenkomsten kunnen Beurzen gegevens die betrekking hebben op orders en transacties ook doorgeven aan (buitenlandse) Beurzen of instellingen, indien dit nodig of wenselijk is met het oog op opsporing en preventie van overtredingen of strafbare feiten.

13. Risico's in buitengewone omstandigheden

De reglementen van Beurzen bevatten veelal de mogelijkheid van maatregelen waardoor de handel in een of meer producten wordt beperkt, aan bijzondere voorwaarden wordt gebonden, geheel wordt gestaakt of opgeschort. Tevens kan het voorkomen dat een Beurs besluit bepaalde transacties door te

halen. Uiteraard gebeurt dit alleen in buitengewone omstandigheden, indien dat door de Beurs in het belang wordt geacht in het kader van de handhaving van een ordelijke en eerlijke marktwerking. Als er bijzondere maatregelen worden genomen, zoals onder meer hierboven beschreven, kan de houder, maar ook de schrijver, van een optie in een situatie komen dat hij niet op ieder door hem gewenst moment zijn winst kan realiseren. In theorie kan het zich bij alle soorten opties en futures voordoen dat de handel wordt opgeschort of gestaakt als de markt waar de onderliggende waarde van zo'n optie wordt verhandeld is verstoord of onderbroken. Bij indexproducten zal de handel doorgaans worden gestaakt als de handel in de onderliggende waarden, die meetellen voor de berekening van de index, geheel of gedeeltelijk is verstoord of gestaakt, of als de Beurs niet meer ongestoord en ononderbroken de beschikking heeft over de berekende indexwaarde.

Ook door storing in telefoon- of andere communicatielijnen of in computersystemen kan de handel verstoord raken en beleggers kunnen, evenals beleggingsondernemingen, daarvan schade ondervinden. Beurzen en Clearinginstituten – en Wijs & van Oostveen en de Bank evenmin – aanvaarden, behoudens opzet en grove schuld, geen enkele aansprakelijkheid voor schade van Cliënt als gevolg van omstandigheden als bovenomschreven of schade uit welke andere hoofde ook. Wijs & van Oostveen voert (of laat uitvoeren) in beginsel alleen orders uit op goed gereguleerde markten waar behoorlijk toezicht is, maar dat biedt geen garantie dat onregelmatigheden niet kunnen voorkomen. Voor eventuele schade die daaruit voortvloeit, aanvaardt Wijs & van Oostveen geen aansprakelijkheid.

Op grond van Europese richtlijnen berust het toezicht op leden van de Nederlandse Beurs die in het buitenland actief zijn of niet in Nederland zijn gevestigd, ten dele bij de desbetreffende buitenlandse autoriteiten.

14. Warrants

Een warrant vertegenwoordigt het recht om gedurende een vastgestelde periode een bepaald aantal (certificaten van) aandelen of obligaties (of in een enkel geval een bepaalde hoeveelheid vreemde valuta) te kopen tegen een vooraf vastgestelde prijs van de vennootschap die ze beschikbaar heeft gesteld. Een warrant lijkt op een optie met dien verstande dat een warrant een recht vertegenwoordigt jegens de betrokken onderneming. Aan een warrant zijn niet de rechten verbonden die wel aan een aandeel

of obligatie toekomen. Zo heeft de houder van een warrant geen stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen, terwijl de houder van een warrant eveneens geen rente of dividend krijgt uitbetaald. Een andere soort warrants, de covered warrants, worden niet door de onderliggende onderneming uitgegeven, maar door een financiële instelling. Deze instellingen kopen eerst de aandelen en schrijven daar warrants op. Bij uitoefening van deze warrants worden er dus geen nieuwe aandelen gecreëerd. De prijsvorming van een (covered) warrant komt sterk overeen met die van een optie. De beurskoers en beweeglijkheid van bijvoorbeeld de onderliggende aandelen, het dividend op deze aandelen, de uitoefenprijs en de resterende looptijd van de (covered) warrant zijn van doorslaggevende betekenis voor de beurskoers van een (covered) warrant. Net als bij opties werken de koersfluctuaties van bijvoorbeeld de onderliggende aandelen in versterkte mate door in de beurskoers van de (covered) warrant. Alle soorten warrants kunnen dus erg beweeglijk zijn.

De risico's die zijn verbonden aan (covered) warrants zijn vergelijkbaar met de risico's die zijn verbonden aan het kopen van opties. Voor de risico's wordt derhalve verwezen naar de risico's die zijn verbonden aan opties.

15. Turbo's

Een turbo (ook bekend als speeder of als mini-future call) is een beleggingsproduct dat beleggers de mogelijkheid geeft met een hefboomeffect te beleggen in verschillende onderliggende waarden zoals aandelen, beursindices of valuta. Turbo's vallen formeel onder structured products, maar zij worden in dit onderdeel besproken omdat de kenmerken en risico's beter te vergelijken zijn met die van derivaten.

Werking van een turbo

Een turbo is gebaseerd op één of meerdere onderliggende waarden. Dit kunnen aandelen zijn maar ook grondstoffen, obligaties of indices. Men kan met een turbo speculeren op stijgingen en dalingen. Een turbo long stijgt als de onderliggende waarde stijgt, bij een turbo short is het omgekeerde het geval. Concreet ziet een turboconstructie er als volgt uit. Een deel van de turbo wordt gefinancierd door een bank. Het andere deel moet de belegger zelf financieren. Op het deel van de bank betaalt de belegger rente, wat turbo's interessant maakt voor de bank. Stijgt de onderliggende waarde, dan zal

door het hefboomeffect de turbo sneller stijgen dan het aandeel en vice versa. Het kan dus ook zijn dat de investering van de bank in gevaar zou komen. Daarom heeft de bank een veiligheidsmaatregel ingebouwd. Dit heet de stoploss. Een stoploss (voluit stoploss order) is een order om een belegging te kopen (of verkopen) op het moment dat die is gestegen (of gedaald) boven een bepaalde prijs. Op het moment dat de belegging wordt verkocht, gebeurt dat tegen bestens (wat de markt ervoor geeft). Deze maatregel wordt toegepast om het verlies van de belegger te beperken.

Voorbeeld

Een bank brengt een turbo op de markt die € 30,- kost en die gebaseerd is op het aandeel XYZ. Hiervan financiert de bank € 25,-. De belegger dient € 5,- zelf te financieren. Op de door de bank gefinancierde € 25,- betaalt de belegger op jaarbasis 11%. Stel dat de koers van XYZ stijgt tot € 35,-. Een aandeelbezitter maakt 16,7% winst. Een turbobezitter heeft echter € 5,- geïnvesteerd en als hij de turbo verkoopt, krijgt hij € 35,- - € 25,- = € 10,- op een investering van € 5,00. Dat is een winst van 100%. De rentekosten zijn in dit voorbeeld niet meegenomen. Het kan ook mis gaan. Stel dat de stoploss van de turbo bepaald is op € 27,50. Daalt de koers van XYZ tot dat niveau, dan zal de bank automatisch de turbo verkopen. Haar schade blijft beperkt. De belegger krijgt € 27,50 - € 25,- = € 2,50 terug indien de bank de aandelen kan verkopen op € 27,50. Op een deelname van € 5,- is dat een verlies van 50%. Een aandeelbezitter zou een verlies hebben gemaakt van 8,3%. Ook hier speelt het hefboomeffect met factor 6 een rol. De winst óf verlies is immers 6 keer groter dan de normale koersen.

Verschil met opties

Een turbo is in de praktijk niets anders dan beleggen met geleend geld met een beschermingsconstructie. Door het hefboomeffect vertonen turbo's enige gelijkenissen met opties. De winstmogelijkheden zijn onbegrensd terwijl het risico beperkt is. Er zijn enkele duidelijke verschillen:

- Tijds waarde. Een optie heeft een beperkte looptijd en verliest waarde gedurende de tijd.
- Raakt de turbo de stoploss, dan wordt hij automatisch verkocht. Daarmee wordt dan meteen definitief verlies gerealiseerd. Opties lopen echter gewoon door en kunnen tot de aflooptdatum nog profiteren van koersherstel.

- Uitgevende instelling. Een turbo is geïntroduceerd door een bank die er aan wil verdienen door de spread en de rente. Bij een optiecontract hoeft men geen winst voor een bank te genereren. Men doet namelijk rechtstreeks zaken met een andere belegger.

Turbo's vertonen kenmerken van opties. Voor de risico's wordt derhalve verwezen naar de risico's die zijn verbonden aan opties.

16. Het hefboomeffect

De meeste derivaten worden gekenmerkt door het hefboomeffect. Dit geldt in ieder geval voor opties, futures en turbo's. De mogelijke winst van dit soort transacties kan procentueel hoger zijn dan de mogelijke winst op de onderliggende waarde, omdat kan worden volstaan met een geringere investering, terwijl de winstkansen gelijk zijn. U heeft dus relatief meer voordeel van een beweging in de onderliggende waarde, dan wanneer u direct in de onderliggende waarde belegt. Tegenover de hoge winsten die kunnen worden bereikt door dit 'hefboomeffect' staan uiteraard ook grote verliezen, die onder omstandigheden zelfs meer kunnen bedragen dan de ingelegde investering.

III. Bijzonderheden over de handel en overige

OTC-handel

Naast de handel op de Beurs vindt op schaal van betekenis ook handel plaats buiten de Beurs om. Deze buitenbeurshandel (ook wel 'over-the-counter' of afgekort 'OTC' genaamd) heeft haar specifieke eigenschappen.

Indien sprake is van plaatsing c.q. handel in Financiële Instrumenten, die niet zullen worden toegelaten tot een beursnotering (ook wel private placements genaamd), zal de markt minder of niet liquide zijn. De liquiditeit van de handel in niet-beursgenoteerde Financiële Instrumenten kan (afhankelijk van de aard van het Financieel Instrument) lager zijn dan bij beursgenoteerde Financiële Instrumenten. Dat kan ertoe leiden dat er een groot verschil ontstaat tussen bied- en laatprijs en dat gelimiteerde orders en zelfs bestensorders tot aankoop of verkoop niet kunnen worden uitgevoerd. De koers van een niet-beursgenoteerd Financieel Instrument wordt veelal slechts eenmaal per dag vastgesteld en soms nog minder vaak (eens per week, maand en zelfs jaar). Bij niet-beursgenoteerde Financiële Instrumenten bestaat voorts het risico dat restricties zijn opgelegd ten aanzien van de verhandelbaarheid van het

betreffende Financieel Instrument. Dat kan inhouden dat het Financieel Instrument in bepaalde perioden niet kan worden gekocht en verkocht.

Afwikkeling van transacties in niet-beursgenoteerde Financiële Instrumenten vindt doorgaans niet plaats via een centraal clearingsysteem, hetgeen een tegenpartijrisico oplevert (het risico dat de tegenpartij van de transacties de Financiële Instrumenten niet betaalt of niet levert). De afwikkeling van transacties in niet-beursgenoteerde Financiële Instrumenten (zowel bij eerste inschrijving als daarna) kan voorts geruime tijd in beslag nemen, waardoor – indien de betreffende Financiële Instrumenten in een andere valuta dan de euro luiden – Cliënt een valutarisico loopt.

Ook voor wat betreft opties en futures kan het voorkomen dat de specificaties niet zijn gestandaardiseerd. Als Cliënt met Wijs & van Oostveen afsprekt dat hij een optie (of future) wil kopen of verkopen met bijzondere specificaties die afwijken van de beursgenoteerde opties (bijvoorbeeld ten aanzien van onderliggende waarde, contractgrootte of valuta), dan spreekt men van een over-the-counter (OTC) optie. Wijs & van Oostveen zal die order dan niet op de Beurs uitvoeren, maar zal een professionele tegenpartij zoeken die bereid is tegen een goede prijs een dergelijk optiecontract met hem te sluiten, uiteraard voor rekening en risico van Cliënt.

Handel in 'traded-but-not-listed' Financiële Instrumenten

Traded-but-not-listed Financiële Instrumenten zijn Financiële Instrumenten die veelal een buitenlandse (wel binnen Europa) beursnotering hebben en daar onderdeel uitmaken van een (aandelen)index, maar die geen notering hebben op NYSE Euronext Amsterdam. Cliënt kan niettemin via NYSE Euronext Amsterdam transacties uit (laten) voeren in deze traded-but-not-listed Financiële Instrumenten. Wijs & van Oostveen wijst Cliënt in dit verband op de volgende bijzonderheden die aan de handel in deze categorie Financiële Instrumenten verbonden zijn:

- de Listing and Issuing Rules van NYSE Euronext Amsterdam zijn niet van toepassing;
- NYSE Euronext Amsterdam en Wijs & van Oostveen staan er niet voor in dat (koersgevoelige) informatie (tijdig) in Nederland wordt gepubliceerd en, indien de informatie wel in Nederland (tijdig) wordt gepubliceerd, dat deze informatie niet afwijkt van de informatie die wordt gepubliceerd in het land waar de Financiële Instrumenten wel een beursnotering hebben;

- NYSE Euronext Amsterdam en Wijs & van Oostveen hebben geen verplichting om (koersgevoelige) informatie te publiceren en zij staan er niet voor in dat de instellingen waarvan de Financiële Instrumenten zijn genoteerd deze informatie publiceren en/of dat de informatie uniform en tijdig wordt vrijgegeven.

Overige

Dit hoofdstuk kan niet alle kenmerken van alle (combinaties van) Financiële Instrumenten en de daaraan verbonden risico's beschrijven. Ingeval de kenmerken van de Financiële Instrumenten die hiervoor zijn beschreven (en waarin wordt belegd) afwijken, zal Cliënt op diens aanvraag schriftelijk van deze afwijkende kenmerken en specifieke beleggingsrisico's op de hoogte worden gesteld. Ook in het geval voor Cliënt wordt gehandeld in Financiële Instrumenten die hierboven niet zijn beschreven, zal Cliënt op diens verzoek schriftelijk op de hoogte worden gesteld van de kenmerken van deze Financiële Instrumenten en de daaraan verbonden specifieke risico's.

Bij het kiezen van Financiële Instrumenten dient Cliënt een goede afweging te maken welke Financiële Instrumenten binnen zijn of haar beleggingsdoelstelling vallen. Aan alle vormen van beleggen zijn in meer of mindere mate risico's verbonden. Met name het schrijven van ongedekte opties en termijncontracten (en opties op termijncontracten) kunnen zeer risicovol zijn. Cliënt dient alleen in deze risicovolle Financiële Instrumenten te (doen) handelen indien Cliënt het (eventuele) verlies kan en wil dragen en zich terdege bewust is van de risico's.

5. VERGOEDINGEN EN KOSTEN

VERGOEDING VOOR DE BELEGGINGSDIENST- VERLENING

Als tegenprestatie voor de door Wijs & van Oostveen geleverde en te leveren diensten is Cliënt een vergoeding verschuldigd. Deze vergoeding kan per soort beleggingsdienstverlening verschillen. Afhankelijk van de beleggingsdienstverlening is de keuze van Cliënt voor de vergoeding opgenomen in de Bijlage Vergoedingen en Kosten Beleggingsdienstverlening. Alsmede is een vergoeding voor administratie en verslaglegging verschuldigd. De vergoedingen worden vermeerderd met de geldende omzetbelasting.

Vergoedingen voor de beleggingsdienstverlening komen direct toe aan Wijs & van Oostveen. Wijs & van Oostveen betaalt hieruit haar eigen kosten en de bij de beleggingsdienstverlening betrokken derden, zoals orderuitvoerende derden en de Bank.

VERGOEDINGEN TUSSEN MARKTPARTIJEN

(Behorende bij artikellid 7.3 Algemene Voorwaarden)

De transactiekosten die in rekening worden gebracht bij de uitvoering van transacties bevatten een vergoeding voor zowel Wijs & van Oostveen als voor de Bank.

Indien voor rekening van Cliënt wordt belegd in, onder andere, gestructureerde financiële producten of beleggingsinstellingen, kan Wijs & van Oostveen, conform marktgebruik en afhankelijk van het gestructureerde product of beleggingsinstelling, een vergoeding van de uitgevende instelling ontvangen (zie tabel). Bij gestructureerde financiële producten dekt die vergoeding (een deel van) de kosten voor de ontwikkeling, de beoordeling

en selectie van het desbetreffende complexe financiële product en bedraagt, afhankelijk van het type product, een percentage per jaar berekend over de initiële looptijd van het desbetreffende product. Bij beleggingsinstellingen bedraagt de vergoeding voor Wijs & van Oostveen een percentage per jaar over het in de betreffende beleggingsinstelling ondergebrachte vermogen. Deze vergoedingen dekken (een deel van) de kosten voor de beoordeling en selectie van de desbetreffende beleggingsinstelling. De genoemde vergoedingen worden in de regel verwerkt in de koers.

PROVISIETARIEVEN, BEWAARLOON EN OVERIGE

De van toepassing zijnde provisietares, bewaarloon en overige vergoedingen en kosten zijn opgenomen in de Bijlage Vergoedingen en Kosten Beleggingsdienstverlening.

Tabel: vergoedingen tussen marktpartijen.

Type product	Vergoeding aan Wijs & van Oostveen
Gestructureerde producten	0% tot maximaal 2,5%
Beleggingsinstellingen	0% tot maximaal 0,8%

6. BELANGRIJKE ADRESSEN EN ANDERE INFORMATIE

1. Wijs & van Oostveen B.V.

Wijs & van Oostveen is in het kader van haar beleggingsdiensten in het bezit van een vergunning als bedoeld in artikel 2:96 van de Wet op het financieel toezicht en is als beleggingsonderneming geregistreerd bij de Stichting Autoriteit Financiële Markten te Amsterdam. Wijs & van Oostveen is lid van of aangesloten bij de volgende instellingen:

- NYSE Euronext N.V.
- Vereniging van Vermogensbeheerders en Commissionairs
- Dutch Securities Institute
- Klachteninstituut Financiële Dienstverlening

Wijs & van Oostveen B.V.
Herengracht 491
1017 BT Amsterdam
Telefoon: 020 – 638 82 26
Fax: 020 - 639 15 16
E-mail: info@wijs.nl
Internet:

Wijs & van Oostveen zal informatie aangaande haar beleggingsdienstverlening onder andere vermelden op Internet, waaronder www.wijs.nl, www.wijsonline.nl en/of enig ander door haar gebruikte website.

Handelsregister Amsterdam nr. 33.235.337
IBAN: NL87ABNA0483824518

2. Theodoor Gilissen Bankiers N.V.

Theodoor Gilissen Bankiers N.V. is onderdeel van Kredietbank Luxemburg. Theodoor Gilissen Bankiers N.V. is lid van of aangesloten bij de volgende instellingen:

- NYSE Euronext N.V.
- Necigef
- De Nederlandsche Vereniging van Banken
- Dutch Securities Institute
- Klachteninstituut Financiële Dienstverlening

Theodoor Gilissen Bankiers N.V. is geregistreerd als beleggingsonderneming bij de Stichting Autoriteit Financiële Markten te Amsterdam (vergunningnummer 12000053) en tevens als kredietinstelling bij De Nederlandsche Bank te Amsterdam.

Theodoor Gilissen Bankiers N.V.
Keizersgracht 617
1017 DS Amsterdam
Postbus 3325
1001 AC Amsterdam
Telefoon: 020 - 527 60 00
Fax: 020 - 527 60 60
E-mail: tgsservices@gilissen.nl
Internet: www.tgsservices.nl
IBAN: NL44GILL 0211 9995 55
BIC: GILLNL2A

Handelsregister Amsterdam nr. 33.004.157
Theodoor Gilissen Bankiers nr. 21.19.99.555

3. Stichting Autoriteit Financiële Markten

Autoriteit Financiële Markten (AFM)
Vijzelgracht 50
Postbus 11723
1001 GS Amsterdam
Telefoon: 020 - 797 20 00
Internet: www.afm.nl

4. De Nederlandsche Bank N.V.

De Nederlandsche Bank N.V. (DNB)
Westeinde 1
Postbus 98
1000 AB Amsterdam
Telefoon: 020 - 524 91 11
Internet: www.dnb.nl

5. NYSE Euronext N.V.

NYSE Euronext N.V.
Postbus 19163
1000 GD Amsterdam
Telefoon: 020 – 550 44 44
Internet: www.euronext.com

6. Stichting Dutch Securities Institute

Dutch Securities Institute (DSI)
Postbus 3861
1001 AR Amsterdam
Telefoon: 020 - 620 12 74
Internet: www.dsi.nl

7. Stichting Klachteninstituut Financiële Dienstverlening

Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (KiFiD)
Postbus 93257
2509 AG Amsterdam
Telefoon: 0900-355 22 48
Internet: www.kifid.nl